DOLENJSKI LIST

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA OKRAJA NOVO MESTO

LASTNIK IN IZDAJATELJ: Okrajni odbor SZDL Novo mesto — Izhaja vsak četrtek — Posamezna številka 20 din — LETNA NAROČNINA 900 din, polletna 450 din, četrtletna 225 din; plačljiva je vnaprej — Za inozemstvo 1800 din oziroma 4 ameriške dolarje — TEKOČI RAČUN pri Mestni hranilnici — Komunalni banki v Novem mestu štev. 606-70/3-24

Štev. 10 (572) Leto XII.

NOVO MESTO, 9. MARCA 1961

UREJUJE uredniški odbor — Glavni in odgovorni urednik Tone Gošnik — NASLOV UREDNIŠTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Glavni trg štev. 3 (vhod iz Dilančeve ulice) — Poštni predal Novo mesto 33 — TELEFON uredništva in uprave štev. 127 — Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo — TISKA Časopisno podjetje »Delo« v Ljubljani

V. KONGRES SZDL SLOVENIJE

Socialistična zveza o delovnih ljudeh

POMEMBNE SPREMEMBE TERJAJO PODPORO SOCIALISTIČNE ZVEZE

V torek dopoldne se je začel v Ljubljani V. kongres SZDL Slovenije. Na kongresu sodelujejo poleg 600 delegatov tudi mnogo gostov, tako da je bilo v veliki dvorani Gospodarskega razstavišča več kot tisoč ljudi. Vsi ti bodo posredovali zaključke kongresa vsem članom politične organizacije. V imenu zveznega odbora SZDL Jugoslavije je pozdravil kongres tovariš Svetozar Vukmanović-Tempo, na kongresu pa je tudi tovariš Edvard Kardelj.

Prvi dan je imel predsednik SZDL Slovenije tovariš Miha Marinko referat o nekaterih aktualnih nalogah SZDL Slovenije. V torek popoldne in v sredo pa so delegati delali v treh komisijah. V prvi so razpravljali o organizacijskih in kadrovskih vprašanjih organizacije, v drugi o političnih in ideoloških vprašanjih, v tretji pa o uveljavljanju družbenega sistema in gospodarstva. Danes bi želili seznaniti naše bralce z nekaterimi mislimi iz referata predsednika, ki je govoril o značilnostih in uspehih našega gospodarskega in političnega razvoja po IV. kongresu, o spremembah gospodarskega sistema ter o nalogah v tej zvezi in o delu političnih organizacij, o njihovi politiki in stališčih. Ko je govoril o spremembah gospodarskega sistema, je med drugim dejal:

»Zakoni in predpisi, ki so jih te dni sprejeli Zvezna ljudska skupščina in njeni izvršni organi, predstavljajo celoto, pomenijo konkretno, praktično izvajanje načelnih zamisli, ki jih vsebujejo referati V. kongresa SZDL Jugoslavije. Spremembe našega sistema so tako epohalnega pomena, da je prav, če se naš kongres v pretežni meri posveti zelo odgovornim nalogam, ki se v zvezi s tem postavljajo pred naše organizacije.

Spremembe gospodarskega sistema nimajo za cilj samo uveljavljanje načela: enako plačilo za enako delo, ki se v delitvi dohodka znotraj podjetja, v ožjih okvirih — omejeno na individualno vrednost vloženega živega dela — že sedaj uveljavlja, marveč da spodbujajo vsesplošno smotrno gospodarjenje tako podjetja kakor komune, torej tudi posamezne družbene dejavnosti izven čistega gospodarstva. Dajejo materialno osnovo in spodbudo za razvijanje samoupravnih oblik vseh družbenih dejavnosti. »So podlaga za popolno odpravo državnomezdnih odnosov, za odpravo ostankov i kapitalističnih i birokratsko-etatističnih družbenih odnosov, za popolno uveljavljanje svobodnega dela.« To se pravi, gre za uveljavljanje položaja proizvajalca, da si sam določa merilo za osebno »nagrado« po kriteriju količine in kvalitete individualnega deleža v kolektivni proizvodnji, po objektivnih kriterijih vrednosti viška dela, ki se oblikuje na trgu, oziroma pod vplivi gospodarske politike družbene skupnosti, ki jo vodi ta za vsklajevanje tržnih odnosov.

To bo spodbudilo interes proizvajalca za sodelovanje v delavskem in družbenem upravljanju zaradi preprostega — toda epohalnega dejstva, da bo le na ta način realiziral svoje ekonomske interese.

Cilj te reforme je uveljavljanje čim večje enakosti objektivnih pogojev za vse, objektivnih pogojev, ki so jih doslej otežkočali in maličili razni administrativni posegi in instrumenti, ki so bili nujni v prvi stopnji gospodarskega razvoja industrijsko zaostale dežele, ki bi pa na sedanji stopnji že krnili in omejevali ustvarjalno iniciativo posameznika, kolektiva in širših panog.

Težnja po čim večji enakosti objektivnih pogojev bo omogočala realnejše merjenje vrednosti dela, da bi dobili čim objektivnejšo sliko o stopnji racionalnosti in rentabilnosti gospodarjenja in osnovo za čim pravičnejšo delitev nagrade za delo.

Namen teh sprememb je dati osnovo za čiste socialistične odnose tako neposrednega proizvajalca do proizvodnje, kakor delavca katerekoli družbene dejavnosti do produkcijskih in drugih sredstev v družbeni lastnini do rezultata dela v šoli, inštitutu, bolnišnici in drugod. Daje osnovo za čim popolnejšo transformacijo državne lastnine v družbeno lastnino.

»Lastnina produkcijskih sredstev postaja čedalje bolj družbena v pravem pomenu besede, to se pravi skupna imovina vseh in vsakega posameznega človeka, s tem pa tudi negacija sleherne lastnine. Je hkrati kolektivna in osebna, lokalna in skupna. Produkt družbenega dela je družbeni produkt, to je imovina vse družbene skupnosti — v toliki meri, kolikor zagotavlja njeno ohranitev in napredek — in imovina posameznega proizvajalca, sorazmerno njegovemu individualnemu kvantumu dela, ki ga je vložil v produkt.« (Edvard Kardelj na V. kongresu SZDLJ.)

Tovariš Miha Marinko je zatem ugotavljal, da se administrativne funkcije državnih organov omejujejo na zagotovitev koncentracije manjšega dela akumulacije, to je sredstev za skupne potrebe družbe. S tem je ustvarjena možnost, da neposredni proizvajalec posega v odločanje o konkretnih vprašanjih proizvodnje in gospodarjenja s sredstvi ter rezultati dela. Dejal je, da teh načel ne zmanjšuje dejstvo, da so bile za prehod v njihovo uveljavljanje potrebne nekatere administrativne prehodne omejitve, ki bodo odpravljene, brž ko bodo odveč. Plansko usmerjanje gospodarstva bo poslej zagotovljeno z drugačnimi metodami. Močneje bo odražalo neposredno iniciativo, potrebe in želje proizvajalcev. Pri tem bo imel seveda zelo važen pomen kreditni sistem, ki bo lahko spodbujal iniciativo na tistih področjih, ki bi jih bilo potrebno razvijati.

Zatem je predsednik govoril o dejstvu, da reforme nimajo le gospodarskega pomena, marveč da posegajo v vse pore družbene dejavnosti. Sistem daje osnovo za globoke spremembe družbenih odnosov, ker osvobaja delo, osvobaja človeka, ki naj z družbeno političnim delom svobodno in zainteresirano uveljavlja svojo osebnost v družbeni proizvodnji in v celotnem družbenem življenju.

Predsednik je opozoril, da uresničevanje teh sprememb oziroma reforme pomeni sicer korenit prelom v materialnih odnosih, vendar to ni le enkratni akt, marveč le začetek radikalnega procesa. Zato spremljajo ta začetek nekateri administrativni omejevalni posegi. Njihov namen je zagotoviti, da bi prehajali na nove osnove s čim manj sunkov, da bi obvladali stihijske ekscese, ki bi se ob tej sprostitvi delovanja ekonomskih zakonov neogibno pojavili in ki bi mogli vnesti določeno zmedo. Predsednik je omenil, da gre tu tudi za obvladovanje tržišča in preprečevanje spekulativnih tendenc dviganja cen, ki tako ali tako nimajo realne perspektive za proizvodne organizacije.

V tem delu svojega referata je končno predsednik opozarjal še na utrjevanje delavskega samoupravljanja, zlasti na približevanje samoupravljanja neposrednemu proizvajalcu in še na nekatere naloge, ki bodo morale priti v neposredni akcijski program organizacij SZDL.

Povsod srečujemo ženo-proizvajalko; na sliki: v lakirnici enega izmed NOVOLESOVIH obratov. Številu proizvajalk v industriji in obrti pa nikakor ne odgovarja število izvoljenih upravljavk v delavskih svetih in upravnih odborih naših podjetij!

Priznavajmo in upoštevajmo mlade

Z vzgojo moramo usposabljati mladega človeka, da bo lahko prevzemal odgovorna mesta v gospodarstvu in naši družbi

V nedeljo, 5. marca, je bila v Novem mestu okrajna mladinska konferenca. 123 delegatov iz vseh občin novomeškega okraja je v svoji sredini prisrčno pozdravilo sekretarja okrajnega komiteja ZK v Novem mestu Franca Pirkoviča, predsednika okrajnega odbora SZDL Viktorja Zupančiča, članico okrajnega komiteja ZK Emo Muser, predsednika OSS Ludvika Kebeta, člana CK LMJ Jožeta Predikako, predstavnike CK LMS iz Ljubljane, člana OK NOH iz Karlovca, zastopnika JLA in druge goste. Po več kot šesturnem delu je konferenca ocenila mladinsko dejavnost zadnjih dveh let in na osnovi zaključkov razprave sprejela nove naloge. Nadalje so delegati izvolili nov 35-članski okr. mladinski komite, 9-članski sekretariat pa je izvolil novega predsednika — Slavka Dokla in novega sekretarja — Marijo Mihelič.

Že uvodna poročila so poudarjala povečano vlogo mladine na vseh poljih družbene dejavnosti, kar jo uvršča med odločilne činitelje v sodobnem gospodarskem, političnem in kulturnem razvoju. Mladinski aktivi v tovarnah, podjetjih, šolah in na vasi — skratka tam, kjer srečujemo mladino — se tega zavedajo, čeprav ni malo primerov, ko jim ta pravica ni priznana. Še vedno vidimo, da mladino zapostavljajo, posebno takrat, ko gre za njen glas v družbenem in delavskem upravljanju. V novomeškem okraju je še precej podjetij, v katerih mladim ne zaupajo; zlasti smo se morali še pred kratkim čuditi, zakaj je tako malo mladine v upravnih organih.

Pregled dela med dvema konferencama nudi dokaj pestro sliko dejavnosti dolenjske mladine. Pri tem imajo precejšen delež klubi mladih proizvajalcev na kmetijskem področju, v katerih dela nemalo vaške mladine. Vprašanje vaške mladine pa je ponekod zelo pereče, zlasti tam, kjer doma ni zaposlitve; delo aktivov je tem težje zato, ker mladina stalno odhaja. — Medtem ko imajo mladinci v proizvodnji težave pri uveljavljanju pravic v upravnih organih, ima študirajoča mladina druge ovire. Reforma šolstva je področje, o katerem naj bi spregovorila tudi dijak in študent kot neposredna upravljavca šole oziroma fakultete in visoke šole. Čas je tudi, da štipendiste približamo podjetju in ustanovi, kajti dosedanja praksa je pokazala, da študentje premalo vedo o nalogah, ki jih čakajo po končanem študiju. Zakaj se ne bi že medtem udeležili sestanka delavskega sveta?

Nadaljnja razprava je poudarila idejno-vzgojno stran mladinske dejavnosti. Za to je bilo največkrat manj zanimanja. Večerne mladinske politične šole in seminarji naj bi vzgojili res dobre mladince, zlasti pa aktiviste, ki bodo znali nastopati pred svojimi aktivi. Za dosego sistematične vzgoje, je pomen mladinskih delovnih brigad zdaj še pomembnejši kot pred leti. Včasih so MDB imenovali »poboljševalnico«, ki je imela nalogo, moralno pomagati nekaterim mladim državljanom in jih prevzgojiti, zdaj pa bodo šli v brigado le tisti (res najboljši), ki bodo sposobni potem voditi aktiv. Brigadirje bodo prav tako izbirali že sami aktivi in ne več okrajni ali občinski komite. Poudarili so še, da bo dobra idejno-vzgojna kvaliteta mladinca tudi osnova za sprejem v ZK in druge politične organizacije.

»Večkrat vdirajo med nas tuji škodljivi vplivi; da bi bilo teh čimmanj,« je v razpravi poudaril sekretar OK ZK Franc Pirkovič, »je naloga Ljudske mladine vzgojiti socialističnega človeka, ki ga razna govoričenja ne bodo omajala.« Vzgoja naj bo zato sistematična, primerna starosti in dojemljivosti posameznih mladincev.

Na konferenci je bilo več govora o sodelovanju med aktivi, komiteji in med republiškimi komiteji. Tako bo 8. oktobra mladinski medrepubliški zbor, kakor je povedal član OK NOH iz Karlovca.

Dolenjska mladina se uvršča med revolucionarno jugoslovansko mladino. S perspektivnim razvojem pa bodo težnje mladih še bolj upoštevane, saj se ne sme več zgoditi, da bi o prihodnosti odločali brez njih.

Razstava o okupatorjevih zaporih in taboriščih

V sredo, 8. marca, je bila v prostorih vajenske šole odprta razstava o okupatorjevih zaporih in taboriščih, ki jo v počastitev dvajsetletnice vstaje narodov Jugoslavije prirejata Muzej narodne osvoboditve v Ljubljani in Dolenjski muzej v Novem mestu.

S PLENUMA OO SZDL

Za hitrejši napredek

Na seji okrajnega odbora SZDL v Novem mestu, ki je bila 4. marca, so odborniki ocenili zaključke občinskih konferenc in razpravljali o najvažnejših postavkah družbenega plana novomeškega okraja.

Na vseh zborih podružnic in konferencah krajevnih organizacij — sodelovalo je okrog 30 odstotkov vseh članov — so člani izrazili težnjo po hitrejšem napredku svojega kraja. Povsod so prebivalci tudi sami pripravljeni pomagati. Dokončna ureditev komunalnega sistema pa je še marsikje stvar prihodnosti.

Napredek je bil dosežen tudi v organizacijskem pogledu, saj so se že vse organizacije prilagodile novemu statutu. V okraju je 138 podružnic, 223 krajevnih in 7 občinskih organizacij SZDL. Iz vse dejavnosti Socialistične zveze je nadalje razvidno, da krajevni razvoj ne gre mimo nje, pač pa je organizacija postala široka tribuna, ki usmerja vso politično, gospodarsko in kulturno dejavnost.

Ko so razpravljali o osnutku okrajnega družbenega plana, so poudarili, da imajo nekatere postavke zastarelo osnovo, kar ne ustreza današnjemu hitremu razvoju. Zlasti bo potrebno združevati sredstva gospodarskih organizacij in ljudskih odborov.

Socialistična zveza se mora še naprej potegovati za realno planiranje in prenašanje pristojnosti z višjih na nižje organe. Njena najvažnejša naloga pa bo pojasnjevanje in izvajanje novih gospodarskih predpisov.

Kaj pa družbeni plani

Prvo četrtletje bo kmalu minilo, planerji na občinah mrzlično zbirajo podatke, kopičijo številke, primerjajo, preračunavajo in sestavljajo predloge občinskih družbenih planov. Pozanimali smo se kako daleč so že posamezne občine, saj je znano, da z družbenimi plani hitimo le zadnje dni. Mnogo so tu kriva podjetja. Kaj smo zvedeli?

Občina Trebnje bo sprejela plan konec meseca, razpravljajo pa še z OLO o sredstvih in investicijah, občina Sevnica bo sprejela plan prav tako konec marca, priprave potekajo v redu so se pohvalili. V Črnomlju bodo sprejeli družbeni plan konec marca, v občini Videm-Krško so podatki že v tehnični obdelavi, v občini Metlika bodo s pripravami kmalu končali, v občini Brežice bodo družbeni plan sprejeli okoli 25. marca. Vse občine torej v marcu. Ponekod so naredili več, ponekod manj. Hitimo, zato res ne vemo kako bo z razpravo? Zasebni obrtnik si izdela svoj »plan«, zato bi brez njega toliko teže proizvajala podjetja.

VREME

OD 11. DO 14. MARCA 1961

Okrog 11. in 14. marca močne ohladitve s padavinami in vetrovno.

V ostalem suho oziroma lepo vreme z mrazom ponoči.

Dr. V. M.

Vladimir Lamut: Dolenjska vinjeta (1960)

Razstava akademskega slikarja Vladimira Lamuta v »Dolenjskem muzeju« je odprta vsak dan od 9. do 12. ure in od 16. do 19. ure do vključno nedelje, 12. marca

ZABELEŽENO

Če bo avtobus

Že nekaj mesecev se družba trudi in daje od sebe kar največ naporov, da bi bili družbeni načrti za leto 1961 in 5 letni perspektivni plan dobro vsklajeni in da bi postali resničen odraz skupnih hotenj ustvarjalnih sil vseh naših delovnih ljudi in proizvajalcev. Socialistična zveza je že lani pričela široko razpravo o našem načrtovanju. Spodbujala je podjetja in kolektive k resnemu sodelovanju. Tudi delovni ljudje so na sestankih SZDL in na zborih volivcev temeljito pretresali družbene načrte, saj je prav od tega, kako se bo razvijalo gospodarstvo v največji meri odvisna življenjska raven nas vseh. O tem so zelo resno razpravljali kolektivi, ki vedo, da njihovi proizvodni načrti, kot drobni kamenčki mozaik, sestavljajo družbeni načrt okraja in občine. Vse manj je špekulativnega prikrivanja rezerv v podjetjih. Vendar povsod ni tako. Še so redki posamezniki, ki imajo kljub velikim naporom družbe, vse prej kot pravilen odnos do planiranja, čeprav se skozi družbeni načrt najbolj manifestirajo splošni družbeni interesi.

Že 14 dni pred dogodkom, ki ga opisujemo, bi morala podjetja dostaviti novomeški občini podatke, potrebne za sestavljanje družbenega in 5 letnega perspektivnega načrta. Okrajni svet za trgovino in gostinstvo bi moral v začetku februarja razpravljati o obojem za obe panogi. Že lani je bilo med trgovinskimi podjetji izrečenih mnogo besed na račun »napetega plana za leto 1960«, pa so ga trgovska podjetja v novomeški občini navzlic temu presegla za 700 milijonov din! No vrnimo se k seji. Ker vseh podatkov ni bilo, jih je uslužbenec Zavoda za plan iskal direktno pri podjetjih. Mudilo se je, zato je zaprosil računodovjo trgovskega podjetja iz Novega mesta, naj podatke, ki bi jih sicer morali dostaviti že pred 14. dnevi, občini, posredujejo do 12. ure Zavodu za plan. Po krajšem pogajanju je uslužbenec Zavoda za plan omenil, da bo delal popoldne in da lahko računovodja dostavi zahtevane podatke tudi popoldne. Računovodja je na to odvrnil: »No ja, bomo, če bo vozil kak avtobus iz Glavnega trga do okraja!«...

V poročilu, ki ga je računovodja popoldne sicer res dostavil, je planiral v petih letih 15 odstoten porast prometa, torej približno 3 odst. na leto . . Stvarno povečanje lahko znese 18 odst. na leto! In še to: temu računovodji je kolektiv, ko je pred nedavnim delil NAGRADE, dodelil za »uspešno in zaslužno« delo 35 tisoč dinarjev NAGRADE..

S SINDIKALNIH OBČNIH ZBOROV

Izkoristimo vse notranje rezerve

Pravkar preživljamo obdobje občnih zborov sindikalnih podružnic. Člani sindikata vneto razpravljajo o številnih problemih, zelo stvarno in odločno pa poteka razgovor predvsem o novem sistemu delitve dohodka. Obiskali smo dva občna zbora, toda na obeh nas je presenetilo živo razpravljanje članov sindikata proizvajalcev o tem, kako prilagoditi proizvodnjo, organizacijo dela in produktivnost novemu sistemu, da bosta družba in kolektiv pridobila kar največ. Letošnji sindikalni občni zbori niso več le razpravljanje o drobnih zadevah postranskega pomena, kot so bili v večini primerov doslej. Sindikat se je približal proizvajalcem in postal čvrsta vez med organi delavskega samoupravljanja in kolektivom ter hkrati najširša tribuna kolektiva, ki razumno in odločno razpravlja o tem, kako z dobrim gospodarjenjem razviti podjetje.

PRI »STANDARDU« — PESTER MOZAIK

Poročilo sindikalne podružnice je bilo močno podobno poročilu organov delavskega samoupravljanja. Prav je tako, saj se je kolektiv po lanski združitvi več trgovskih podjetij prvič zbral polnoštevilno in se resno pogovoril o gospodarjenju. Zbor je bil živahnejši zlasti zaradi uveljavitve organov delavskega samoupravljanja v lanskem letu, ki so se iz »kimavcev« z odločnim posegom izpremenili v prave upravljavce.

Razpravljali so o številnih težavah, ki so nastopile ob združitvi; z resnim sodelovanjem uprave, organov DS in z razumevanjem upravnih organov so jih prebrodili. Trgovina na Dolenjskem pa je še vedno močno zaostala, osnovna sredstva so takšna, kakršna so bila pred 70 leti. Trgovina opravlja kot posrednik med proizvajalcem in potrošnikom v naši družbi pomembno vlogo. Njeni skladi so bili doslej vse premajhni, da bi lahko obnavljala in modernizirala prodajalne, pa tudi z združevanjem sredstev podjetij bi se dalo doseči več, kot je bilo storjenega. Novi sistem delitve bo za sklade trgovskih podjetij ugodnejši, zato bodo pač lahko naredili več kot doslej. Pogovorili so se o sodelovanju z občinskim zborom proizvajalcev in ugotovili, da so bile vezi doslej kaj šibke. Na zborih volivcev v proizvajalni enoti, ki jih bo podružnica pripravljala odslej, se bodo pogosteje pogovorili s svojim odbornikom in te stike izboljšali. Nagrajevanje po delu je razvito vse premalo. Nekatera trgovska podjetja delijo še vedno presežke sklada osebnih dohodkov na daljša razdobja in mečejo z govoricami o »plačah iz dobička« slabo luč na vse trgovce. Tudi trgovci že razmišljajo o obratih družbene prehrane in o gradnji stanovanj ter žele za slednje pomoč iz občinskega stanovanjskega sklada. Pretresli so še vrsto drobnih problemov, najodločneje pa so se pogovorili o novem sistemu delitve dohodka.

Sistem ne prinaša dohodka, tega bomo morali ustvariti sami, so ugotovili. S skrbnim gospodarjenjem, z zmanjševanjem režijskih stroškov, s premišljenimi nakupi zalog blaga, z zmanjševanjem zalog bodo poiskali vrsto rezerv ter z varčnostjo zniževali cene in tako najlaže uveljavili dobre plati novega sistema delitve dohodka.

V NOVOTEKSU — DECENTRALIZACIJA DS

Predsednik podružnice je v obširnem poročilu opisal problematiko sindikata v podjetju ter hkrati naštel številne naloge s področja proizvodnje, organizacije dela, delitve osebnih dohodkov in delavskega samoupravljanja. V živahni razpravi, ki je potekala skoraj tri ure, se je zvrstilo mnogo diskutantov, ki so razpravljali o izobraževanju, o sorazmerno visokem odstotku bolezni, o stanovanjski izgradnji in podobnem.

Najpomembnejša je bila razprava okoli novega sistema delitve dohodka. Kolektiv je dokazal, da se v celoti zaveda pomena tega novega sistema, in je govoril predvsem o tem, kako prilagoditi proizvodnjo in delavsko samoupravljanje novemu sistemu delitve. Ugotovili so, da je dosedanji način nagrajevanja že pokazal spodbudne sledove, vendar to še ni dovolj. Novi način delitve pomeni decentralizacijo, saj bo kolektiv odslej razpolagal kar s 85 odst. ustvarjenega dohodka. Da bi bil uspeh čimvečji, bodo decentralizirali organe delavskega samoupravljanja. Tako bodo približali delitev neposrednemu proizvajalcu in ga kar najbolj spodbudili k dobremu gospodarjenju. V tem je ena izmed velikih skritih rezerv, ki so še v podjetju. Vzporedno z ustvarjanjem obratnih delavskih svetov bodo v podjetju rasle samostojne ekonomske enote, ODS pa bodo odločali o delitvi osebnega dohodka, s skrbnim gospodarjenjem zmanjševali režijske stroške, v sodelovanju z upravo skrbeli za smotrnejšo nabavo in porabo ter za izboljšanje organizacije dela in povečevanje proizvodnosti. Vsak dinar, ustvarjen v kolektivu, bo imel v novem načinu delitve enako vrednost. Več ko bo kolektiv prigospodaril, več mu bo ostalo za delitev na sklade in na osebne dohodke. Temeljito so se pogovorili tudi o službi obveščanja. Predstavniki DS so izrazili željo, da bi dobivali gradivo za seje vsaj teden dni pred sejo. Potem bi ga lahko temeljito predelali. Skratka, ugotavljamo, da je bil občni zbor res uspešen, v veliki meri zato, ker so se člani kolektiva o vsem, kar jih žuli, sproščeno pogovorili.

Hišni sveti v Sevnici

V zakonu o stanovanjskih razmerjih so predvideni organi za družbeno upravljanje stanovanjskih hiš, ki so v družbeni lastnini. Težka organa sta zbor stanovalcev in hišni svet. Vsaka stanovanjska hiša, ki je v družbenem upravljanju, ima praviloma svoj hišni svet; ta pa lahko združuje tudi več hiš, zlasti če gre za manjše hiše. Hišni svet mora skrbeti predvsem za vzdrževanje hiše ureditev stavbenih parcel odloča o uporabi skladov hiše, sestavlja predračun izdatkov in dohodkov, skrbi za redno pobiranje in delitev stanarine in drugo. Svet sestoji iz 3—7 članov z enoletno mandatno dobo.

Tudi v Sevnici je nekaj stanovanjskih blokov pri kolodvoru, ki so že pred več leti na zborih stanovalcev izvolili hišne svete in sicer za vsak blok posebej. Vendar je v bistvu ostalo samo pri tem. Danes že komaj vemo, kdo so predsedniki teh svetov, še celo pa ni moč govoriti o kakem delu teh svetov. Če človek hodi mimo teh blokov, se mu nudi kaj žalosten pogled: napirčki, obrezki luknje razbite šipe, pokvarjena razsvetljava, nepomete na stopnišča in kletni prostori, kjer večkrat gorijo brez haska luči, če že niso odpovedale itd.

Pred dvema letoma je predsednik občinskega ljudskega odbora dal pobudo, da bi s prostovoljnim delom stanovalcev uredili prostor med glavno cesto in blokoma, da bi svet splanirali, napravili steze, posadili lepotilno drevje in slično. Predvideli so celo, da bi napravili otroško igrišče s plavalnim bazenom, gugalnico in drugim. Res so takrat stanovalci, razen redkih izjem, krepko prijeli za delo. Posadili so nekaj drevja in lepotilnega grmovja, vendar je vnema kmalu splahnela. Drevje in grmovje se je povečini posušilo, steze so se zarasle, prostor pa služi najmanjšim za igranje nogometa. — Edine gugalnice, ki so jo postavili stanovalci, se poslužujejo otroci vseh blokov; ker ni oskrbovana, ji preti v najkrajšem času »pogin«.

Vse leto 1960 stanovalci tudi po poi leta niso plačevali stanarine po novem to pa zaradi tega, ker so se zakasnile odločbe o novih stanarinah stanovalci pa tudi niso vedeli komu in kako naj stanarino odvajajo.

Pri blokih bodo potrebna popravila na vodovodni in električni napeljavi, nadomestiti bo treba razbite šipe, popraviti hišna vrata, prebarvati roloje itd., vendar ni videti, da bi se kdo resno zavzel za stvar. Denarna sredstva za to so na razpolago.

Po vsem tem se vsi obračajo na hišni svet, ki je za tako stanje odgovoren. Množične organizacije turistično društvo in Socialistična zveza pomagajo zbuditi stanovalce iz mrtvila. Tudi stanovanjski organ občinskega ljudskega odbora bi moral kaj ukreniti da bodo novi hišni sveti čimprej izvoljeni in da bo njih delo zaživelo. Pred pragom je pomlad cesta na tem odseku je v glavnem urejena, zakaj ne bi uredili še ta sicer lepi prostor. — Malo dobre volje vseh stanovalcev, pa ne bo nevšečne kritike.

Rajko Zupanc

Aktiv mladih zadružnikov v Tržišču

Mladi zadružniki smo v preteklem letu pridno delali; 30 arov zemlje smo zasadili s krompirjem. Zemljo smo vzeli v najem, seme in umetna gnojila pa nam je dala zadruga. Delali smo sami in pridelali okoli 7.000 kg krompirja. Semenski krompir smo vskladiščili, spomladi pa ga bomo prodali članom zadruge.

Na Malkovcu smo organizirali več kmetijskih predavanj, predavanja iz sadjarstva in vinogradništva. Obisk je bil velik in kmetijski strokovnjaki so nam prav radi odgovarjali na stavljena vprašanja. Praktično so nas naučili obrezovanja sadnega drevja in upogibanja vej po novem načinu. Razen tega smo organizirali tudi dvodnevno ekskurzijo po Štajerski in si ogledali več lepo urejenih posestev v okolici Maribora in Ptuja.

Izpolnili smo načrt, ki smo si ga zastavili na lanskem občnem zboru. Letos imamo še večje načrte in upamo, da jih bomo uresničili.

Aktiv mladih zadružnikov Tržišče

NEVARNE LAHKOMISELNOSTI NA AVTOMOBILSKI CESTI

Neki večer so pripovedovali vozniki na avtomobilski cesti Ljubljana—Zagreb, ki so se ustavljali pri bencinski črpalki na Otočcu, da jim je nekdo metal z nadvoza pri Kronovem pesek in drobnejše kamenje na vozila oziroma nanje. Prometna miličnika, ki sta bila prav takrat pri črpalki, sta se takoj odpeljala na kronovški nadvoz. Tu sta našla mladoletnika učenca 8. in 7. razreda iz Kronovega oz. Družinske vasi. Oba sta vsak z ene strani nadvoza pridno metala pesek na avtomobile in motorna kolesa, ki so vozila po avtomobilski cesti. Mladoletnika sta dejanje tudi takoj priznala.

Prvi mladoletnik je sin kmeta, ki ima 5 otrok, drugi pa delavca, ki ima 7 otrok. Očeta sta poštena, saj nista bila še nikoli kaznovana. Ker bi verjetno želela, da tudi vnaprej ne bi imela posla s sodnikom ali milico, naj v bodoče še bolj poučita otroke, kaj se sme in kaj se ne sme, kajti za prestopke mladoletnikov so odgovorni starši. Seveda tudi šola ne sme prezreti takih prestopkov. Učitelji naj učencem večkrat povedo, kako se morajo obnašati na cesti, ker iz mladih glavic pametne stvari le prehitro izhlapijo. Ni vseeno, ali bo moral avtomobilist zaradi kamna, ki ga je nekdo vrgel v vozilo, prebarvati ves avto. Pomisliti moramo tudi, da bi se motorist ali mopedist zaradi peska ali kamna lahko ponesrečil — morda tudi smrtno.

Primerov, da se spravijo otroci s peskom ali kamenjem nad avtomobile, je v okraju več. Starši, vzgojitelji — če hočemo doseči turistični sloves naše pokrajine, morajo taki pojavi izginiti iz naših krajev! Zato pomagajte!

Na potrošnikov račun

Pred nedavnim je Okrajni sindikalni svet Novo mesto v našem časniku pozval javnost, naj budno spremlja dviganje cen, ker je bilo pričakovati, da bodo mnogi špekulanti skušali izkoristiti »meglo« pri uvajanju novega sistema delitve. Danes opisuje nekaj primerov verižništva, ki je v posredništvu med proizvajalci in potrošniki zelo razširjeno. Nekdo, namreč neko podjetje, ki blaga sploh ni videlo, ampak le izstavilo račun, si zaračuna masten delež in dvigne ceno. Kdo plača? Potrošnik! tako ali drugače! Postregli vam bomo le s tremi primeri, sodbo pa prepuščamo vam in mislimo, da smo mi vsi kot potrošniki pogostokrat vse preveč pohlevni!

◆

Trgovsko podjetje Gradža iz Solina pri Splitu je dobavilo po železnici na postajo Radohova vas 15 tisoč kg portland cementa po 9 din 80 para kg. Skupna vrednost pošiljke je bila 147 tisoč dinarjev, prevoz pa je veljal 69 tisoč 600 din, ali 4,64 din po kg. Lastna cena zadruge naslovnika je bila torej 14,44 din za kg. Zadruga je formirala prodajno ceno 25 din za kg, torej je pribila 73,13 odst. na lastno ceno ali 107,8 odst. na prodajno ceno prvega grosista. Cement so prodali največ raznim delavcem iz okolice, zelo malo pa so ga kupili kmetje. člani zadruge. Kmetijska zadruga je torej pri cementu zaslužila več kot proizvajalec, ki je cement proizvedel, dal vse surovine in stroje za proizvodnjo...

◆

O Zadružniku Novo mesto je bilo že mnogo razprav, na seji LO so dolgo razpravljali, preden so odobrili ustanovitev tega podjetja, praksa pa kaže, da je samo člen v verigi verižnikov. Trditev, da bo sadje in zelenjava v obeh poslovalnicah, ki ju je Zadružžnik prevzel v Novem mestu cenejša, na račun ostalih dejavnosti podjetja ne drži. Tudi ni v skladu s predpisi, da se Zadružnik ukvarja s preprodajo gradbenega materiala, reprodukcijskega materiala in drugih proizvodov. Primer:

Gradževnemu podetju Radnik iz Dugega sela je Zadružnik odpremil 32.140 kg betonskega železa. Železarna Zenica je zaračunala to železo Trgovskemu podjetju OGREV v Banji luki po 120 din kg. Zadružnik je železo predisponiral.

Železarna Zenica je dobavila Trgovskemu podjetju Ogrev v Banji luki 32.140 kg betonskega železa. Zadružnik je to železo »kupil«. Trg. podjetje Ogrev pa ga je po njegovem nalogu dobavilo direktno novemu kupcu Gradževnemu poduzeču Radnik v Dugem selu. »Zadružnik« je plačal železo po 120 din za kg, prodal pa ga je novemu kupcu po 135 din za kg. Zgolj za račun, ki ga je napisal nek uslužbenec v pisarni je povečal ceno pri kg za 15 din in zaslužil 482 tisoč dinarjev s kosom papirja, bi lahko rekli...

Pozdravite svojce v tujini z DOLENJSKIM LISTOM! Naročite jim ga - hvaležni Vam bodo za pozornost!

GOSPODINJE!

KUPUJTE PREMOG

RUDNIKA KANIŽARICA

NE BO VAM ŽAL

TEDENSKI NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

Pocenitev tekstila

Ni dolgo tega, ko smo pisali o nekaterih špekulantskih poskusih v posameznih podjetjih, da bi zvišala cene. Tržni inšpektorati so v zadnjem času izdali odločbe, ki odvzemajo razlike v ceni ter tako odvzamejo kolektivom sredstva, ki so jih pridobili z neopravičenimi podražitvami. »Tiskanina« v Kranju je na primer povečala cene za 11 tekstilnih proizvodov, tržna inšpekcija pa ji je odvzela 21,591.000 dinarjev neopravičenega dobička. Tudi Industriji bombažnih tkanin v Kranju so odvzeli več kot 50.000 neopravičeno pridobljenih sredstev. Potrošniki pozdravljajo tako odločno politiko tržnih inšpekcij, ki ne pusti, da bi se kdorkoli okoriščal s sredstvi, ki niso pridobljena z delom. Kaže, da bo vsak čas na vrsti tudi trgovina, ki je brez razloga podražila mast, olje, moko, sol in še nekatere druge prehrambene artikle.

Pri Državnem sekretariatu za blagovni promet je bil nedavno sestanek, na katerem so ugotovili, da so dane vse možnosti za to, da se poceni tekstil. Nekaterim gre to sicer počasi spod rok. Zato so sprejeli sedaj sklep, da se mora poceniti blago iz bombažnih vlaken za 10 %, volnene tkanine iz česanega in polčesanega prediva za 10 %, tkanine iz umetnih vlaken pa za 10 do 25 %. Osnova za znižanje cen morajo biti cene, ki so veljale 1. februarja 1961, torej ne zvišane cene, ki so jih spremenili po 1. februarju v nekaterih tekstilnih tovarnah.

Med nedavno sprejetimi predpisi je tudi zakon oziroma sprememba zakona o pokojninah. V minulih treh letih so se osebni prejemki ljudi, ki so že zaposleni, zvišali, pokojnine pa so ostale vseskozi enake in zato se je standard upokojencev bistveno zmanjšal. Realna vrednost pokojnin pa je zaradi višjih cen postala dokaj manjša. Zaradi tega je predvideno, da se bodo pokojnine zvišale za 15 %, in sicer tako, da se bodo v najnižjem razredu zvišale za 24,3 %, v najvišjem pa za 7,48 %. Tako se bodo pokojnine v 20. razredu zvišale za 1750 dinarjev, v najvišjem zavarovalnem razredu pa za 2750 dinarjev. Razen povišanja pa bo vsklajena tudi raven novih in starih pokojnin. Znano je namreč, da so na slabšem tisti, ki so bili upokojeni pred letom 1957, ker so imeli znatno nižje osnove. S temi premiki v zavarovalnih razredih bo zvišanih kakih 180.000 pokojnin. 40.000 upokojencev bo imelo zato za okoli 27 do 34 % večje pokojnine kakor doslej. Posameznim uslužbencem pa se bodo pokojnine povečale tudi do 48 %.

Predpis, ki je bil sprejet, urejuje tudi odnos med družinskimi in osebnimi pokojninami. Zato da bi se zboljšala raven družinskih pokojnin, bo odslej kot podlaga za določitev družinske pokojnine veljala invalidska pokojnina, ki bi pripadala pokojnemu zavarovancu, ker je ta pokojnina pri mlajših zavarovancih za 5 do 10 % večja od osebne pokojnine. Hkrati pa je zvišan odstotek za enega ali dva uživalca, tako da znaša za enega 70 %, za dva uživalca pa 80 %. Če pripada družinska pokojnina samo otrokom in vnukom, pa bodo lahko dobili tudi 100-odstotno pokojnino, če je število otrok ali vnukov veliko. Sprejete so tudi spremembe, ki bodo uredile pokojnino borcev. Namesto dosedanjega 10. kot najnižjega zavarovalnega razreda, ki so lahko vanje udeleženi tudi udeleženci NOV od leta 1943, je določen kot začetni osmi zavarovalni razred. Tako se zajamčena pokojninska osnova zviša od sedanjih 13,950 na 18.500 dinarjev.

Prav je, da danes seznanimo bralce še s tem, da je bil spremenjen predpis o volitvi delavskih svetov. Izkušnje so pokazale, da bo za delo teh organov veliko koristneje, če jih bom volili na vsaki dve leti. Prepričani smo, da bo podaljšani mandat zagotovil boljšo kontinuiteto, boljšo povezavo med delom enega in drugega delavskega sveta. Zato tudi letos ne bo volitev delavskih svetov, pač pa šele prihodnje leto. Seveda velja to le za tiste delavske svete, ki so bili izvoljeni lani. Tem je torej mandat podaljšan do leta 1962.

Pretepi, alkohol, kolesarji, krošnjarji...

Sodnik za prekrške občine Videm-Krško je v preteklem letu izrekel 191 kazni s področja kaljenja javnega reda in miru. Največ je bilo pretepov in prepirov. Ti so se dogajali največ do 20. v mesecu, ko so gostilne še polne gostov, medtem ko se do 5. v mesecu to stanje izboljša...

V prometu so kolesarji povzročili kar 299 prekrškov. Uporabljali so kolesa v nočnem času brez luči. Razveseljiva je ugotovitev, da hujših prometnih prekrškov ni bilo.

Problem so predstavljali krošnarji in cigani. »Tepiharji« so prebivalce s pretiranim vsiljevanjem močno nadlegovali. Zaradi tega je sodnik za prekrške izrekel v 27 primerih zaporno kazen, v skupnem trajanju 357 dni. Dotok krošnjarjev se je povsem omejil.

S področja gospodarstva je bilo zabeleženih nekaj kršitev uredbe o gostiščih, zakona o gozdovih, pravilnika o živilskih potnih listih in drugih. Izrečenih je bilo 41 kazni.

Le 2 kazni sta bili izrečeni zaradi kršitve predpisov iz zdravstva in socialne politike.

Vse naštete kazni so bile lani izrečene v občinah Senovo in Videm—Krško. — V primerjavi s prejšnjimi leti se je odstotek prekrškov znatno zmanjšal. Med šoferji je vedno manj alkoholizma. Le pri kolesarjih ni napredka, ker še vedno uporabljajo kolesa ponoči brez luči. Lani je bilo v trgovinah v Vidmu—Krškem prodanih čez tisoč dinam, kaže pa, da jih bo eltos še več.

D. K.

Motorist pod kravo

Nesreča se je zgodila 21. februarja v Dolenji Nemški vasi (Trebnje). Gluhonemi Franc Meglič je gnal čez cesto živino. Motorist Ignac Gabrijel iz Mirne peči je hotel menda speljati kar med živino in nadaljevati vožnjo, a se je zaletel v eno izmed krav. Motorist se pri trčenju ni poškodoval, pač pa je obležala na »bojišču« krava z zlomljeno nogo. Žival vredno 55.000 dinarjev, so morali zaradi poškodbe ubiti. Na motornem kolesu je škode za okoli 45.000 dinarjev.

Gozd je gorel

Med Žužemberkom in Šmihelom pri Žužemberku se je 26. februarja vnel gozd. Požar je zajel 2 ha gozda, predno ga je uspelo gasilcem in domačinom pogasiti. Vzrok požara še ni znan.

Zadnje čase je prišlo v okraju že do več gozdnih požarov. Vzrok je skoro vedno isti: nepazljivost. Odrasli čistijo gozd kurijo, puste ogenj ali pa ga popolnoma ne pogase, predno gredo domov, in gozdni požar je tu. Tudi otroci kurijo na paši ali drugače, ognja ne pogase in... Tudi izletniki vse preradi kurijo in vse preneradi pogase ogenj.

BELOKRANJSKA ŽELEZOLIVARNA »BELT«, ČRNOMELJ

pozdravlja rast mladinske organizacije in njene uspehe in želi, da bi se mladi proizvajalci tudi v bodoče, v sodelovanju z ostalimi, z nezmanjšanim delovnim poletom trudili za boljše življenje nas vseh!

50 1911-1961 KRAŠ ZAGREB

• ČOKOLADA • BONBONI • KEKSI

Petdeset let kvalitete

KVALITETNO MODNO PERILO V MODERNIH PASTELNIH BARVAH PROIZVAJA „Nada Dimić" ZAGREB

DOBITE V VSEH TRGOVINAH V NOVEM MESTU

— USLUŽNOSTNIH OBRTI JE — PREMALO

Načelnik za gospodarstvo občine Senovo tov. Srečko Letonja nam je o razvoju obrtništva povedal:

Trenutno je v občini 62 zasebnih obrtnih delavnic raznih strok ter 5 delavnic družbenega sektorja. Še vedno primanjkuje uslužnostnih obrtu, kot sta čevljarstvo in kovaštvo. Zmogljivost pekarne je premajhna, ta pa je tudi dotrajana. Predvidevana je gradnja nove pekarne z zmogljivostjo 1.400 kg kruha dnevno, kar bi zadoščalo tukajšnjim potrebam. Stanovanjska skupnost bo s svojimi servisi rešila vprašanje čevljarske delavnice in drugih uslužnostnih obrti. V sodelovanju s podjetjema Elektrozveze iz Ljubljane in tovarno Tomos iz Kopra nameravamo ustanoviti podjetje za izdelavo elektro-kovinske galanterije. V tem podjetju bi se zaposlili v glavnem invalidi. Razširila se bo tudi mizarska delavnica v Brestanici. Strojna in mizarska delavnica rudnika nista popolnoma izkoriščeni. Ti delavnici bi lahko za podjetje serijsko izdelovali razne izdelke. S tem bi se ta obrt na Senovem razširila, v delavnicah pa zaposlilo več delavcev.

Prizadevali si bomo, je na koncu izjavil tov. Srečko Letonja razširiti in utrditi obrtništvo družbenega sektorja.

D. K.

Več nekvalificiranih delavcev, zidarjev in tesarjev sprejme takoj GP GRADITELJ LJUBLJANA ŠMARTINSKA C. 64 b

Proizvajamo zidno in strešno opeko ter pozdravljamo bralce našega lista OPEKARNA PREČNA

Veliko izbiro blaga po nizkih cenah nudi TRGOVSKO PODJETJE »KRKA« BREŽICE s poslovalnicami: Globoko, Bizeljsko, Stara vas, Dečna sela, Sromlje, Trebež, Pišece, Šentlenart, Čatež, Dobova, Župelevec ter trgovinami v Brežicah

Lesnopredelovalno podjetje Metlika priporoča svoje izdelke in pozdravlja delovno ljudstvo za 20-letnico vstaje

Potrošnikom se toplo priporoča podjetje »ELA« NOVO MESTO

„Nič nisi prinesel k hiši..."

Pred sodnikom so se znašli mož — obtoženec, njegova žena — priča in njena sestra — tožnica. Ko jih je sodnik povabil, naj sedejo, so sedli družno na zatožno klop, ko pa je pokazal na ženski in dejal:

— Prosim, v drugo klop — so spet vsi trije vstali in hoteli v drugo klop. Kakor smo pravilno slutili, se je tudi izkazalo, da ni bil še nihče od teh nikoli pred sodnikom.

Na vrsti je bil mož.

— Vsega tega ni bilo treba. No, bom pa povedal. Tisti dan sem zagledal na harmoniki prah, zato sem jo vzel z omare in rekel ženi, naj jo obriše. Ona je vzela harmoniko s postelje, kamor sem jo položil, in jo vrgla po tleh sobe, nato jo je pobrala in vrgla še v vežo. To je bila moja harmonika. — Prinesel sem jo iz Nemčije in jo hranil za sina, da bo igral nanjo, ko doraste. Zdaj je pa razbita...

— In kaj ste napravili potem? — je vprašal sodnik.

— I, nič. Šel sem v zidanico in pil. Proti večeru sem prišel domov, ko je žena prav seganjala živino na pašo. Rekel sem, da živina ne sme na travnik; posut je bil namreč z umetnim gnojem in razmočen od dežja, zato bi imeli od paše le škodo. Žena je hotela zbežati na kozolec. Takrat je začela jezikati njena sestra, češ da ona že ne bi bežala in da bi mi že pokazala, zato sem sunil njo, ona me je zgrabila za lase, jaz pa njo za vrat. Na pomoč ji je prišla še moja žena. Potem je njena sestra dosegla kol in me z njim udarila nekajkrat po glavi, da sem bil krvav. Saj me ne bi zmogli, če ne bil pijan. Pa vendar sem dobil moč, ko sem dotipal svojo kri. Pograbil sem kol, ki je bil v bližini, zavpil: »Jurišl« in stekel proti ženini sestri. Dvakrat je s svojim kolom udarec odbila, v tretje pa sem jo le zadel na glavo. Tako smo drug drugemu vrnili.

Malo je pomolčal, potem pa začel z jokavim glasom. Vmes si je obrisal tu pa tam kakšno solzo, ki mu je kljub zadrževanju ušla:

— Žena mi pogosto očita: »Nisi prinesel drugega k hiši kot tisto.« Res nisem dobil doma nič dote. 300.000 sem pa le prinesel k hiši.

Vedno se zmerjamo.

Ko bi vsak malo potrpel, bi se dalo živeti.

Je že prav, da je prišlo do tega. Kar dajmo se tu pomeniti!

Sodnik priči — ženi:

— Ker ste žena, se lahko odpoveste pričevanju.

Žena:

Z njim ni mogoče živeti. Ločila se bova.

Mož:

— Škoda mojih otrok. (Imata tri — vsi so še mladoletni.)

Žena:

— On je pijanec, surovina.

Mož:

— Res se ga napijem. Takrat mi pravi ona: »Ti prasica pijana.« — Lepo besedo bi mi rekla, pa bi dobila lepo nazaj.

Žena:

— Jaz pravim: če se napiješ, bodi trezen! Največja svinja na svetu je pijanec.

Mož:

— Včasih pozabi jed soliti, ko ji to povem, se pa razburja.

Žena:

— Pravi mi tudi »ti, s konjsko glavo«.

Mož:

— Ona pa mi očita, da nisem prinesel nič k hiši.

Skratka — prepirala sta se kot dva otroka, ki ničesar ne razumeta, ki trmasto vztrajata vsak pri svojem (ona bolj kot on). Pred sodiščem ni noben lagal, saj so povedali o dogodku, zaradi katerega se je mož zagovarjal, vsi enako (morda celo vsak malo v svojo škodo). To je dokaz, da so vsi vendarle še pošteni in da za to zadnjo neprijetnost ni kriv prav ta zadnji dan, ampak že leta in leta zakona, ki ni temeljil na pravilnih osnovah.

Zakon zaradi denarja je razbit, ko zmanjka denarja. Zakon se zaradi lepote konča, ko zakonski tovariš ni več lep, kot je bil nekoč (lahko se ponesreči, zredi itd.); zakon zaradi slave splahni, ko zmanjka slave itd. Zakoni se razbijejo še zaradi ljubosumnosti, zaradi pričakovanja, kako bo vse lepo (kot v pravljici — nežno, poetično, nič dela in veliko ljubezni. V resnici pa je prav narobe: veliko dela in veliko skrbi) itd.

Pa vendar so srečni zakoni.

Čeprav pride mož pijan domov, ga žena sprejme z lepo besedo in se naslednji dan skupaj smejita nerodnostim včerajšnjega dne. Žena je bolna, on jo potrpežljivo neguje. Drug drugemu pomagata pri delu. Držita se pravila, da ne delaj drugemu tega, česar ne želiš, da bi drugi napravili tebi. Srečo delita v dvoje, tudi žalost prenašata v dvoje. Drug drugemu skušata pomagati, vendar ne vsiljevati svojega mišljenja. Za prepir sta potrebna dva — zato naj zaradi skupne sreče vsaj eden molči, če kaže na prepir. Veliko tega bi še lahko našteli.

Toda — človek se ne poroči za en dan, eno noč, en mesec, ampak za vse življenje, zato naj si uredi življenje tako, da mu ne bo pekel.

P-e

Skupnost, ki že pomaga

Zaprosili smo nekatere prebivalce za mnenje o uspehih in težavah stanovanjske skupnosti v občini Videm-Krško. Prisluhnimo njihovim izjavam:

● **Predsednik stanovanjske skupnosti Janez Breskvar** je mnenja, da je stanovanjska skupnost v enoletnem obdobju obstoja dosegla lepe uspehe. Uredila je pralnico, kopalnico in kemično čistilnico. Za kemično čistilnico so najeli kredit v znesku 3,500.000 dinarjev ter obratuje že sedem mesecev. Poslužujejo se je prebivalci iz vsega Spodnjega Posavja. Le prostori so pretesni. Nujno bi bilo izprazniti stavbo, ker je sedaj čistilnica. V tej stavbi naj bi uredili servisno službo stanovanjske skupnosti. Le-ta bi vključila v svojo dejavnost likalnico, krpalnico, sušilnico, prostor za sprejemanje in izdajanje oblek in drugo.

V Vidmu-Krškem je zaposlenih preko tri tisoč delavcev in uslužbencev. Več kot polovica se jih vozi na delo iz okolice. To je narekovalo, da smo se lotili gradnje obrata družbene prehrane, kjer bodo pripravljali izdatne malice. Kasneje bo tu urejena restavracija za abonente. K zgraditvi oziroma adaptaciji tega obrata bodo prispevala vsa podjetja v občini. Obrat bo zgrajen do maja letos.

● **Upravitelj osnovne šole in upravnik otroškega vrtca Franc Agrež** smatra, da bi otroške vrtce morala prevzeti v upravljanje stanovanjska skupnost. Ker je otroški vrtec v Krškem zgrajen predvsem zaradi otrok zaposlenih staršev, naj bi se preimenoval v zavetišče, kjer bi se otroci zadržali osem ur.

● **Upravnica gospodinjskega centra:** stanovanjska skupnost je ustanovila pralnico v sodelovanju z našim centrom. Pralnice se prebivalci močno poslužujejo. Cene uslugam so solidne. Pranje osem kilogramov suhega perila stane 300 dinarjev.

● **Uslužbenki Janja Trampuž in Vera Barovič** sta s kemično čistilnico, pralnico in z ostalimi servisnimi dejavnostmi zadovoljni. Menita, da so zlasti zaposleni ženi te dejavnosti zelo koristne. Več časa jim preostaja za družino in osebno razvedrilo. Stanovanjska skupnost bi morala poskrbeti še za otroška igrišča. Okolica hiš naj bi ne bila pusta in prazna.

Taki so bili odgovori in mnenja o delu stanovanjske skupnosti v občini Videm-Krško. Na področju stanovanjske skupnosti so bili torej doseženi lepi uspehi, vendar nas ne smejo zavajati. Hišni sveti bodo morali skrbeti ne samo za notranjo ureditev zgradbe, temveč tudi za zunanjo podobo naselja in kraja. Svet stanovanjske skupnosti je sicer razpravljal o ureditvi igrišč, ničesar pa še dosedaj ni bilo storjenega. Če je stanovanjski skupnosti uspelo v kratkem času njenega obstoja povezati vsa dogajanja in življenje na določenem področju v celoto, ji bo brez dvoma tudi uspelo uresničiti zamisli svojega nadaljnjega razvoja.

Drago Kastelic

Pozdravljamo mladino novomeškega okraja in ji želimo še mnogo uspehov

INDUSTRIJA PERILA NOVO MESTO

Zastavimo vse sile za napredek naše domovine ☆ Pozdravljamo mlade proizvajalce in proizvajalke, želeč jim nadaljnjih uspehov

»ŽELEZNINA« NOVO MESTO

Mnogo odvečnega dela

povzročajo Zavodu za socialno zavarovanje številni »nesrečniki«, ki skušajo po vsej sili pridobiti pravico do pokojnine, kljub temu da ne izpolnjujejo pogojev zanjo. Vlagajo pomanjkljivo dokumentirane prošnje, Zavod pa mora nanje pismeno odgovoriti in izdati odločbe. Nato se takšni »nesrečniki«, kot smo jih že nazvali, dva do trikrat pritožijo, Zavod pa ima spet polne roke dela s študijem pritožb in s pisanjem odločb. Mnogi prihajajo na Zavod tudi osebno in tam uro ali celo dve morijo uslužbence z dolgoveznim pripovedovanjem brez glave in repa o nedokazanih zaposlitvah.

Mali oglasi

Poseben avtobus iz Dobrniča v Litostroj

Vsak dan pripeljejo v Dobrnič štirje avtobusi. Pravijo, da je to glede na zelo odročni kraj odločno premalo. Iz Dobrniča pa odhaja vsak dan še poseben avtobus, ki vozi okrog 40 delavcev v Ljubljano v Litostroj.

V okoliških vaseh je še precej delavcev, ki čakajo, kdaj bo tudi ponje prišel Litostrojev avtobus. Ker so zveze med Dobrničem in Ljubljano dokaj ugodne, se je zadnje dni javilo precej delavcev, ki bi se želeli zaposliti v Litostroju. Toda v avtobusu, ki ga Dobrničani vidijo dvakrat na dan, je prostora le za okrog 40 delavcev.

Z.

Pozdravljamo minulo mladinsko konferenco in mladino našega okraja

»ELEKTRO« NOVO MESTO

Mali oglas v domačem tedniku — zanesljiv uspeh!

Dobro in poceni, pa še prijazni smo!

— 27. januarja smo na sestanku vsega kolektiva vneto razpravljali o prometu in o tem, kako bi ga kar najbolj povečali! — je pripovedoval direktor Splošnega trgovskega podjetja na Senovem.

— 14 poslovalnic imamo, je nadaljeval. Nagrajujemo po učinku, zato smo pač vsi zainteresirani, da bi bil promet čimvečji. Leta 1960 smo ga povečali v primerjavi v letom 1959 za 32 odstotkov, naši prejemki pa so bili za 17 odstotkov večji.

Saj veste, denarja je bolj malo, pa kljub temu radi razmišljamo o modernizaciji prodajaln. Samopostrežno trgovino imamo v načrtu! Res ne bo popolna samopostrežba v njej, v primeri z dosedanjimi pa bo le pomenila velik napredek! Lokal, kupili smo ga od zasebnika, bomo preuredili. Podrli bomo vmesne stene, prepleskali, in prebarvali, obnovili in zamenjali stavbno pohištvo, kupili novo opremo, prodajne pulte, police in vse, kar je potrebno. Upamo, da bo nova trgovina vzbujala veselje v vsakem potrošniku, ki se bo vanjo zatekel! Pridobili bomo 70 kvadratnih metrov površine. Da ne pozabim, v Brestanici jo bomo uredili in živila bomo prodajali v njej. Vse skupaj nas bo veljalo blizu 5 milijonov. Kakšne 3 milijone dinarjev imamo lastnih sredstev v ta namen, za preostanek pa bomo morali najeti posojilo. Lokal mora biti za letošnji 1. maj gotov, smo sklenili!

Še eno, prav tako veliko prodajalno bomo uredili v Brestanici. Tam bomo prodajali manufakturo in čevlje. Sredstva za prodajalno in opremo bo prispeval občinski ljudski odbor, saj jo bomo uredili v novem stanovanjskem bloku. Mi se bomo obvezali odplačevati anuitete za vse skupaj. Naši načrti pa s tem še niso pri kraju. Kupili bomo tudi tovorni avtomobil znamke TAM 2000. Prodajalne so precej številne, nenehno jih je treba zalagati z blagom, brez avtomobila pa gre težko, zato si ga bomo omislili! —

IZ OBČINSKE KONFERENCE ZVEZE BORCEV VIDEM-KRŠKO — SENOVO

Za izobraževanje borcev

V nedeljo, 19. februarja, je bila v domu »Partizana« v Vidmu-Krškem občinska letna konferenca Zveze borcev. Poleg delegatov so se konference kot gostje udeležili predsednik okrajnega odbora ZB NOV Jože Zamljen, referent za zadeve borcev NOV pri OLO Rihard Romih, sekretar občinskega komiteja ZK Milan Ravbar, predsednik ObLO Stane Nunčič in drugi.

Letno poročilo je v imenu občinskega odbora ZB Videm-Krško dal Lojze Colarič, za Senovo pa Alojz Večko. Iz poročil je razvidno, da je v organizacije vključenih 1.310 članov. Zaradi uspešnejšega izvajanja nalog je odbor delal v komisijah. Najuspešneje so delale osnovne organizacije ZB v Vidmu-Krškem, Senovem, Kostanjevici in Podbočju. Prizadevale so si tudi organizacije v Brestanici, Leskovcu, Starem gradu, na Paki in v Zdolah. Občinska odbora ZB sta tudi skrbela za dodelitev stanovanj svojim članom. Sodelovanje z občinama ni s tovarno celuloze in papirja je bilo v tem pogledu uspešno. Le žal, da je ostal še nerešen primer tov. Franca iz Vidma-Krškega. Imenovani je na stanovanjsko upravo vložil prošnjo že leta 1959, pa še do danes ni rešena. Boreč od spomladi 1943, danes rezervni oficir, stanuje s tremi nedoraslimi otroki in ženo v stanovanju, ki sestoji iz enega prostora in je podobno hlevu. Na ulici sveti pred stanovanjem najmodernejša svetilka, on pa ima za luč že davno preživelo petrolejko.

Problemi članov, ki so zaposleni so v glavnem urejeni tako v pogledu njihove kvalifikacije kakor plače, zdravstvene in socialne zaščite. Pereč pa je problem zaposlitve vdov ter članov na vasi, predvsem v hribovitih predelih. Za te ljudi bo potrebno preskrbeti vsaj minimalna sredstva za preživljanje.

Borci se tudi izobražujejo in jih večje število obiskuje razne šole in seminarje. Na Senovel so vprašanje partizanskih otrok skrbno rešili. Veliko pomoč nudi tem otrokom tudi organizacija v Vidmu-Krškem, ki skrbi za 68 otrok. Ti se nahajajo v šolah ali pa se uče raznih obrti. Otroci prejemajo invalidski dodatek ali socialno ali študijsko podporo.

V preteklem letu je postavljenih več spomenikov. Komisija za priznanje posebne delovne dobe članov je ugodno rešila okoli 150 primerov, 30 pa jih še obravnavajo. Sekcija internirancev ima poseben odbor, ki zbira dokumentarno gradivo iz taborišč in zaporov.

Na konferenci je bila razprava zelo živahna in pestra. Delegati so se med drugim zahvalili za postavitev spomenika v Brestanici, ki naj bi ponazarjal izseljeništvo in vrnitev. Nadalje so razpravljali o stanovanjskih in socialnih problemih borcev ter vdov padlih borcev.

Konferenca je zelo uspela. Delegati in gostje so izrazili željo: Skrb za borce naj bo tudi v bodoče poglavitna naloga naše družbe! Borci NOV pa naj še naprej prvi korakajo po poti do zmage socializma.

Drago Kastelic

ZANIMIVOSTI IZ ZDRAVSTVA

Rakava obolenja so vedno pogostejša. Onkološka postaja v Novem mestu ima v razvidu 600 primerov raka. Ker se precejšen del prebivalstva hodi zdravit iz našega okraja v Ljubljano in Zagreb, je na našem področju gotovo 1.000 primerov rakavih obolenj. Največja težava pri zdravljenju raka je ta, da prihajajo bolniki na pregled navadno šele takrat, ko je za uspešno zdravljenje že prepozno. Da bi omogočili pravočasno zdravljenje, bo treba onokološko službo aktivirati tako, kot je tuberkulozna. Z masovnimi pregledi prebivalstva bomo rakava obolenja pravočasno ugotovili in jih tudi uspešno zdravili.

Znaten porast zdravstvenih uslug vseh vrst je bilo opaziti lani v primerjavi s predlanskim letom. V novomeškem okraju posluje 6 zdravstvenih domov, 9 zdravstvenih postaj, 3 pomožne zdravstvene postaje 11 ambulant 1 obratna ambulanta ter dve bolnišnici. Za zavarovance socialnega zavarovanja so te ustanove opravile lani naslednje število uslug: 489.500 ambulantnih in specialističnih pregledov, izdanih je bilo 374.026 receptov, opravljenih 182.809 oskrbninskih dni v bolnišnicah. Okrajni zavod za socialno zavarovanje je zavarovancem izplačal 338.482 bolezenskih dni podjetja pa 129.146 bolezenskih dni, povprečni znesek za vsak bolezenski dan pa je 435.— dinarjev. Naše zdravje je torej zelo drago. Če bi bili požrtvovalnejši in če bi bilo med nami manj simulantov, bi stalo mnogo manj.

Klubi mladih proizvajalcev bi morali zaživeti po vseh naših gospodarskih organizacijah! Podprimo ta prizadevanja!

»MESARIJA« NOVO MESTO

Brežičani o razvoju svoje občine

Čez 400 volivcev je 2. marca poslušalo razpravo o perspektivnem planu brežiške občine. Več je bilo govora tudi o turističnem vprašanju; predvidevajo namreč ureditev kopališča na Krki, zdravilišča v Čateških Toplicah in čateške okolice sploh, kjer bodo zgradili še več gostinskih objektov. Volivci so želeli, da bi čimprej uredili vprašanje družbene prehrane in gospodinjskih in obrtnih servisov. O servisih bodo brzkone odločale stanovanjske skupnosti.

V drugi polovici aprila se bodo pričela dela pri adaptaciji prosvetnega doma v Brežicah. Volivci so razpravljali tudi o samoprispevku občanov, ki bodo pri gradnji pomagali. Sprejeli so sklep o samoprispevku, ki bi se obračunaval z 1 odstotkom od občinske doklade. Ta sredstva bodo v glavnem uporabljali za poživitev komunalne dejavnosti.

-šek

Doslej: 1040 stanovanjskih skupnosti

Doslej je bilo ustanovljenih 1040 stanovanjskih skupnosti v državi. Te so ustanovile in vodijo 1368 servisov za pomoč gospodinjstvom in hišnim svetom, nadalje nad 600 otroških ustanov, sob in igrišč. Hitrost ustanavljanja novih takih služb pa bo treba še pospešiti. To velja zlasti za odpiranje ustanov za otroke in za oskrbovanje otrok takrat, ko so njihovi starši v službi. Resnično je preskrbljenih komaj 30 odstotkov otrok do sedmega leta starosti vseh zaposlenih žena; 80 odstotkov teh otrok je ali pri svojcih, ali pa so, ko njihove matere delajo, sami doma.

Pritožite se po redni poti

Ni malo primerov, da se državljani v raznih zadevah, ko se čutijo prikrajšane v svojih pravicah, pritožijo na ta ali oni organ. Vsak človek ima pravico pritožbe na vsak organ. Vendar je potrebno, da gredo pritožbe po redni poti, to je najprej na najnižje in zatem šele na višje organe.

Pri nas pa se je precej razpasla navada, da se državljani često v malo pomembnih zadevah obračajo naravnost na najvišje predstavniške organe ali celo na Kabinet predsednika republike. Razumljivo, da prihajajo vse take pritožbe nazaj na tisti organ, ki jih je po pristojnosti dolžan reševati. Največkrat je to občinski ljudski odbor. Tako potem take pritožbe romajo po raznih instancah, kar obremenjuje administracijo v teh organih in nujno podaljšuje čas za reševanje.

Res pa je tudi, da so se do sedaj državljani pritoževali neposredno na najvišje organe zato, ker od pristojnih organov ljudskih odborov niso dobili odgovora na svoje vloge, prošnje in pritožbe. Mirno lahko trdimo, da so pritožbe neposredno na najvišje organe med drugim tudi spričevalo slabega in površnega dela nižjih organov.

Pri okrajnem odboru in občinskih ljudskih odborih obstajajo komisije za prošnje in pritožbe. Na pobudo višjih upravnih organov so te komisije pričele aktivno delati. Komisija za prošnje in pritožbe pri Obč. ljudskem odboru Novo mesto, ki je bila izvoljena na eni zadnjih sej, je že na prvi seji rešila več zadev, za katere so se pritožitelji obrnili na najvišje organe. Tako se je neka stranka pritožila zaradi drvarnice. Zadostovalo je le majhno posredovanje uslužbenca ObLO in zadeva je bila takoj rešena. Takih primerov je še več. Tudi pri pritožbah je treba vedeti, da je prvi pristojni organ za vse zadeve občinski ljudski odbor. Zato je pravilna pot prošenj in pritožb edino prek občinskega ljudskega odbora, ki je v vsakem primeru dolžan obravnavati zadevo, ne glede na to, na kateri naslov je bila poslana. Le kadar pristojni organ pri občinskem ljudskem odboru ali sam ljudski odbor ne reši zadeve v roku ali jo reši nezadovoljivo za pritožitelja, je umestna pritožba na višje organe.

V zadevah prošenj in pritožb je prav, da se državljani vedno obrnejo tudi na krajevno organizacijo SZDL oziroma sekcijo za prošnje in pritožbe pri organizaciji Socialistične zveze. Mnoge stvari se namreč dajo rešiti že v krajevnem odboru. Prošnje in pritožbe, ki prihajajo na ljudski odbor, ali njegove pristojne komisije, pa so hkrati zrcalo dela njegovih organov, zato naj gredo vse vloge državljanov v zadevah ko se čutijo prizadete ali prikrajšane, le preko teh komisij.

R.

Mladinska organizacija je prva stopnica pri vključevanju mladine v našo družbeno skupnost

»Krojač«, Novo mesto

Iskrene čestitke k doseženim uspehom — najboljše želje za nadaljnji napredek mladinske organizacije

TEHNIČNA SEKCIJA NOVO MESTO

Ali bodo komisije boljša oblika dela

9. februarja je bila v Trebnjem seja občinskega odbora SZDL. Ko so razpravljali o organizacijskem vprašanju, so poudarili, naj se težišče dela občinskega odbora prenese na komisije, občinski odbor Socialistične zveze pa naj njihovo dejavnost usmerja in pomaga pri delu.

Občinski odbor SZDL je imenoval osem komisij, katerih predsedniki so njegovi člani. Posebno je potrebno poudariti, da bo v tem sklopu delovala tudi komisija za družbeno aktivnost žena. Na splošno so o potrebi po reševanju raznih vprašanj razpravljali že delegati na občinski konferenci, zato je sklep o ustanovitvi komisij v glavnem le sklep konference. Gre namreč za to, da se raznovrstne dejavnosti (politična, gospodarska, idejno-vzgojna itd.) specializirajo po komisijah, kar bi nekako ustrezalo (primerjava je tu le formalna) sekcijam v okviru krajevnih odborov Socialistične zveze. Nove komisije pa so le veje celotne dejavnosti občinskega odbora, ki bo tako manj obremenjen.

V drugi polovici februarja sta komisija za družbeno upravljanje in komisija za družbeno aktivnost žena že imeli prvo sejo. To dokazuje, da bo delo v novi obliki res hitro steklo.

Komisija za družbeno aktivnost žena je tudi razpravljala o občinski konferenci žena, ki bo v Trebnjem še ta mesec. Medtem ko so se podrobneje pogovorili o pripravah, so tudi že izdelali okvirni program za konferenco. Na njej bodo razpravljali o življenju, težavah in delu ter o zaposlitvi žena, razen tega pa še, kar je zlasti za trebanjsko občino nujno, o uveljavljanju žene v družbenih organizacijah in o udeležbi žena - proizvajalk v družbenem upravljanju in delavskem samoupravljanju.

I. Z.

Dolžnost skupnosti je pomagati mladim, da bodo našli pravo pot

»Žito«, Novo mesto

Delavski sveti, razmišljajte:

Kako naj se žena posveti proizvodnji, če je njen otrok medtem prepuščen ulici!

Poskrbeli smo za stroje, za proizvodni proces, za gospodarnost proizvodnje – kaj pa smo storili za ženo?

Proizvodnja bo rasla hitreje, če se bo proizvajalka, ko se vrne domov, lahko posvetila otroku in razvedrilu! Zdaj pa jo čaka kup gospodinjskih opravkov, pri čemer bi ji skupnost lahko odvzela velik del težkih bremen!

Zgodaj zjutraj so vstale, da so ujele vlak na postajah Semič, Rožni dol, Uršna sela in Birčna vas. Z njihovimi skrbmi jih je kakor vsak dan pripeljal v novomeška podjetja, popoldne pa jih bo spet naložil na poti domov, kjer jih čaka kup gospodinjskih opravkov. Naš objektiv jih je objel, ko so se po cesti iz Kandijske postaje še zjutraj v temi napotile na delovna mesta, v podjetja, v proizvodnjo

Dan je podoben dnevu...

Med delavkami in uslužbenkami sevniške konfekcije »LISCA«

Zjutraj, ko je še trda tema, vstajajo, pripravljajo možem in otrokom zajtrk, pogledajo še zadnjič, če imajo otroci in možje pripravljena čista in zašita oblačila, na hitro pozajtrkujejo in gredo... Kam?

Tam nekje, morda le pol kilometra, morda pa dva, pet, deset, osemnajst in več kilometrov daleč, jih čakajo stroji: pisalni, šivalni, računski, lepilni, likalni in drugi...

— Trinajst nas je bilo leta 1959 zaposlenih v »Lisci«. Imele smo le tri navadne in deset električnih strojev. Delale smo v dveh »luknjah« na nasprotnem koncu Sevnice.

Danes nas je v »Lisci« zaposlenih 129 žena in deklet (ter pet moških: direktor, računovodja, tehnični vodja, trgovski potnik in skladiščnik) imamo 35 strojev in svoje nove, lepe prostore; del jih je že popolnoma dograjen, drugi del pa bo v prih. polovici leta.

Precej strojev je bilo kupljenih v kratkem času in so nameščeni v lepih prostorih. Vsa sredstva za nakup strojev in gradnjo stavbe, so ustvarile žene in dekleta iz Lisce. Za stroje in prostore je torej dobro poskrbljeno, poglejmo pa kaj je bilo v tem času storjenega za izboljšanje delovnih in življenjskih pogojev v »Lisci« zaposlenih žena.

KAJ SMO DALI ŽENAM-PROIZVAJALKAM?

— V našem podjetju je zaposlenim ženam na razpolago, je zaposlenim ženam na razpolago... ja, kaj pa jim je razen dela pravzaprav še na razpolago?

— Imamo stranišča, nekaj umivalnikov, omarice za obleko (po tri eno), prostor za obutev... prej so imele celo umivalnico s tuši, pa so jo zdaj ko dokončujejo stavbo, podrli.

— Ne, kopalnice nimamo še pa menze tudi ne. In higienske sobe za ženske, vrtec? Ne, ne...

Dve pa tudi dve in pol uri daleč hodijo peš ali s kolesi v službo nekatere naše delavke, doma z Vrhovega, Žigarskega vrha, Zabukovja in drugod. Večina naših pa je doma bliže – iz Loga, Boštanja, Sevnice in okolice. Po naši oceni imajo povprečno žene do službe najmanj pol ure daleč. To pot jih opravi večina peš in s kolesi.

Stanovanja v bloku imajo tri v »Lisci« zaposlene žene (vendar bloka ni zgradila Lisca). Poročene žene — teh je približno polovica — stanujejo v glavnem pri svojih ali moževih starših. Nekaj jih prebiva v večjih sobah, ki jih imajo predeljene s španskimi stenami v »kuhinjo« in »spalnico«. Samske žene in mladinke laže dobe stanovanje v bližini podjetja, vendar ga drago plačujejo ali pa so stanodajalcem celo za služkinje... »S stanovanjem si pač pomaga vsaka, kakor si zna,« sem zvedel od žena v »Lisci«.

Pa prehrana delavk?

Ko sem stopil v šivalnico, so pravkar kar za stroji malicale vsaka to, kar je prinesla s seboj. Na vprašanje, če se jim zdi to higienično, so dejale:

»Bolje je tu notri kot pa zunaj, kjer je mraz!«

Ena je šla na malico v Kopitarno. Kako pa opoldne? Nekaterim kuha doma mama, druge imajo suho hrano s seboj. Hrana v gostilnah je draga. Nekatere si kuhajo same, ko pridejo iz službe...

PRETIHE, PRESKROMNE, PREMALO ZAHTEVNE...

Glas žena se sliši vse premalo. Premalo žene zahtevajo, predlagajo, vse premalo upravljajo, zato pa hodijo peš od daleč, zato nimajo urejene prehrane, nimajo vseh potrebnih sanitarnih prostorov, nimajo... o, česa vsega še ni majo! Z druge strani pa se žene prav zaradi preobremenjenosti z delom nimajo časa posvečati še upravljanju (imajo preveč drugih vsakdanjih skrbi: stanovanje, otroci, pranje, likanje, kuhanjem in drugim). Čeprav bi hotele upravljati, ne morejo, ker niso sposobne, saj ne poznajo svojih pravic in dolžnosti, ne morejo se poglobiti v problematiko podjetja in občine, ker imajo svojih problemov čez glavo, ker jih lahko vsak, ki je malo bolj razgledan, »zabije« — pa čeprav imajo one prav...

Ni čudno, da sem v Lisci, ko sem vprašal predsednico delavskega sveta in predsednico sindikalne podružnice, koliko so ustvarile lani bruto produkta in dohodka ter kako se dohodek, ki je ostal podjetju razdelile, dobil odgovor:

— Tega pa ne moremo povedati, ker ni doma računovodje! Bilanco smo res potrjevali na zadnji seji delavskega sveta, a se ne spomnimo številk.

Različne predloge o katerih razpravlja delavski svet daje v glavnem uprava. Obe predsednici sem vprašal, če so se na delavskem svetu kdaj skregali pri razpravljanju o kakšnih zadevah:

— Ne, skregali se pa nismo nikoli, ker ni bilo treba. Sicer pa podjetje na splošno dobro gospodari. Kar poglejmo, kakšen vzpon je doživelo zadnja leta...

NAČRTI, DA BI BILO KMALU BOLJE

Na vprašanje, kaj vse pripravljajo za izboljšanje delovnih in življenjskih pogojev pri njih zaposlenih žena, sem dobil odgovor:

— Zdaj dokončujemo drugo polovico naše zgradbe, ki bo popolnoma končana v drugi polovici leta. Prirezovalke, prikrojevalke in šivilje, ki so stisnjene zdaj v enem prostoru, bodo imele potem vsaka svoj prostor. Dobili bomo prostore za skladišče, imele bomo tudi higiensko sobo, kolesarnico, kuhinjo, jedilnico, boljše sanitarije in morda še kaj. Dve stanovanji bomo dogradili letos, eno bo za tehničnega vodjo, drugo pa še ne vemo za koga.

Pozanimal sem se še kakšne servise ima stanovanjska skupnost v Sevnici in kako se jih žene iz »Lisce« poslužujejo.

— Menze se ne poslužujemo, krpalnice tudi ne, več servisov pa že ni. Sicer pa tudi če bi servisi bili našim ženam ne bi prišli prav, ker one niso tu doma.

Govoril bi lahko še o vse stvareh o izobraževanju odraslih, nesrečah na poti v službo, o socialnih problemih nekaterih v »Lisci« zaposlenih žena, nagrajevanju po učinku, ki ga ni itd. Toda pustimo to. Ugotovimo le na kratko:

URESNIČIMO ŽE DOLGO ZNANO GESLO: »PRVA JE SKRB ZA ČLOVEKA!«

Za delovne žene je bilo v minulem obdobju še premalo storjenega. Poudarjali smo »skrb za človeka«, toda ta skrb je bila le skrb za strokovnjake, stroje in tovarne. Naši delovni ljudje so ustvarjali v glavnem le za stroje, za tovarne, za naš gospodarski razvoj. Pri tem pa smo pozabljali na ustvarjalce dobrin. Vsa proizvodnja, vsi stroji in tovarne pa nimajo smisla, če služijo v glavnem le spet povečanju števila strojev, tovarn, skratka, če ne služijo izboljšanju življenjskih pogojev delovnih ljudi.

*

Popoldne in proti večeru se vračajo, kakor so prišle. Peš, s kolesi, z avtobusi in vlaki. Doma jih čaka vse razmetano. Lačni možje in otroci. Pranje, šivanje, ribanje...

Dan za dnem enak urnik in delavnik...

Jože Primc

7

V malem hlevčku je samevala koza ali osliček, ki je bil glavna vprežna žival. Redki so bili domovi, kjer je bila v hlevu kravica ali volički, poleg ostale drobnice.

Včasih smo kupili kje kak liter vina, dokler so ga imeli. To je bilo naše največje veselje. Tudi stražarja, ki je šel z nami, smo včasih napojili in smo, prepevajoč, z vejniki na ramah dospeli v taborišče.

To seveda je bilo redkokdaj. Spomladi za velikonočne praznike in za praznik 1. maja pri marsikateri hiši ni bilo več vina in smo se kljub vročini morali žejni zadovoljiti s studenčnico.

Obiskali smo na velik praznik kmečke hiše, a niso imeli niti kruha niti vina. Stradali so in se hranili kar s tem, kar so pridelali na bornih krpah zemlje, obdane s kamnitim obzidjem, da ni burja odnesla tiste pedi revne izčrpane zemlje.

Lepe, ravne njive je okupator spremenil v taborišča in pokopališče. Najlepše njive so zavzela stavbišča za židovske naseljence. Kolikor jih niso Nemci uničili po raznih taboriščih, so se zatekli pod italijansko oblast. Italijani so z njimi lepo ravnali. Lepe zidane stavbe, katere so postavili spomladi, so stale lepo v vrsti, vmes ulice. V vsaki taki zgradbi je bilo stisnjenih po nekaj družin s svojim bornim imetjem, kolikor ga jim je še ostalo. Tu so si vsak po svoje krajšali čas. Prodajali so, če so kaj imeli, popravljali to in ono, kar je kdo znal, si urejali skromna bivališča in se tudi sicer svobodneje gibali po taborišču. Bili smo še nekaj zaposleni pri dokončnih delih v njihovem taborišču. Večkrat smo pri njih povasovali in si krajšali dolge ure, bili smo si prijatelji v nesreči.

Imeli so več stika z zunanjim svetom in smo marsikaj zvedeli od njih. Bili so dobro informirani o poteku dogodkov in da se bo fašizem vsak čas sesul, dajali so nam korajže, da smo laže in še bolj nestrpno pričakovali konec taboriščnega življenja.

Naša upanja, da bomo polagoma izpuščeni, so se izjalovila. V zgodnji pomladi je res šlo nekaj pristašev v bivše SLS in takih, ki so bili v »farovžih« dobro zapisani. Potem pa med letom še nekateri posamezniki, ki so na razne načine, z raznimi protekcijami dosegli dopust in povratek v domači kraj. Vsi ostali, posebno taki, ki smo imeli piko zaradi posebnega sodelovanja z osvobodilnim gibanjem, smo pa bili uverjeni, da bo le zlom fašizma naša rešitev. Vedeli smo, da to pride.

Čeprav smo videli naše zboljšano stanje zaradi pomoči od doma in stanje židovskih naseljencev, ki so kolikor toliko znosno preživljali zadnje obdobje taboriščnega življenja, smo s težkim srcem gledali propast številnih družin iz čabrovskega kota; okupator je uničil celo pokrajino; s seboj so vzeli le nekaj več obleke, tudi zimske, ure in razno drobnarijo, celo skrinjo in šivalni stroj je bilo opaziti tam. Seveda je na dežju in soncu kmalu vse to vzelo konec.

Težko smo gledali, kako so umirali otroci in starčki, stare ženice in porodnice, katerih je bilo precej, a malokatera se je vrnila domov. Ker potrebne pomoči in boljše hrane in postrežbe ni bilo, so po par dneh izhirale ena za drugo.

Vedno bomo pravi tolmači sožitja in miru

Šele zdaj objavljamo pismo našega bralca in dolgoletnega naročnika FRANCA KASTELICA IZ SALLAUMINESA, PAS DE C., FRANCIJA, ki. nam je že lani oktobra pisal takole:

»Prosim vas, da najdete kotiček v našem Dolenjskem listu za moje pismo. Rad bi poročal vsem bralcem, kakšen vtis je napravila name in mojo ženo nova Jugoslavija, katero sva obiskala letos po 30 letih bivanja v Franciji. Doma sem iz Sela-Šumberka, žena pa iz Velike Loke. Moja mlada leta sem bil hlapec; niti eden izmed nas takrat ni poznal prave postelje, bila je le v hlevu, v jaslih. O socialni zaščiti ni bilo sledu, nikjer nobene pravice za malega človeka. Kot hlapec Jernej sem moral po svetu iskat košček lepšega kruha... V Franciji sem delal 30 let 800 metrov globoko pod zemljo. Moj znoj je močil premog v tujini; večkrat se nisem mogel v jami niti leže obrniti, tako težki pogoji so bili. Letos sem srečno končal 30 let dela in zdaj sem upokojenec. Penzije pa dajo le okoli 40% — a še to le redki dočakajo, saj umrje zaradi silikoze do 40% delavcev že pred petdesetim letom.

Vse kar sva z ženo videla pri vas, me je nadvse presenetilo. Povsod zgrajene krasne stavbe, v njih preprosti delavci! Obiskal sem veliko ustanov v Sloveniji: Delavski dom v Trbovljah — vse lepo urejeno, polno cvetlic. Na ulici povsod veseli obrazi, kjer koli sem kaj povpraševal, vsak mi je ljubeznivo in postrežljivo odgovarjal! Občudoval sem Velenje. Na državnem posestvu v Kočevju se nisva mogla nagledati tolikega števila goved in prašičev. Videl sem moderno urejeno mlekarno v Kranju, vse izvrstno urejeno, vse čisto. Videl sem šolo na Čatežu pri Vel. Loki, prekrasno! Bil sem pri Grobnici narodnih herojev, na Bledu in v Bohinju, vse v cvetju! Lepo je Celje, lepa Postojna, ravno tako drugod — veseli obrazi, lepe avtomobilske ceste in moderne stavbe!

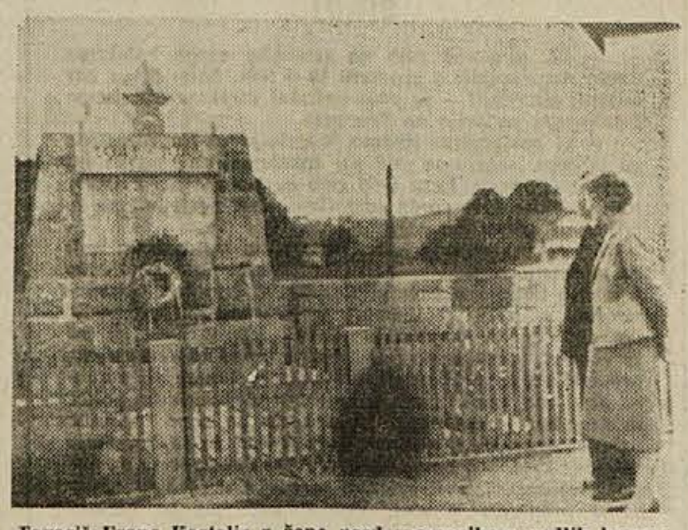

Tovariš Franc Kastelic z ženo pred spomenikom padlih borcev NOB na Veliki Loki

Letos obhajamo 15 let svobodne FLR Jugoslavije in 10 let delavskega samoupravljanja — tudi mi izseljenci v tujini se spominjamo tega in smo ponosni na vodstvo in naše delovne ljudi! Vedno bomo pravi tolmači za prijateljsko sožitje in mir med narodi vsega sveta. Vsem doma želimo nadaljnjih uspehov, bratstva in enotnosti!«

Zavitek in pepel

Bilo je poleti 1944. Cubrilova mati z Rakovnika pri Birčni vasi je spekla zavitek za partizane. Lepo ga je zavila v prt, ga pokrila z zvito vrečo in vtaknila v košaro. Na vrh pa je postavila modro skledo s pepelom. Na poti iz vasi so jo srečali domobranci in jo seveda vprašali, kam gre. Odvrnila jim je: »Grem na njivo pepel posipat, ker mi krompir ne raste dobro.« Motiko in čevlje je imela skrite v grmovju ob potoku. Pot jo je vodila na Mehuc, kjer je bila partizanska javka in svoj čas tudi sedež rajona. Ko je prišla na hrib so jo pred košato smreko že čakali trije ranjeni partizani in sin Rudi. Borci so z veseljem pojedli okusno jedačo, medtem pa je ona vsa v skrbeh, da ji niso sledili domobranci, stražila na obronku hriba.

Tisti večer se je srečno vrnila domov, obuta in zadovoljna.

MIRKO MALINIČ,
učenec 3. razreda

O mladih v trebanjski občini

Živimo v času, ko težimo, da bi delo in vzgojo naše mladine vskladili z naglim družbeno-ekonomskim razvojem. V trebanjski občini smo se resno lotili reševanja tega vprašanja, vendar ga nismo v celoti rešili. V naši občini je 16 mladinskih aktivov. Skoraj vsi aktivi so v začetku lanskega leta začeli z živahno dejavnostjo. Že sredi leta pa je dejavnost aktivov začela vidno pešati. Občinski komite je skušal izboljšati delo aktivov. Mogoče bi komiteju res uspelo popraviti nezdrave razmere med mladino, če bi bil ta dovolj aktiven. Zgodilo se je, da so nekateri člani komiteja popolnoma pozabili da so člani komiteja in se sploh niso udeleževali sej.

Spoznali smo, da je nesposobno vodstvo eden glavnih vzrokov šibke dejavnosti mladine. — Lani smo pripravili dvodnevni seminar za mladinska vodstva. Razumljivo je, da v teh dneh nismo mogli dati dovolj znanja udeležencem seminarja. Vedeti moramo, da ni dovolj, če ima

Franc Opara

vodstvo nekega aktiva samo določeno znanje in organizacijske sposobnosti. Poznati mora zakonitosti duševnega razvoja mladega človeka. Tenkočutno mora biti za njegove interese in čustva. Pomanjkanje prostorov, nerazumevanje za delo mladine so tudi važni vzroki slabe dejavnosti. Pri idejni vzgoji mladine smo lani naleteli na pomanjkanje predavateljev in finančnih sredstev. Letos se to s pomočjo Ljudske univerze vidno izboljšuje. Mladinski aktivi so idejni vzgoji posvetili premalo časa. Nihče jim ni znal prikazati pomen te vzgoje. Mnogo bolj je bila živahna športna dejavnost, toda le v nekaterih aktivih.

Ugotovili smo, da je delo mladinskih aktivov zelo enostransko. Nekateri imajo razvito le športno dejavnost, drugi bolj kulturno, ali politično. Delo ni vsestransko. Le-to nam narekuje nove specifične oblike dela: debatni klubi, aktivi MZ, športna društva, »Pokaži, kaj znaš« itd. Pozitiven odnos je mladina pokazala do delovnih akcij. V MDB je odšlo 17 mladincev. To število je razmeroma majhno, ker je kmečke mladine v naši občini malo. Veliko pa je mladina prispevala pri gradnji vodovoda, športnih in drugih objektov. Enako so bili delovni aktivi MZ in šolske zadruge.

To je le nekaj dobrih in slabih strani pri delu naše mladine. Letna konferenca, ki je bila prva v okraju, je zelo kritično pregledala preteklo dejavnost mladine. Razprava je bila živahna in je močno osvetlila vzroke majhne dejavnosti nekaterih aktivov. Na podlagi razprave je konferenca sprejela pomembne sklepe, katerih uresničitev bo gotovo poživila dejavnost naše mladine. Da bi rešili vprašanje, kadrov, smo sklenili pripraviti daljši seminar. Na ta način bi dvignili tudi idejno delo naše mladine. V letošnjem letu bomo usmerili vso dejavnost v proslavljanje 20-letnice vstaje. — Da bi poživili športno življenje, imamo v programu ustanovitev odbojkarske in rokometne lige. Uspehi športne dejavnosti naj bi se pokazali na zborovanju mladine cele občine, kjer bi bila poleg kulturnih prireditev tudi športna tekmovanja. Na konferenci je bilo izrečenih mnogo besed o novih oblikah dela. Ustanovili smo že klub OZN, v bližnji prihodnosti pa bomo pripravili oddajo »Pokaži, kaj znaš«. Ugotovili smo, da je potrebno nuditi več pomoči delavski in kmečki mladini. V ta namen bomo letos ustanovili nove klube mladih proizvajalcev in sekcije mladih zadružnikov, kjer so za to možnosti.

Kadrovski sestav občinskega komiteja Ljudske mladine je mnogo boljši od prejšnjega in bo zato v letošnjem letu lahko nudil več pomoči aktivom, zlasti šolskim aktivom. Občinski komite je mnenja, da vzgoja mladine ni samo stvar mladinske organizacije, marveč tudi drugih organizacij, ustanov in gospodarskih organizacij, kjer so mladi ljudje zaposleni. Ako ne bi bil pri sprejemanju v službo kriterij le strokovno znanje, marveč tudi aktivnost mladega človeka v družbenem življenju, ne bi bilo toliko težav z našimi aktivi. Poleg tega velikokrat opazimo, da se včasih premalo upošteva mnenje mladine pri reševanju nekaterih važnih družbenih vprašanj. Ne smimo precenjevati vloge mladine v našem družbenem upravljanju, marveč ji dati tisto mesto, ki ji v naši široki demokraciji pripada.

Upamo, da bomo ob podpori ostalih organizacij zlasti Socialistične zveze in Zveze komunistov uspešnejše reševali vse probleme. Zadnja konferenca Socialistične zveze delovnega ljudstva nam je dala za to precej zagotovil.

OBISK PRI ŠMARJEŠKIH PIONIRJIH

Dan pred zimskimi počitnicami smo pogledali v dnevnik življenja na šmarješki šoli pregledali načrte učencev ter prisluhnili njihovim potrebam in težavam.

Na prvi pogled smo ugotovili, da stavba ne ustreza potrebam šole, zlasti ne potrebam reformirane šole. Pripomniti moramo, da sedmi in osmi razred gostujeta v kaplaniji, ki še zdaleč ni grajena za te namene. Ko smo vprašali, kako pozimi poteka pouk telesne vzgoje, smo izvedeli, da ga pač ni, ker šola nima telovadnice, v dvorani gasilskega doma pa so cementna tla.

Vsako jutro in popoldne se zbira v tej šoli 248 učencev. Ob zaključku prve redovalne konference se je pokazalo, da je v 6. razredu najslabši učni uspeh v slovenščini, matematiki, zemljepisu in spoznavanju prirode. Učenci so takoj nato po nasvetu učiteljev ustanovili predmetne krožke, kjer si izpopolnjujejo znanje in pomagajo drug drugemu.

»Nepozabno lep prizor,« beremo v dnevniku njihovega življenja na šoli, »je bil na dan republike; 34 cicibanov je prejelo z rok starejših tovarišev pionirske značke in se po njihovem vzgledu zaobljubilo zvesto služiti domovini.«

Pionirji so sodelovali tudi pri preskrbi mlečne kuhinje. Priprav. ljali so sadne sokove, zbirali krompir in ga prodali KZ, z izkupičkom pa so kupili 110 litrov mošta, ki so ga prekuhali v grozdni sok. Nabirali in sušili so šipek in tako so si pomagali.

In dan, ko jih je obiskal dedek Mraz?

Kako so jim žareli očki, ko so gledali Sneguljčico, Rdečo kapico, zajčke, škrate in medvedke...

Za pomoč siromašnim otrokom so pionirji zbrali 25.000 dinarjev. Če jih vprašaš, kaj vse bodo še delali, ti naštejejo: uredili bomo igrišče za odbojko in nogomet, uredili bomo šolski vrt... Ali bodo kos vsemu?

Zdravi in veseli so se vrnili v učilnice po počitnicah, dosedanji uspehi in njihova trdna volja pa sta nedvomno dovolj velik porok, da bodo svoje načrte uresničili.

Pozdravljamo mlade zadružnike in njih prizadevanja za čimprejšnjo izgradnjo socializma na vasi

KMETIJSKA ZADRUGA NOVO MESTO

Želimo, da bi mladina tudi pri nadaljnjem delu dosegala lepe uspehe

Mlekarna NOVO MESTO

Vsak ne more biti član ZROP

V nedeljo, 12. februarja je bil v Novem mestu plenum občinskega odbora ZROP. Na njem so bile kritizirane nekatere osnovne organizacije ZROP, češ da imajo dobre pogoje za delo, niso pa opravile vseh nalog, ki jih jim je dal občinski odbor ZROP. Iz poročil zastopnikov osnovnih organizacij je bilo videti, da so osnovne organizacije ZROP napravile precej niso pa pošiljale poročil o delu občinskemu odboru, zato ta o njihovem delu tudi ni bil obveščen.

Po razpravljanju o bodočem delu osnovnih organizacij so sklenili, naj ne dela samo odbor ali le nekaj njegovih članov, ampak naj se v bodoče odvija delo po komisijah in sekcijah. Tam, kjer so že imeli tak način dela, so bili uspehi večji.

Poudarjeno je bilo, da ne more biti vsak rezervni oficir ali podoficir član ZROP, ampak samo tisti, ki je res discipliniran in ne kvari ugleda organizacije. Slabe člane, ki ovirajo delo organizacije in blatijo njen ugled, naj osnovne organizacije odstranijo iz svojih vrst. Nasprotno pa naj najboljše člane ZROP in take, ki imajo pogoje, predlagajo za napredovanje in odlikovanje. Organizacija ZROP bo svojim članom pomagala tudi pri raznih drugih težavah in problemih, n. pr. glede službe, pri socialnih problemih itd.

Pogovorili so se tudi o prostorih. Nekatere osnovne organizacije ZROP si nameravajo urediti prostore za sestanke hkrati z drugimi osnovnimi organizacijami (SZDL, ZK, LM itd.). V teh prostorih bi se člani ZROP, ki odhajajo iz kraja v kraj, tudi prijavljali in odjavljali.

Za letošnjo proslavo, tekmovanja in podobno imajo nekatere osnovne organizacije že pripravljene programe oziroma načrte. Večja skupina rezervnih oficirjev in podoficirjev, članov ZROP, se bo udeležila 22. julija proslave v Žužemberku. Posebna ekipa bo sodelovala na pohodu ob žici okupirane Ljubljane. Predvidena je akcija na Javorovico. Osnovne in občinske organizacije ZROP bodo tekmovale med seboj v streljanju. Člani ZROP bodo imeli po šolah več predavanj itd.

Naročnikov za Glasnik ZROP je še vedno premalo, zato so sklenili, naj bi bilo naročenih nanj vsaj 80 odst. članov ZROP. Pogovorili so se še o dopisništvu, o prodaji raznih knjig in brošur, o godbi, ki je Novo mesto še nima, in drugem. Skratka: novomeška organizacija ZROP je prijela resno za delo, saj je dela dovolj, in sklenila, da se bo v tekmovanju organizacij ZROP uvrstila med najboljše ne samo v okraju, ampak v republiki.

-si

ZDRAVI BOLNIM – TELEVIZOR

Do torka opoldne smo dobili za televizijski sprejemnik, namenjen bolnikom na pljučnem oddelku novomeške bolnišnice, naslednje nove prispevke:

Aktiv LMS Industrije perila, Novo mesto, obrat Kostanjevica — 2.260 din; **Novomeška opekarna, Zalog** — 5.000 din; **neimenovana iz Trebnjega** — 500 din; **Mizarska produktivna zadruga v Sevnici** — 2.000 din; **Emanuel Germovšek** s Ponikev 6, p. Trebnje — 1.000 din; **»Betis«, Metlika** — 5.000 din; **Anton Kokalj**, Vel. Bučna vas 17, p. Novo mesto — 100 din.

SKUPAJ SE JE NABRALO do 7. marca **47.070 din.** Podjetja, ustanove in kolektive prosimo, da ugodno rešijo našo prošnjo, ki smo jo poslali za televizor. Naš tekoči račun: 606-70/3-24 pri Komunalni banki v Novem mestu. Pri vseh prispevkih pripišite namen nakazila: ZA TELEVIZOR BOLNIKOM TBC.

Uredništvo in uprava DOLENJSKEGA LISTA

Naše čestitke z najboljšimi željami mladini okraja Novo mesto!

»PETROL«
NOVO MESTO

»Moja pa bo škrb, da iz Loke dobiš vse potrebno. Zbogom, amice!«

Že prej je bil z roko namignil jezdecem, da so posedli na konje.

Sedaj ga je obkrožila vsa tolpa in ž njo je oddirjal po poti proti Loki. Jošt Tolmajnar pa je ostal na mestu, prava živa podoba bede in zapuščenosti!

V nekaki nezavesti je prihajal grajski pisar tisti večer pred visoške hleve.

V dvorcu so gorele že luči po vseh zgornjih prostorih in v vsem poslopju je vladala živahnost, prav kakor v časih, ko je škof prišel na jesenski lov ter s svojim obilnim spremstvom tu nočeval. Oddal je hlapcu konja in molče odšel proti veži.

Na stopnicah sta sedela oborožena grajska hlapca in eden je ravno izpregovoril: »To bo dolgočasno stražiti to žensko! Da bi le kaj pijače bilo!«

»Saj ga poznaš, tega pasjega oskrbnika,« odgovoril je drugi, »vse bi rad sam pognal in požrl. Na Laško se bom vpisal, tam bo kaka vojska in tam se dobro živi!«

Jošt Tolmajnar je stopil v vežo. Na velikem in prostornem ognjišču je gorel ogenj v mogočnih plamenih ter švigal okrog trebušnega kotla, ki je na težki verigi visel od stropa. Mina, kuharica iz Loškega grada, vrtila je s potnim obrazom pišče, da se je pravilno peklo, in deklam je ukazovala da so prestavljale lonce, donašale vodo in drva cepile. Ugledavši našega pisarja, je Mina takoj oblastno zavpila nanj: »Pod to streho pa res ni nič! Ni jajc, ni masti in še moke ni! Moj bog, kaj bi počeli, če bi prišla njega presvetlost, premilostivi škof, in bi hotel tu nočiti in jesti! V zemljo bi se morali pogrezniti, če bi ne hoteli skuhati samega fižola, kakor ga kuhate svojim svinjam! Nisem vedela, da tako slabo gospodarite, gospod Jošt! Da nismo zasačili pod streho grahaste kokije, ki jo sedaj tu vrtim na ražnju, ne vem, kaj bi jedla premilostiva grofica Suzana!«

»Kdo je znal, da pridete!« je zamolklo odgovoril Jošt. »Vitez Hohenburg mi ni pisal ne poročil. Kje naj vzamem mesa in kje drugih potrebščin? Na Visokem je revščina, mati Mina! Tudi mi je vitez Hohenburg, predobri naš gospod, pravil, da ste vse suhó pripeljali.«

»Kaj?« — in mati Mina je tu za naše čase precej robato zaklela — »kaj mislite, da nam v Loki na gradu vsega ostaja? Kmetom recite, pa vam navlečejo skupaj, mi pa moramo vse kupovati in drago plačevati! Glej, da lonca ne prevezneš, burkla poljanska!« Te zadnje besede so veljave dekli, ki se je pri ognjišču nerodno sukala. »Že vem, da bom pa le jaz morala vse prebiti zavoljo te luteranske grofice!«

Še bi se bila jezila kuharica Mina, ali prav takrat je prehitela po stopnicah do prvega nadstropja nizdol mlada gosposka ženska. Bila je to, tako je mislil Jošt Tolmajnar, nekaka hišna pri grofici Suzani. V tistem času pa se je zelo ošabno nosila in silno osorno je vprašala: »Ali boste že vendar kaj scmarile?«

»Kaj hočemo pripraviti, ko nimamo ničesar v roke vzeti!« je odgovorila kuharica Mina ravno tako osorno.

»Tiho!« In tu je debelo kuharico tako ostro pogledala, da se ji je takoj vsaka beseda zaprla. Potem pa je ugledala Jošta Tolmajnarja.

»Kdo ste vi?«

Ubogemu pisarju je šinila kri čez belo lice, ko je čutil pogled mladega dekleta.

»Jošt Tolmajnar, grajski pisar tu na Visokem!« je odgovoril ponižno.

»Grofica Suzana je že povpraševala po vas, ali nikjer vas ni bilo!«

»Gospod vitez Hohenburg je imel z mano opraviti, in mati božja ve, da bi drugače bil že prej doma!«

»Gospod vitez Hohenburg!« se je pikro zasmejala hišna, »pognali bi ga bili, da bi bil tekel tja do Rima! Matere božje mi pa ne častimo, ker grofica Suzana tega neče! Mi smo spoznavalci svetega evangelija! Sedaj pa stopajte z mano, mladi vi krivoverec. Ha!«

Sfrfotala je po stopnicah navzgor. Jošt Tolmajnar je korakal za njo in hipoma ga je navdala čudna srčnost. Čutil je, da ima vendar s samimi luteranci opraviti, in toliko je vedel, da ne bo pustil, da bi ga zaničevale te tujke in spoznavalke krivega preroka!

Stopila sta v tisto sobo, ki je bila pripravljena na prevzvišenega škofa samega, če je hotel nočevati na Visokem. Ali danes pa so bile ta krasni prostor zasedle te ženske in postelja, ki je služila do sedaj blagoslovljenemu nasledniku apostolov, je imela danes objeti grešno telo mlade luteranke! Pisarju je hotela zastati kri v srcu. Ozrl se je po stenah, kjer je viselo nekaj v železje zavitih podob brižinskih škofov, in videlo se mu je, kakor bi ga ironično opazovali ti stari obrazi iz starih, okajenih okvirov. Z globokim poklonom je obtičal pri vratih. Mlada njegova spremljevalka pa je veselo vzkliknila: »Tu je naš strah, Suzana! Glej ga, sovražnika svetega evangelija! Ta nama ima z oboroženo roko zapirati pot do nebes! Ha, ha!«

Jošt Tolmajnar je dvignil oko. Ondi v visokem stolu je sedela bogato napravljena ženska. Kaj tako krasnega naš pisar do tistega dne še ni bil ugledal. Okrog rožnatega obraza so se ji usipali na ramo rumeni nemški lasje v tolikšni obilici, da se je bilo čuditi, ker nje glavica ni opešala pod lepim bremenom! Obleka se ji je tesno oprijemala telesa, tako da so se povsod kazale njegove bohotne oblike. Grofica Suzana je imela komaj dvajset let in je cvetela v pomladi svoje lepote! Tistikrat pa je bila razjarjena in z belo roko je včasih udarila po mizi pred sabo.

Pisarja niti pogledala ni. »Lepa ječa bo to, Agata,« je spregovorila rezko, »in jaz samo ne umejem, kako je grof Herbert pripustil, da so me služabniki babilonskega mašnika privedli semkaj! Toda močno se motijo, meneč, da nas bodo s takimi silami odtrgali od svetega evangelija!«

»Nikakor ne!« je žraovito pritrdila ona.

Postavila se je tik pisarja ter dejala: »Nikdar ne, mi ostanemo spoznavalci svetega evangelija, akotudi se njega presvetlost v Freisingenu zaradi tega razpoči!«

»Krivoverci so od nekdaj z veliko trdovratnostjo zagovarjali krive svoje nauke,« je odgovoril Jošt Tolmajnar tiho, a odločno. In še je dostavil:

»Krivoverec se predrugači šele tedaj, ko ga satan trga s svojo pestjo!«

»Kdo je krivoverec?« je vprašala grofica Suzana razburjeno in se dvignila s stola.

Pisar se je globoko priklonil: »Z vso spoštljivostjo, katera mi je naložena v dolžnosti, trdim, da je vsakdo krivoverec, ki lazi za tistim menihom, odpadnikom od prave svete vere!«

»Ti lažeš, hlapec umazani!« je odgovorila grofica razljutena. »Vi vsi ste krivoverci, ko vendar molite les in kamen, kar je vse mrtvo! Da veš, prase babilonsko!«

Jošt se je zopet globoko priklonil. »Kakor ukazujete, vaša milost, ali vendar ni tako. Da mi je smeti govoriti, kakor mi ni, izpregovoril bi pač drugače!«

»Kako bi govorili potem?« je vprašala Agata.

»Potem bi vas privezal tam spodaj k orehu na dvorišču in dvema hlapcema bi ukazal, da bi vas tepla do krvi, dokler bi na kolenih ne klicali na pomoč božje naše porodnice nad nami v nebesih! Tako bi delal jaz tedaj!«

»Čemu se prepiramo z njim?« je rekla grofica Suzana. »Mi se ne bojimo niti njega niti njegovih hlapcev! Čula sem, da oznanjuje v tem pogorju častitljivi magister Jurij svete evangelije. Glej, da mi ga privedeš tu sem, ker nečem ostati brez tolažbe svoje vere!«

»Z vso spoštljivostjo do vas,« je izpregovoril pisar in se zopet globoko priklonil, »omenjam, da se resnično klati ta predikant po hribih tod okoli. Pa če ga zalezem, bodisi na Visokem ali v zelenem gozdu, izročim ga svojim hlapcem, da ga vlečejo v Loko. In če se zlepa ne vda, tedaj bije zadnja ura grešnemu njegovemu življenju,

Sedem vprašanj - sedem knjig

Zanimiv in pester program Dolenjske založbe za leto 1961

Člani založniškega sveta Dolenjske založbe so na zadnji seji sprejeli program izdaj za leto 1961. Da bi tudi naše bralce informirali o delu te najmlajše slovenske založbe, ki se uspešno razvija, smo zastavili nekaj vprašanj vodji založbe Severinu Šaliju.

Koliko knjig bo založba letos izdala in v čem je težišče njenega izbora?

Založniški svet je v svoj ožji načrt sprejel za letos 7 knjig. Toliko založba računa, da jih bo lahko izdala, seveda s podporo okrajnega ljudskega odbora. Izbor del je zanimiv in raznolik, težišče je dolenjsko, vendar bodo izdane publikacije vredne in mikavne za ves slovenski knjižni trg. Z lepim prispevkom bo založba počastila tudi 20-letnico vstaje naših narodov.

Katere knjige bo založba izdala in v kakšnem zaporedju?

Prva letošnja publikacija založbe je že v tisku. To je kratek oris antičnega mesta **Neviodunuma (danes Drnovo** pri Krškem) in njegove predzgodovine. NEVIODUNUM, kot bo tej 60 str. obsegajoči knjižici naslov, so napisali trije avtorji: **Knez, Petru** in **Škaler.** Založba bo Neviodunum izdala s podporo ObLO Videm-Krško, za kar naj na tem mestu izrazim zahvalo za ustrežljivo razumevanje predsedniku Nunčiču.

Ta teden gre v tisk zbirka partizanskih črtic iz Dolenjske in Bele krajine LJUDJE Z RDEČIM CVETOM, ki ji je avtor naš znani pesnik in pisatelj Tone **Seliškar.** Knjiga bo izšla do julija. V pripravi za tisk pa je več stvari. Tako PARTIZANSKI ROG Janka **Jarca,** zbornik PEDAGOŠKI TEDEN, močno zanimivo delo IZ GEOGRAFIJE DOLENJSKE, lastni življenjepis znanega slovenskega znanstvenika Novomeščana **Ferda Seidla** z dostavki in opombami Marijana Mušiča, ter monografija o kiparju **Alojzu Ganglu,** za katero bo napisal tekst in zbral gradivo umet. zgod. E. Cevc. Jeseni bo izšla tudi nova povest pisatelja Jožeta Dularja ANDREJ IN KATJA, ljubezenska zgodba iz okupirane Ljubljane.

Vladimir Lamut: Posoda (1961)

Morda malo podrobneje o obeh zbornikih, če ju tako imenujemo?

Prvi, pod naslovom PEDAGOŠKI TEDEN, bo vseboval referate in gradivo pedagoškega tedna, ki je bil lani v Novem mestu, in bo pravcati priročnik za vsakega pedagoškega delavca.

V knjigi IZ GEOGRAFIJE DOLENJSKE bodo razprave naših starejših in mlajših geografov oziroma izsledki njihovih raziskav s področja ožje Dolenjske. Gradiva bo deset poglavij: Geografski pregled Dolenjske (dr. Melik), Prirodno-geografske enote novomeškega področja (dr. Gams), O geomorfologiji novomeške kotline (dr. Šifrer), Posebnosti kraške hidrografije na Dolenjskem (dr. Savnik), Hidrografske značilnosti Krke (Gams-Goljevšček), Klima krške kotline (dr. Gams), Preskrba s pitno vodo v novomeški pokrajini (Olas), Agrarno-geografska struktura novomeške pokrajine (dr. Kokole), Rast prebivalstva in naselij v novomeški občini od leta 1869 do 1953 (M. Dobovšek) in Dnevno gibanje delovne sile v novomeškem okraju (R. Piletič).

Teh sedem knjig je, kot si prej omenil, »ožji« načrt. Ali ima založba še kak širši?

Naštete dela in publikacije so v rednem letošnjem programu založbe. Založniški svet je pa sprejel tudi sklep, da bi začeli izdajati **Dolenjski zbornik** in je določil že uredniški odbor, da zbira sodelavce in pripravlja gradivo. Gradiva, zelo tehtnega, je že precej zbranega. Utemeljenosti in potrebe takega zbornika res ni treba posebej utemeljevati.

Mimo tega (če bodo sredstva) bi založba skupaj z okrajnim odborom ZB rada izdala že letos prvi zvezek **Partizanskih spomenikov in obeležij novomeškega okraja** in skupaj z Dol. turistično podzvezo in Okrajno gostinsko zbornico prepotrebni **Vodnik po Dolenjski.** Ta vodnik (v redakciji Jožeta Dularja) Dol. turistična podzveza že pripravlja.

Založba je dolžna še dve, tri knjige iz lanskega programa. Kdaj bodo izšle?

Zakasnile so se tri stvari, ki bodo nosile lansko letnico. Ena je pravkar izšla: pionirjem namenjena jubilejna slikanica **Nepokorjeni bregovi** avtorjev Baškoviča in Cetina (za to slikanico sta nam časopisa »Dolenjski list« in »Jadran« iz Kopra dala klišeje brezplačno). Drugi dve: Jurčičev **Kloštrski žolnir** (skupaj s **Tihotapcem)** in **Portugiški soneti** Barret Browningove sta v vezavi in izideta v nekaj dneh. Bibliofile in vse, ki bi radi podarili lepo knjigo, opozarjamo, da bo 300 izvodov Sonetov tiskanih na še boljšem papirju, vezani bodo v usnje in jih bo podpisal prevajalec pesnik Alojz Gradnik.

Kako pa materialno stanje založbe?

Odvisna je še zmeraj od svojega ustanovitelja — OLO Novo mesto. Oboji na okraju: vodilni in tisti »s ključem od blagajne« pa kažejo do založbe res lepo razumevanje. Založba je tudi še v letošnjem, svojem drugem letu, nebogljenček, potrebuje pa že več (obširnejši program, nove cene v tiskarnah), zato bodo, upam, tudi na okraju letos posegli malo globje in pomagali prebroditi začetne težave v prid kulturnemu udejstvovanju Dolenjske čemur služi po svojih močeh tudi Dolenjska založba.

Kako pa z vašo prodajno mrežo?

Založba ima za vse svoje izdaje komisijsko pogodbo z Mladinsko knjigo iz Ljubljane z zelo ugodnimi pogoji. Pri tem je vodstvo Mladinske knjige pokazalo razumevanje, ki mu je treba dati priznanje. Kar pa zadeva bralce, mislim, da si je založba z Bevkom in Vaštetovo lepo utrla pot do njih in mednje.

Celjani spet v gosteh v našem kraju

Te dni bodo člani Slovenskega ljudskega gledališča iz Celja kot gostje Komisije za prireditve in gostovanja spet obiskali nekatere naše kraje z duhovito počitniško komedijo »ROBINZONI IN DEKLETI«. Komedijo je napisal S. Mihalkov, v naše razmere postavil pa Adrej Hieng, ki je delo tudi zrežiral. Nastopajo znani igralci: Jože Pristov, Sandi Krošl, Volodja Peer, Breda Gostičeva in Maja Druškovičeva. Sceno je zasnoval Sveta Jovanović, asistent režije pa je Zlatko Šugman.

Vladimir Lamut: Tihožitje v Krajini

Celjsko gledališče sámo je takole razložilo svojo željo, sredstva in upanje ob uprizoritvi tega dela:

Naša želja: prinesti gledalcem nekaj vedrine, sonca, konček poletja in rahel dih vetra, ki veje z morja.

Naša sredstva: igriv dialog, pesem, barve.

Naše upanje: — da bi publiki ugajali.

Gostovanje bo potekalo takole:

Sobota, 11. marca, ob 20. uri zvečer v Sevnici.

Nedelja, 12. marca, ob 15. uri popoldne v Brežicah, ob 20. uri zvečer v Kostanjevici na Krki.

Ponedeljek, 13. marca, ob 15. uri in 20. uri v Novem mestu.

Ostali kraji bodo igro gledali v aprilu.

Občinstvo krajev, kjer bo Slovensko ljudsko gledališče iz Celja gostovalo, vabimo k številni udeležbi, saj bo komedija vsakogar zadovoljila in prijetno razvedrila.

Prizor iz komedije: Robinzoni in dekleti

Kinogledališče?

Metropola Dolenjske brez primernega kulturnega doma! Novo mesto brez primerne kino dvorane! Novo mesto brez stalnega amaterskega gledališča! Kje bo sestanek, konferenca, delavska univerza, igra ter ostale prireditve? Vedno isti odgovori — v DOMU LJUDSKE PROSVETE! Že petnajst let ista pesem, petnajst let od jutra do nočne ure!

Če se vprašamo, koliko so vse te organizacije in ostali v teh letih prispevali za obnovo in popravilo te stavbe, dobimo preprost odgovor — nič. »O!« bodo dejali, »saj plačujemo vstopnino!« Da, dragi tovariš, plačuješ vstopnino, ali pa veš, koliko od tega gre za vzdrževanje stavbe, za obnovo inventarja? Skoraj nič! Stoli v dvorani že škripljejo. Nič čudnega, saj so stari 25 let, tlak v avli je že oglodan — nič čudnega, saj ima že 25 let. Kamor se ozremo, povsod vidimo kaj, kar kliče po obnovi. Žal pa sredstev ni in ni. Pri vsem tem pa ima najtežji položaj kino Krka. Stalno odpadajo predstave, filmi so neizkoriščeni, često se ne iztrži toliko, kolikor film stane, ker je potrebno odstopiti dvorano za igro, konferenco ali slično. Pride dober film, predstave so vse razprodane, lahko bi podaljšali predvajanje za nekaj dni. Nemogoče! Jutri bo imela dvorano Delavska univerza, pojutrišnjem bo v gosteh Mestno gledališče iz Ljubljane itd. Vsa ta dejstva narekujejo, da čimprej zgradimo primerno dvorano, ki bo na voljo izključno samo za kino in večja zborovanja ali slično. Dvorana bi morala biti sodobno opremljena in imeti preko 500 sedežev. Toda kje dobiti sredstva? To je vprašanje, kjer se ustavimo.

DOM LJUDSKE PROSVETE — kliče SOS!

Knjiga je najzgovornejša priča, da se narod zaveda sebe, da živi, da hoče živeti. V njej je ohranjena narodna preteklost, naša usoda, kakor se je preoblikovala iz stoletja v stoletje. Živa in čista beseda naših največjih mož, njih misli in čustva, njihova pretresenost pred veličastnostjo svetovnega dogajanja, skrb in bolečina, njihov pogum, njihova borba in neomahljiva vera v bodočnost — vse to je ujeto v knjige in spravljeno nam in potomstvu v potrdilo in bodrilo. Brez knjige bi bil narod brez spomina, zakaj ustno izročilo se menja od osebe do osebe in od dobe do dobe, polagoma usiha in se naposled porazgubi. Kar je zapisano v knjigo, ostane iz roda v rod, in vsako pokolenje zajema iz teh virov tisto, kar je v njih životvornega in oplajajočega. Preteklost v tem smislu ni gnila voda in poseganje vanjo ni sentimentalno izprehajanje po romantiki, temveč pretakanje čvrstih sokov v struje današnjosti in realnosti.

OTON ŽUPANČIČ

Ob 70-letnici Jožka Sottlerja

najstarejšega slovenskega urednika iz Spodnjega Posavja

Povzpel sem se po stopnicah stare ljubljanske hiše v Nazorjevi ulici številka 12, kjer je sedež slovenskega turizma: Kompasa, Turistične zveze in uredništvo republiškega glasila Turistične zveze — »Turističnega vestnika«. — Temu mesečniku, ki skrbi za prikaz lepot slovenskega ozemlja in opravlja propagando za pomembno gospodarsko panogo — turizem in gostinstvo, je urednik rojak iz Spodnjega Posavja tovariš Joško Sottler. Oglasil sem se pri njem, da mu čestitam k pomembnemu jubileju — 70-letnici. To so že visoka leta, a naš jubilant je še zmeraj živahen in marljiv novinar, urednik in publicist. Najraje prikazuje v svojih beležkah našo Dolenjsko in Spodnje Zasavje. V poslednjih osmih letih, odkar vodi in urejuje Turistični vestnik, si je ustvaril okrog sebe žilav in marljiv krog sotrudnikov. Zato gleda tovariš Sottler s ponosom na prehojeno življenjsko pot.

Naj ga predstavim v nekaj skopih besedah tistim, ki tega vrlega dolenjskega in posavskega rojaka še ne poznajo. Zibelka mu je stekla v mali kmečki družini v vasici Bojsno pri Brežicah. Ta pokrajina rodi odlično bizeljsko vino in je zato znana tudi preko naših ozkih meja. Mali Joško si je že kot otrok želel napredka in znanja, zato je kot fantič hodil dnevno po tri ure v šolo in domov peš. Najprej v Pišece in zatem v Sromlje. Še zdaj rad obiskuje to pokrajino ob Sotli. V mladih letih si je želel učiteljski stan, pa starši niso zmogli za šolanje. Kakor nalašč je dobil štipendijo za šolanje na kmetijski šoli. Pozneje ga je pritegnilo gostinstvo in turizem. Marljivo se je učil tujih jezikov in na Dunaju je prejel celo mednarodno diplomo za gostinskega strokovnjaka.

Služboval je na več mestih za čel je kot šef recepcije v Rogaški Slatini. Ker je veljal za dobrega strokovnjaka gostinske in turistične stroke so ga poklicali v Ljubljano za predavatelja na Srednjo gostinsko šolo. Pozneje je postal referent za gostinstvo pri banski upravi.

Leta 1933 je stopil v pokoj, a se ni predal počitku. Postal je urednik Turističnega vestnika, ki mu posveča vse svoje sile in znanje. Revijo je dvignil na visoko raven. Urednik Sottler je prejel visoko turistično odlikovanje: — zlato značko in diplomo. Kdor ga pozna, ga spoštuje zaradi njegovih plemenitih človeških potez. Je dobrodušnega značaja, ki ga rodi mirna dolenjsko-bizeljska pokrajina. Zato je prav, če se številnim čestitkam pridružujemo jubilantu tudi v Dolenjskem listu, glasilu Spodnjega Posavja, in mu kličemo ob visokem jubileju naj bi vse svoje sile še nadalje posvetil našemu turizmu in še mnogokrat prikazal lepote našega Spodnjega Posavja v besedi in sliki bralcem Turističnega vestnika!

Jože Zupančič

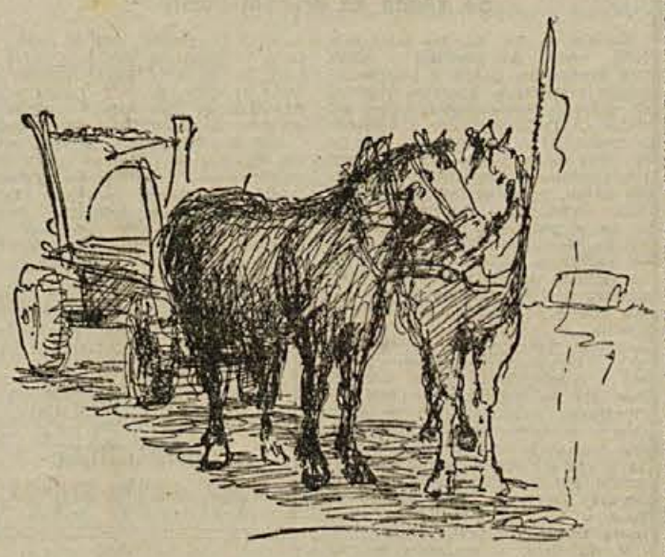

Zmagoslav Jeraj: Konja (1961)

Vladimir Lamut: Autoportret (Bruxelles 1959)

■ Nad 350 jugoslovanskih podjetij in približno 170 inozemskih iz Italije, Avstrije, Zahodne in Vzhodne Nemčije Velike Britanije, Nizozemske, ZDA, Lichtenšteina in Švice se je doslej prijavilo za razstavljanje na mednarodnem zagrebškem velesejmu ki bo letos od 14. do 23. aprila. Pričakujejo še udeležbo francoskih, belgijskih, poljskih in madžarskih firm

Z „MUZO“ po mirenski dolini

Prosvetno društvo v Šentjanžu je pretekli mesec gostovalo v Šentrupertu in Mokronogu z igro »Muza na mansardi«. Že takoj ob sprejemu v Šentrupertu so bili igralci presenečeni. Vsi rekviziti, ki so jih potrebovali pri igri, so bili pripravljeni, tako da je bila scena kmalu gotova. Ljudje iz bližnje in daljne okolice so napolnili dvorano in pazljivo poslušali uvodne besede režiserke Zlate Agreževe, nato pa igro. Marsikateri prizor jih je spravil v bučen smeh. Ker so še isti dan gostovali v Mokronogu, so se morali kar hitro posloviti od prijaznih Šentruperčanov.

V Mokronogu je bila dvorana že pripravljena, a kar je najvažnejše, bila je dobro zakurjena. Igralci so kar hitro po mokronoških hišah staknili potrebne stvari, da je bil oder kmalu gotov. V Mokronogu je dvorana velika in bi lahko sprejela mnogo več gledalcev, kot jih je prišlo. Krivi pa so bili gostje sami, ker niso poskrbeli za predprodajo vstopnic in večjo reklamo.

Igralska družina iz Šentjanža se je zelo dobro počutila med ljudmi iz Šentruperta in Mokronoga, zlasti pa jim je hvaležna za pomoč pri urejanju odra. Omenimo naj še prevoz igralcev, ki sta ga opravila zasebnik iz Šentjanža in PGD Krmelj za majhno ceno.

M.

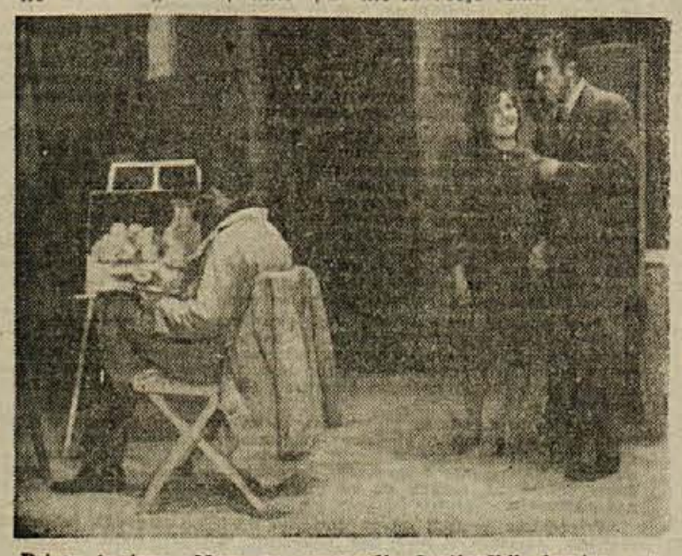

Prizor iz igre »Muza na mansardi« šentjanških igralcev v prireditvi »Pokaži kaj znaš« v Krmelju

Medved na hruški

Dne 9. februarja je praznoval 90-letnico rojstva najstarejši živeči slovenski književnik — romanopisec in dramatik F. S. Finžgar. S svojimi mojstrskimi deli se je davno uvrstil med klasike naše besede, ljudstvu pa je znan predvsem po zgodovinskem romanu Pod svobodnim soncem in igrah, ki jih pogosto uprizarjajo posebno na podeželskih odrih (Veriga, Razvalina življenja, Naša kri, Divji lovec). Objavljamo njegovo črtico, ki jo je napisal Finžgar sicer v poznih letih, ki pa kljub temu kaže vse vrline njegovega pisanja.

Burja je vrtinčila gost in droben sneg, da so bila vsa pota zametena. Vaščani so se tiščali gorkih peči in čakali, da se vihra unese, preden bi napregli rtiče in šli v gozdove po hlode. Tudi ded — dešček smo mu rekli — je sedel na klopi pri peči in robkal koruzne storže. Tedaj še niso poznali strojev za robkanje koruze. Vse so morali opraviti na roke. Pri deščku sem sedel in mu pri robkanju pomagal, kolikor so zmogli moji še drobni prstki.

»Povejte mi še kakšno zgodbo o medvedu,« sem ga poprosil.

»Ej, ti si pravi. Same zgodbe ti rojijo po glavi!«

»Ko so take lepe.«

Dedek se je vdal in začel.

»Že proti jeseni se je nagnilo. Bob je lepo polnil stroke, tudi fižol je lepo kazal. Pa se primeri nekih noči, da je bil bob grdo osmukan. Pritličnemu fižolu se je tudi poznala škoda. Turščica, še vsa mleča v zrnu, je bila oropana storžev. Vaščani so se jezili in grdo obrekovali gostače in bajtarje. ‚Ti nam hodijo v škodo, berači snedeni! Delajo naj, delajo, ne pa da se maše in pasejo po tujem.‘ — Grabčevka je trdila, da je videla na njivi vtisnjeno boso peto. Zelo razhojeno. Gotovo sled kake stare, lene gostje. Nekateri gospodarji so se pomenkovali, da bo treba ponoči postaviti stražo. In gorje se ga babnici, če jo zalotimo. Tako jo bomo preklestili, da bo črna.‘

Iz vseh teh naklepov ni bilo nič. Poljske tatvine so si pa še dalje sledile na raznih njivah.

Tamle konec vasi, kjer se danes pravi pri Kozomernikovih, je stala precej revna lesena hišica. V njej je živela vdova Liza. Lovila je dnine po vsej vasi, naj je bilo ob pletvi, žetvi, senu ali mlačvi. Pridna in sposobna, da so se gospodinje spopadale zanjo. Zato ni bilo lačnosti pri hiši, čeprav ni imela nič zemlje razen vrta v bregu proti gmajni. In pa sina je imela, fantka dobrih sedmih let. Moža je bil v gozdu pritisnil hlod, da je pri priči izdihnil. Na njenem vrtičku ni bilo drevja razen zelo lepe hruške rižišnice. Tako ji je bilo ime, ker je z rižjo vred že zorela.

Fantek — Lukec je bil — je vsako jutro z materjo zgodaj vstal in vselej stekel pod hruško gledat, če se je čez noč kaj mednih nakapalo po tleh. Nekega jutra pa se začudi, ko ugleda na tleh polno hrušk. Ozre se kvišku in kaj je bilo? V vrhu hruške stoji črn mož in trese veje. Lukec plane v hišo po majer.

‚Mama, mama! Mož trese hruško. Vse polno jih je na tleh!‘

‚Grdavš grdi, da ga le sram ni, nama odžirati edini sad, ki ga imava,‘ se je razjezila vdova Liza.

Naglo je z burklami porinila lonec v peč, nato pa pohitela za Lukcem na vrt pod hruško. Toliko da se je ozrla proti vrhu, je prestrašena zakričala:

‚Kriste, medved je na hruški. Beživa!‘ Stekla sta v hišo, se zaklenila in pri odprtem oknu začela vpiti na pomagáje.

Ob kriku je medved prigodrnjal na tla in začel goltati kar cele hruške.

Sosedje so na klic prišli, a nihče si ni upal blizu. Medved se zanje nič ni zmenil, brundal je in grabil po hruškah. Ko se jih je do sita nažrl, se je mrmrajoč odzibal proti gori.

Gospodinjam pa je Lukec odkril pravega poljskega tatu. Sram jih je bilo, da so tako obrekli gostače in bajtarje.

»Le zapomni si za vse življenje,« me je poučil ded: »Cesar sam ne vidiš, ne obešaj na druge — Jezik ni iz železa, pa zbode, da zaboli.«

F. S. Finžgar

TUDI NAS NE BI SMELI PREZRETI

»Saj ne vem, kaj bi povedala, ko je toliko stvari, ki bi jih morali urediti.«

Tako odgovarjajo žene v Trebnjem, če jih vprašate po tem in onem. Kdor jih posluša, dobi bržkone vtis, da izvirajo odgovori od tod, ker ne vedo, kaj bi povedale, da bi res vse povedale. Ko sem iskal gospodinjski center, so mi rekli, naj grem kar v šolo. Zdaj pa še to, sem si mislil, šolskih prostorov skoraj nimajo, učiteljev manjka; sploh si nisem mogel predstavljati, da bom sobo gospodinjskega centra našel v šoli.

»Pred kratkim smo tu zaključile gospodinjski tečaj,« je začela pripovedovati Rezka Groznik, učiteljica in voditeljica raznih tečajev. »Mlade kmečke gospodinje in dekleta so zato v to sobico prihajale v dopoldanskih in popoldanskih urah. Celo iz oddaljenih krajev so prišle. Čeprav moram priznati, da so bili vsi tečaji zelo uspešni, naj hkrati omenim, da je bilo več težav kakor veselja. Toda pri srečanju s tem ne smeš nikdar kloniti. Kaj hitro je bilo videti, da precej tečajnic ne pozna najosnovnejših gospodinjskih pripomočkov. Zato se sprva o drugih stvareh nismo mogle pogovarjati. Na splošno je bilo opaziti, da je v trebanjski občini premalo zanimanja za te probleme. Najbrž je največ vzrokov v tem, ker sodobni razvoj gospodinjstva še ni zajel podeželja. Tako so nekatere tečajnice morda prvikrat v življenju videle električni likalnik.

Gospodinjski tečaji imajo tudi drug namen: zbliževati žene in jih vključevati v ženske ustanove. Gospodinjski center v Trebnjem je pri tem opravil pomembno nalogo, še več pa jih ima v načrtu. Na zadnjem posvetovanju predstavnic gospodinjskih centrov v Ljubljani so sicer zahtevali, naj bi s tečaji prenehali in uvedli predavanja o gospodinjstvu v okviru ljudske univerze, toda v današnjih pogojih pri nas kaj takega še ni mogoče. Gospodinjski center si bo še vnaprej prizadeval, da bi kljub temu le prišli na novo, če jo tako imenujem, izobraževalno obliko.

Precej drugače bi lahko ocenjevali delo gospodinjskega centra, če bi v Trebnjem imeli stanovanjsko skupnost. Mislim, da je tudi topli opoldanski obrok za šolske otroke iz oddaljenih krajev vprašanje z našega področja. Osnovna naloga stanovanjske skupnosti bi namreč bila, preskrbeti primerne kuhinjske prostore. Ko bi jih še primerno opremili, se ne bi bilo treba več spraševati, koliko časa bomo še razpravljali o teh vprašanjih!«

»Kot prosvetna in družbena delavka verjetno poznate tudi druge probleme. Povejte prosim, kaj več o dejavnosti žena v Trebnjem!«

»Kot sem že omenila, je problemov dovolj. Povedala bom samo nekaj najbolj perečih. Najprej o zaposlitvi žena. Morda je trebanjska občina izjemen primer, o katerem se govori leta in leta. Ne čudimo se torej, da se žene in dekleta zaposlujejo drugje. Vedno več delovne sile odhaja, doma pa primerne zaposlitve ni. Potrebno bi bilo ustanoviti večje ali manjše pletilijsko podjetje; več delavk bi se lahko zaposlilo v servisih, če bi jih imeli. Ustanoviti bi se dalo še več drugih manjših delovnih središč, toda brž ko govorimo o zaposliti žena, mislimo tudi na njihove življenjske pogoje. Tu naj ponovno omenim stanovanjsko skupnost, brez katere si večjega naselja sploh ne morem misliti. Zakaj to vedno tako poudarjamo? Ker bi bilo potrebno ustanoviti otroške vrtce, ki bi skrbeli za otroke takrat, ko so matere na delu. Sedanji vrtec za predšolske otroke v tej obliki še ne bi ustrezal kasnejšim namenom, ko bi uredili ta vprašanja, bi bilo nedvomno več žena tudi v organizacijah. — Nadalje bi lahko omenila tudi potrebo po vaški pralnici. Seveda je tudi to stvar stanovanjske skupnosti, ki bi morala podrobneje raziskati možnosti za ustanovitev.«

»Večerne šole za odrasle so namenjene tistim, ki iz raznih vzrokov niso mogli dokončati osnove šole. Kakšen je obisk žena pri vas?«

»Večerno šolo za odrasle obiskuje precej deklet in žena. V nižjem oddelku (5. in 6. razred) jih je 11 v višjem (7. in 8. razred) pa 16. Prihajajo iz Ponikev, Velike Loke, Grmade, predvsem pa iz bližnje okolice. Zlasti se vpisujejo zaposlene žene. Saj veste; vsem gre za boljši zaslužek, predvsem pa za uspeh.« I. Z.

Dvodelna kombinirana obleka v črno-beli ali modro-beli kombinaciji, primerna za vsako postavo, tudi za svečanejše priložnosti

PRED AVTOBUSNO POSTAJO

Dve dekleti. Vprašam:

— Se vozite vsak dan z avtobusom v službo?

— Da.

— Na dan napravite?

— 140 din.

— Pa vaša plača?

— 11.000 din.

— Imate nagrajevanje po učinku?

— Ne, čeprav se zavedam, da bi potem več zaslužila.

— Zakaj pa ne zahtevate uvedbe nagrajevanja po učinku?

— Kdo me bo pa poslušal! Tisti, ki imajo velike plače, so s takim načinom plačevanja kar zadovoljni ... in njihova volja drži.

J. P.

ZA PRAZNIK ŽENA

Na zadnji seji krajevnega odbora SZDL Irča vas—Brod so odborniki sklenili, da bodo za dan žena obdarovali partizanske matere in žene. Obdarovanje bo v soboto, 11. marca in bo združeno s kratkim kulturnim programom. Oboje bodo organizirali in izvedli člani SZDL, ZB, LMS in ZK.

Tečaj za domačo nego bolnika

V četrtek, 2. februarja, je bil v Novem mestu zaključen tečaj za nego bolnika v družini, ki ga je priredil občinski odbor Rdečega križa. Pravzaprav sta bila dva takšna tečaja. Vsak je trajal 6 dni, vsak dan sta bili dve uri predavanj. Enega se je udeležilo 8 tečajnic, drugega pa sedem.

Nepoučenemu bralcu bo število tečajnic morda videti premajhno, zato poudarjamo, da metoda poučevanja dovoljuje največ 10 slušateljev v takem tečaju. Na predavanjih so se udeleženke hkrati tudi praktično seznanjale z nego bolnika na domu. Medicinski sestri Milena Bučar in Nada Teršar sta tečajnicam posredovali obilo teoretičnega in praktičnega znanja. Tečaj je pomemben toliko bolj, ker prav sedaj stanovanjske skupnosti vneto razpravljajo o negi bolnikov na domu in nam bo v organizirani domači negi gotovo primanjkovalo strokovno usposobljenih ljudi.

Občinski odbor Rdečega križa bo podobne tečaje še organiziral na terenu, če bo le našel primerne predavalnice, ker je v ta namen potreben večji prostor. V Novem mestu je velikodušno dala prostore na razpolago v času semestralnih počitnic gimnazija.

ŽELJE METLIŠKIH ŽENA

■ V šolski kuhinji v Metliki se razen šolskih otrok hranijo tudi predšolski otroci zaposlenih mater. Šolska kuhinja ima nemalo težav zaradi pretesnih prostorov, pa vendar pod vodstvom požrtvovalne tovarišice Minke Črnugelj lepo uspeva in odvzema mnogo bremen in skrbi zaposlenim materam.

•

■ Vse metliške gospodinje, posebno one zaposlene, so si edine, da bi trgovina pač morala skrbeti tudi za zelenjavo. Industrija se vedno bolj razvija, ženo pa čaka doma dovolj drugih opravkov, tako da res ne utegne niti pomisliti na vrt, kjer bi jo pridelala sama. Ne bo odveč, če bodo metliški trgovci o tem temeljiteje razmišljali!

•

■ Pralni stroj v Domu onemoglih v Metliki ni popolnoma izkoriščen. Stanovanjska skupnost zato razmišlja o tem, da bi ga uporabljali tudi za pralni servis. Skupnost bi se izognila vsakemu tveganju, stroj bi pa v začetku zlahka zadostil vsem potrebam metliških gospodinj. Pozneje bi lahko, v kolikor bi bil ta stroj premalo, skupnost kupila še enega. Pranje bi bilo cenejše. Gospodinje najamejo zdaj perice, ki jih je težko dobiti, te pa zahtevajo od 800 do 1000 din na dan in še pet obrokov hrane. Pralni servis, opremljen s strojem, bi bil gotovo cenejši.

•

■ Metliška izpostava Zavoda za zaposlovanje iz Črnomlja pripravlja skupaj z Zvezo ženskih društev eno do tromesečni krojaško-šiviljski tečaj. Na njem bodo žene dobile osnovno kvalifikacijo in se nato laže zaposlile v razvijajoči se konfekcijski industriji. Šivalne stroje za priučevanje in predavatelje bo nudila Tovarna šivalnih strojev na Mirni.

•

■ Otroški vrtec v stari šoli v Metliki bodo skušali urediti s kar najmanjšimi sredstvi. Odbor, ki naj bi vprašanje vrtca rešil, je naredil doslej zelo malo. Komisija za družbeno uveljavljanje žena (naj povemo, da so bile na seji le tri žene!) je sklenila odbor okrepiti in s pomočjo podusposobiti. Najprej je treba oskrbeti načrte in izdelati predračun. Zidarsko remontne skupine domačih podjetij bi lahko opravile vsa zidarski dela zelo poceni. Žene proizvajalke pa naj, ko bodo kolektivi razpravljali o pomoči za ureditev vrtca, odločno glasujejo, saj bo koristil predvsem njim.

Zagreb : Novo mesto 8 : 8

Mnogo obetajoči namiznoteniški dvoboj med pionirskima reprezentancama Zagreba in Novega mesta je izpolnil pričakovanja. Vsakdo, ki si je pretekli torek ogledal v Domu JLA to srečanje, je prav gotovo zadovoljen zapuščal dvorano. Videl je kvalitetne igre zanimive partije in včasih prav dramatične dvoboje. To velja v prvi vrsti za srečanje pionirjev, ki so v nekaterih dvobojih pokazali res vse, kar lahko igra z belo žogico nudi ljubitelju te športne panoge. Marsikoga je navdušilo tudi to, da se je novomeška reprezentanca tako krepko upirala Zagrebčanom, ki imajo v namiznem tenisu veliko tradicijo in ki zavzemajo v zveznem merilu (pri pionirjih) drugo mesto. Neodločen dvoboj je velik uspeh mladih igralcev in igralk domačega Partizana, lahko pa bi bil še večji, ko ne bi Somrak in Berger igrala slabše kot običajno.

Najuspešnejši veslači Novega mesta, med njimi tudi mladinec Kebelj, ki je pred nedavnim na prvenstvu LRS v dviganju uteži postal mladinski prvak v peresno lahki kategoriji. — Od leve proti desni: Dolinšek, Markovič, tajnik veslaškega kluba Lutman, Kebelj in bivši predsednik VK »Krka« Miro Thorževski

Srečanje je otvoril predsednik Partizana, ki je gostom izročil spominsko darilo in nato kapetan ekipe še spominsko zastavico. Po prvem dvoboju je Novo mesto prešlo v vodstvo. Gunde je po dobri ofenzivni igri z 2:1 premagal Cordaša. V naslednji partiji je Roth z zmago nad Somrakom rezultat izenačil, nato pa so gostje povedli s 3:1. Nove točke za Novo mesto so prinesle pionirke, ki so rezultat najprej izenačile na 3:3, nato pa je novomeška ekipa spet prišla v vodstvo s 4:3, ker je bil uspešen tudi domači ženski par Mikec — Uhl v srečanju z Žukino in Cividinijevo. Kot smo pričakovali, so pionirji Zagreba spet prinesli tri nove točke, Novomeščanki Mikčeva in Turkova pa dve. Rezultat je bil 6:6! Dvoboj mešanih dvojic sta Novomeščana Gunde in Mikčeva odločila v svojo korist z 2:0, nato pa je Roth z zmago nad Bergerjem rezultat izenačil na 7:7. Mislili smo, da je s tem dvoboj končan, ker sta preostali le še dve srečanji pionirjev v katerih so bili favoriti Zagrebčani. Položaj pa je spet zapletel Gunde, ki je nepričakovano premagal Surbeka. Tako so imeli Novomeščani celo priložnost, da zmagajo toda Somrak v zadnji partiji dvoboja ni utegnil premagati Cordaša. — **Ostalo je pri neodločenem izidu. Ta tudi najbolj ustreza poteku dvoboja. Novomeška ekipa je imela močnejšo žensko zastopstvo (domače igralke so zmagale s 6:0)!, gostje pa moško (zmagali so z 8:2), tako da je 8:8 kar realen rezultat.**

Po uradnem delu dvoboja so odigrali še nov dvoboj mešanih parov, v katerem so bili uspešnejši Zagrebčani, vendar se dvoboj ni računal v končni rezultat, ker je podaljšek običajen le na pokalnih tekmovanjih. Neodločen rezultat je pravzaprav presenetljiv, lahko pa dodamo da bi bilo presenečenje še večje, ko ne bi Somrak nekoliko zatajil. Gunde je igral prav dobro Bergerju in Somraku pa ni šlo tako kot običajno. Članice ženske ekipe so kljub gladki zmagi igrale nekoliko pod svojimi zmožnostmi.

fm

KEBELJ – MLADINSKI PRVAK LRS

Marsikdo se bo čudil, če povemo da ima novomeški Partizan oziroma njegova težkoatletska sekcija v svojih vrstah mladinskega prvaka Slovenije. Mogoče le redki vedo, da v Partizanu od nedavna gojijo tudi težko atletiko, točneje dviganje uteži. Mladinci so pričeli gojiti to panogo popolnoma sami pod vodstvom gimnazijca Gašperšiča. Že po nekaj mesecih je bil njihov napredek precejšen. To je razumljivo, saj tako načrtnega in temeljitega treninga nima nobena športna sekcija v Novem mestu.

Kdor pozna prizadevnost te najmlajše športne sekcije Partizana v Novem mestu, se ne bo čudil, če povemo, da so mladi dvigalci uteži že na prvem tekmovanju dosegli nekaj presenetljivih uspehov. To velja v prvi vrsti za mladinca Keblja, ki je v peresnolahki kategoriji nepričakovano zasedel prvo mesto in izpolnil normo za nastop na državnem prvenstvu. Kebelj je v olimpijskem triatlonu (tri vrste dviganja) dvignil 310 kilogramov, kar je za mladinca lep rezultat. Tudi Gašperšič in ostali so se dobro odrezali, najbolj važno pa je to da so si pridobili izkušnje, ki jih bodo uporabili pri treningu in na prihodnjih tekmovanjih.

fm

71 aktivnih strelcev

27 januarja je Strelska družina Boris Kidrič na Senovem imela redni letni občni zbor. Tajnik družine tov. Šibila je poročal o delu strelske družine, ki že deseto leto uspešno dela. Občnemu zboru so prisostvovali zastopniki raznih organizacij in občine.

Iz poročil je bilo razvidno, da ima strelska družina 71 aktivnih članov iz vrst pionirjev, mladincev, mladink in članov. O aktivnosti njihovega delovanja priča mnogo tekmovanj, ki jih je imela družina v preteklem letu. Izkazali so se tudi pri gradnji strelišča za malokalibrsko puško, ki so ga začeli graditi s podporo OLO. Zaradi finančnih težav pa niso mogli del popolnoma dokončati.

Novoizvoljeni odbor je sklenil, da bo v letošnjem letu gradnjo dokončal, kar bo nedvomno pospešilo razvoj streljstva na Senovem. Pomoč so obljubile tudi ostale organizacije. Upamo, da bodo besedo držale.

F. A.

Nova oblika dela
v študentskem klubu

Študentski klub okraja Novo mesto se je doslej v svojem programu držal nekaterih že več ali manj ustaljenih oblik: organiziral je interne družabne prireditve in za širšo publiko prirejal občasna aktualna predavanja, sodeloval v organizaciji lokalnih in zveznih študentskih brigad; organiziral je tudi ogled nekaterih pomembnejših podjetij na Dolenjskem in v Beli krajini, zadnja leta, predvsem letos, pa je bilo ob sprejemanju programa poudarjeno, da prehaja klub iz ozkih okvirov družabnega in kulturnega življenja na pot družbeno-politične dejavnosti. Čemu je bila potrebna ta preusmeritev, ni treba posebej razlagati. Študent v današnjih razmerah ne sme pa tudi ne more živeti izven družbenega dogajanja. Kot bodoči strokovnjak, ki se bo družbeno in politično udejstvoval, posegal v življenje svoje komune, ustanove ali podjetja, kjer bo zaposlen, bo postavljen v sredo življenja, katerega tok bo moral znati pravilno uravnavati. Poznati bo moral nekaj več od tistega, kar mu je za opravljanje njegove dolžnosti nujno potrebno — družbeni mehanizem.

V klubu bo študent, če bo delo potekalo tako, kot je zamišljeno, dobil osnovne napotke in orientacijo tudi za tako udejstvovanje. Seveda pa je treba takoj pripomniti, da se s tem, ko prehaja klub na pot družbenega in političnega udejstvovanja, njegovo delo v bistvu ne bo spremenilo, ampak se bo samo še vsebinsko obogatilo ter poglobilo; program bo izpopolnjen z novo obliko dela, ki je bila doslej vse preveč ob strani študentovega udejstvovanja. Družbeno-politično delo ne bo temeljilo na sestankarstvu ali podobnih oblikah, kajti razen tega, da te oblike niso privlačne, so se tudi preživele. Treba bo poiskati nove metode dela, ki bodo primernejše in zanimive za širok krog sodelavcev.

Ena takih oblik bi bilo sodelovanje z družbenimi in političnimi organizacijami na terenu, z mladino, ki ne študira, s podjetji in ustanovami. To, da mora biti vidno poglavitno klubsko delo na terenu, je že dalj časa jasno, vendar pa nekatere oblike sodelovanja nikakor niso mogle zaživeti. Študentje so večkrat pokazali zanimanje za določena vprašanja na terenu, toda zdi se, kot da niso bili povabljeni k sodelovanju, če pa so bili, morda ne ravno na najprimernejši način. Želeli bi, da bi prišle s terena pobude, kakšno pomoč si želi mladina, ustanove, organizacije itd. To bo zlasti koristno, ker bo lahko klub na podlagi teh sugestij usmerjal svoj delovni program.

Kot ena izmed oblik sodelovanja, ki se je zelo dobro obnesla in jo velja še nadalje pospeševati, je bila skupna udeležba srednješolske mladine in študentov v mladinsko-študentovski brigadi v Žužemberku. To je dokaz, da se resnično sodelovanje lahko razvija samo na osnovi skupnih akcij!

Če bežno preletimo lanskoletne akcije študentovskega kluba in si osvežimo spomin, ugotovimo, da jih ni bilo tako malo: lokalna brigada v Žužemberku, obiski nekaterih podjetij na Dolenjskem, tradicionalna prireditev — družabni večer z brucovanjem, sodelovanje pri zbiranju zgodovinskega materiala na terenu itd. Toda nekaj je, kar nikakor ni prav — premalo je članov kluba, ki sodelujejo v njih. Razen tega bo treba gledati, da akcije ne bodo krenile mimo cilja. To je tudi eden izmed pogojev, da bo v klubu delalo več članov.

Sekcije, ki jih je ustanovil odbor kluba z namenom, da bi pritegnil čimveč članstva, doslej niso polno zaživele. Vzrokov, zakaj niso zaživele, je več. Eden med njimi je ta, da so bile ustanovljene »od zgoraj«, torej v odboru kluba, v resnici pa bi morala priti pobuda za svobodne dejavnosti iz članstva samega, kajti le tako bi bil sekcijam zagotovljen obstoj.

Z nekaterimi spremembami, predvsem pa dopolnitvami programa, je Študentovski klub okraja Novo mesto na poti, da še enkrat pokaže svoje sposobnosti. Upajmo, da bo ohranil svoj glas kot najboljši pokrajinski klub v Sloveniji.

Jože Sintič

Še vedno na drugem mestu

Kazalo je že, da bo tekmovajetij vrtec do letošnje jeseni nje uredništev listov v napovedovanju rezultatov Športne napovedi postalo nezanimavo, ker sta Polet in Dolenjski list v vodstvu s precejšnjim naskokom. Da pa do tega ne bi prišlo, so poskrbeli napovedovalci nekaterih zaostalih listov, ki so se nevarno približali vodečima. Gorenjski glas, ki se je po nekaj neuspehih znašel na repu lestvice je v tem kolu zabeležil največ točk — 8 — in dohitel mariborski Večer. Dolenjski list je ostal na istem mestu kot pred tednom dni in tudi razlika v točkah v primerjavi z vodečim Poletom se ni spremenila. Predstavnika obeh listov sta v nedeljskem kolu dosegla isto število zadetkov — šest. — Omenimo naj, da smo v poročilu v pretekli številki našega lista napravili napako v razvrstitvi v vrhu lestvice. Do napake je prišlo zaradi tiskovne pomote v objavi napovedi posameznih listov v TT. Spet je imel vmes prste tiskarski škrat.

V zadnjem — 10. kolu tekmovanja je naš predstavnik šahist Tone Škerlj zabeležil lep uspeh. Skupaj s kredstavnikom Dela. Poleta in Večera deli drugo mesto. Vrstni red v nedeljskem kolu: Gorenjski glas 8 točk, Dolenjski list, Delo, Večer in Polet po 6 točk, Celjski tednik 5 točk, Ljubljanski dnevnik, RTV in TT po 4 točke in Slovenski Jadran — 3 točke.

V skupni razvrstitvi uredništev listov in RTV je še vedno v vodstvu Polet pred našim listom dve točki pa zaostajata Gorenjski glas in Večer. Vrstni red: 1. Polet 41 točk, 2. Dolenjski list 37 točk, 3. in 4. Gorenjski glas in Večer 35 točk, 5. in 6. Celjski tednik in Delo 34 točk, 7. in 8. Ljubljanski dnevnik in Slovenski Jadran 32 točk, 9. in 10. RTV in TT 29 točk.

Naš predstavnik v novem kolu (12. marca) je prvikrat izven Novega mesta. Naš list bo zastopal znani vsestranski športnik Partizana iz Vidma-Krškega Fredi Istenič, nogometaš, odbojkar in igralec namiznega tenisa. Njegova napoved: 0, 1, 1, — 1, 0, 1, — 0, 2, 2, — 1, 1, 0 (rezerve — 1, 1, 1).

fm

NAŠI MLADINI
IN NJENIM
PRIZADEVANJEM
VELJAJ VSA SKRB!
»GORJANCI«
NOVO MESTO-STRAŽA

VSE NAŠE SILE
ZA NAPREDEK
DOMOVINE!
MLADINA
NOVOLESA
V NOVEM MESTU

MLADEGA DELAVCA
MORAMO
PRIPRAVLJATI
ZA UPRAVLJAVCA
S POMOČJO
IZOBRAŽEVANJA!
KREMEN
NOVO MESTO

Senovški strelci pridno vadijo

OBRAČUN DELA NK ELAN

Pretekli teden so se zbrali igralci in pristaši novomeškega nogometa da bi se pomenili o dosedanjem in bodočem delu.

Uspehi v preteklem letu niso bili najboljši, za kar so bili tudi objektivni vzroki (stadion, uprava). Da pa je bil kljub tem težavam le uspeh, je dokaz prvo mesto v jesenskem delu v okrajni ligi. Prisotni so bili mnenja, da mora nogomet v Novem mestu začeti novo pot, zato naj bo ta občni zbor prelomnica dela kluba.

Da bi imel klub boljšo upravo, so sklenili, da se odcepijo od športnega društva in osnujejo Nogometni klub »Elan«. To pa predvsem zato, ker uprava športnega društva »Elan« ni bila delovna, v društvu pa sta bila vključena le nogometni in teniški klub.

Ker so tekmovanja pred vrati je bilo sklenjeno, da se začne takoj s pospešenimi treningi, ki so obvezni za vse igralce. Rekviziti in oprema je že zelo slaba — dotrajana, zato je potrebno nabaviti novo. Sklenili so tudi, da bodo ustanovili mladinsko moštvo in začeli z rednimi treningi za mladince in pionirje. Da bi se vsaj delno finančno osamosvojili, je potrebno takoj začeti zbirati podporne člane.

Občni zbor sta v imenu Nogometne podzveze pozdravila Alojz Legiša in Franc Segedin, ki sta obravnavala slabe in dobre strani dela v klubu, zaželela pa resnejše in načrtnejše delo v bodoče. Izvoljen je bil sedemčlanski upravni odbor in tričlanski nadzorni odbor. Za predsednika kluba je bil soglasno izvoljen Slavko Sitar, dolgoletni član Elanove enajstorice. Treninge je prevzel Franc Novak, ki ima za to potrebno izobrazbo.

Upravo kluba čaka težka naloga, zato ji želimo čim večjega uspeha pri delu. Potrebno pa je zagrajati, da se občnega zbora ni udeležil noben predstavnik političnih organizacij, kljub temu, da so bili vabljeni.

Vključujte se v Nogometni klub »Elan«, pionirji, mladinci, člani, stadion vas čaka!

šf.

Mladina naj vnaša v svoje
delo še več poguma;
želimo ji še nadaljnjih
uspehov pri delu!
OBRTNIK
NOVO MESTO

PO SLEDOVIH ŽICE

Letos bomo praznovali dvajsetletnico vstaje naših narodov. Minil je čas, ko je okupator poznal samo jezik pušk in »pravico« do nasilja. Dvajset let je od tega, kar je pod Smarno goro počila prva partizanska puška v Sloveniji. Nacistični škorenj je divje teptal po grobovih naših najboljših sinov in hčera. Bajoneti, ki so jih nacisti brusili za nas, so prebodli njihove vratove. Kolo zgodovine se ni ustavilo, ker so ga poganjali potoki krvi.

Dvajset let je minilo odkar so Ljubljano obdali z žico, ki so jo stražili policijski psi. Ljubljana — ilegala — žica — svoboda, to so pojmi, ki so se tisočkrat prepletali med seboj in so jih poznali vsi Ljubljančani. Tistih dolgih let ni več, tudi žice ni več in vendar se vsega tako spominjamo, kot bi se zgodilo včeraj.

V spomin na vse, kar se je dogajalo na obeh straneh žice okupirane Ljubljane, v spomin na mnoga srečanja med borci in prebivalstvom bo tudi letos svečana prireditev — PARTIZANSKI POHOD OB ŽICI OKUPIRANE LJUBLJANE. Ta ne bo pomembna samo zato, ker se bo srečalo toliko in toliko ljudi, ampak predvsem, ker je glavni namen pohoda pritegniti čimveč ljudi.

Letos je načrt še celo obširen. Slovesnost se bo začela 7. maja, partizanski pohod pa bo samo uvod v vrsto prireditev, s katerimi bomo počastili dvajsetletnico vstaje naših narodov. Čeprav bo pohod jugoslovanskega značaja, je vzbudil precej zanimanja tudi pri drugih narodih, ki so tako kot mi občutili nacistični škorenj. Zato so se vabilu, naj sodelujejo pri pohodu, kaj radi odzvali. Svoje predstavnike oziroma športnike so že najavila nekatera tuja mesta: Moskva, Leningrad, Praga, Varšava, Oslo, London, Atene in Helsinki. Posebno zanimivo bo gledati maratonce, ki bodo preizkusili svoje moči na ljubljanskih ulicah. Doslej je prijavljenih že več takih tekmovalnih skupin, pričakujejo pa še nadaljnje prijave.

Tradicionalni pohod »Ob žici okupirane Ljubljane« bo torej mednarodnega značaja. Srečanja se bodo obnovila, osvežila. Jugoslovan bo stisnil roko inozemcu, tistemu, ki je prav tako preživel toliko in toliko grenkobe med okupacijo. Vsi bodo našli skupno pot, skupen jezik, ki ga ne bodo govorile puške, ampak tovariško razumevanje.

Prav to in morda se zanimivost, ki bo privabila 7. maja v Ljubljano toliko in toliko gledalcev, bo vtisnilo najlepši pečat prireditvi. Vsi, ki se bodo udeležili pohoda, bodo dobili priznanje in nagrade. Naši ljudje bodo vsem še enkrat dokazali, da niso samo dobri državljani, ampak da so pripravljeni sodelovati z vsemi, ki nas razumejo.

Pripravimo se tudi mi za dostojno udeležbo letošnjih jubilejnih majskih slavnosti v naši beli Ljubljani, središču naše revolucije!

I. Z.

Mladina v Leskovcu hoče naprej

Nedavno sem vprašal predsednika osnovne organizacije SZDL tov. Branka Voglarja za mnenje o dejavnosti množičnih organizacij v Leskovcu pri Krškem. Brez pomisleka mi je odgovoril, da je mladinska organizacija najbolj delavna in da odločno stopa po poti k uspehu. To me je napotilo, da sem obiskal predsednika tamkajšnje mladinske organizacije tov. Petra Lipovža ter mu zastavil vprašanja.

Kakšno metodo dela ste uporabili v vaši organizaciji?

Predvsem smo naša prizadevanja usmerili v pridobivanje neorganizirane mladine. V letu 1959 je bilo v organizaciji 35 mladincev, v letu 1960 pa se je število članov povečalo na 75. To število se bo znatno povečalo, brž ko uspemo vključiti še mladino iz vaši Brege in Drnovega.

Nadalje smo na naše sestanke čestokrat povabili predstavnike političnih in množičnih organizacij v Leskovcu, ki so nam s svojmi nasveti veliko pomagali.

Veliko pozornost smo posvetili zabavnemu življenju mladine. To življenje pa je tesno povezano s kulturnoprosvetno dejavnostjo. — Za razvedrilo mladine bomo v zimski sezoni organizirali plesne vaje. V ta namen smo si že nabavili gramofon. Velik del mladine je pokazal veselje do sodelovanja s kulturnoprosvetnim društvom »Ivan Cankar«. V sklopu društva je naštudirala igro »Jezični dr. Petelin« in z njo gostovala v Brestanici in v Velikem Podlogu. Mladina je sama izdelala sceno za omenjeno igro ter opravila vsa ostala dela na odru. Trenutno pa študira igro »Sumljiva oseba«, ki bo uprizorjena konec januarja.

Odločili smo se, pomagati organizaciji SZDL s tem, da se bo vsa mladina, ki izpolnjuje pogoje, vključila v to organizacijo, in da bomo na sestankih množičnih organizacij tudi mi posegali v razprave.

Zvedel sem, da ste na zadnji konferenci sprejeli več sklepov za vsestranski razmah vaše organizacije in dejavnosti mladine. Bi povedali še nekaj o tem?

— Zelo rad. Vsi sklepi, ki so bili sprejeti, se že izvajajo. — Vedno znova nas navdaja želja po večjem uspehu, tako v organizaciji kot v Leskovcu na splošno.

Ustanovili smo folklorno skupino, ki jo bo vodila učiteljica tov. Angelca Cemič. Vaje bodo v zadružnem domu s 6 plesnimi pari.

V Leskovcu, razen šolskega, ni pevskega zbora. Zato smo ustanovili mladinski pevski zbor, v katerem je okoli 30 mladincev. V zbor pa bomo pritegnili tudi tiste ljubitelje petja, ki niso več mladinci.

Svoj čas je delovalo telovadno društvo »Partizan«. Toda žal je društvo že po nekaj mesecih obstoja razpadlo. Sklenili smo, da društvo obnovimo ter pričnemo z vajami na orodju in z igranjem namiznega tenisa.

Mladina našega aktiva ima veliko veselje za šport. — Na občinskem tekmovanju je zasedla v odbojki, rokometu prvi mesti, v streljanju z zračno puško in pri lahki atletiki pa druga mesta. Predstavniki naše organizacije so se tudi udeležili pohoda ob žici okupirane Ljubljane.

Okoli 15 mladincev ima veselje do šaha. Zaradi tega smo ustanovili šahovsko sekcijo. Šah igrajo največ ob nedeljah in praznikih ter po mladinskih sestankih. Morda bomo dali tudi pobudo za medmladinsko šahovsko tekmovanje v okviru občine.

Ustanovili smo tudi šolo za življenje. S strokovnimi predavanji bo mladini prikazana priprava za vstop v življenje. Osebno menim, da bo ta šola veliko koristila.

V neposredni bližini Leskovca je zadružno posestvo »Matija Gubec«. Sporazumno z njim smo sklenili osnovati aktiv mladih zadružnikov. Strokovno bo aktiv vodil tov. Andrej Pavlin, kmetijski tehnik na posestvu, v pomoč pa so nam tudi učitelji.

O kmetijski zadrugi v Tržišču

V nedeljo, 12. aprila, je bil v Tržišču izredni občni zbor kmetijske zadruge, na katerem so razpravljali o združitvi s sevniško zadrugo. Do združitve pa ne bo prišlo, ker so člani mnenja, da bi zaradi neprikladnih terenskih razmer ne bilo nobenega izboljšanja. Tako so zavrnili združitev s kmetijsko zadrugo v Sevnici kakor tudi s šentjanško.

Do zdaj je bil glavni vzrok za počasen razvoj kmetijstva v teh predelih pomanjkanje strokovnega kadra, saj sta zaposlena pri zadrugi le dva kvalificirana delavca z dveletno kmetijsko šolo. Marca letos bo dobila zadruga kar tri kmetijske tehnike, junija pa še strojnika.

V bodoče predvidevamo zlasti v hribih nagel razvoj sadjarstva in vinogradništva, ki imata v teh krajih zelo ugodne klimatske pogoje. V ta namen zadruga že štipendira slušatelja na višji agronomski šoli v Mariboru, ki bo vodil plantažne obnove v sodelovanju s kmeti. V nižinskih predelih ob Mirni pa ima živinoreja pogoje za razvoj. Po petletnem perspektivnem planu bo zadruga redila 270 glav živine in obnovila v sodelovanju s člani 170 ha sadovnjakov in 80 ha vinogradov.

V začetku je imela zadruga mnogo težav. Združila se je s Kmetijsko zadrugo v Telčah in Malkovcu. Med vojno je bilo to področje ločeno z nemško-italijansko mejo, mnogo posestnikov so odpeljali v taborišča ali izselili v druge kraje, od koder so se po vojni vrnili na opustošena gospodarstva. Iz revščine jim je zadruga pomagala na razne načine. Na zemlji SLP je vzgojila preko 3000 trsov, 15 tisoč sadnih drevesc, zgradila je skladišče za sadje in sušilnico, vinsko klet, skladišče za oglje, umetna gnojila in zasilno garažo za kamion in traktor ter druge stroje. Postavila je tudi žago venecijanko.

Danes ima zadruga že 33 miljionov imetja, premoženje pa se bo po petletnem planu z gradnjo skladišč in stanovanjskih prostorov ter z nabavo moderne mehanizacije še povečalo.

Člani zadruge so zelo delavni zato je uprava prepričana, da bo petletni perspektivni plan presežen, če bodo le sredstva na razpolago. A. P.

JUTRI ZVEČER: NA TRISUL

Naš znani alpinist in član jugoslovanske odprave, ki se je povzpela na Trisul, tovariš Anton Mahkota, nas bo obiskal v petek, 10. marca.

Predaval bo v kinu Krka o podvigu naše ekspedicije, kar nas zelo zanima, kajti doslej se Jugoslovani nismo mogli predstaviti svetu z našimi planinci, tej skupini pa je uspelo pokazati, da smo tudi na tem področju mojstri.

Predavanji bosta dve, in sicer:

ob 16. uri za šolsko mladino;

ob 18. uri za odrasle.

Predavatelj se je odzval povabilu odbora Planinskega društva v Novem mestu.

Planinsko društvo

Precej, a vendar premalo

Na zadnji seji je izvršni odbor občinskega odbora SZDL v Sevnici med drugim razdelil tudi blizu 1,2 milijona dinarjev družbenim organizacijam in društvom. Večina dotacij je bila dodeljena občinskim zvezam, le tiste organizacije, ki so same, so dobile dotacijo neposredno.

Kljub sorazmerno lepi številki 1,2 milijona dinarjev pa je na posamezne zveze prišlo dokaj malo sredstev. Največji znesek 200.000 dinarjev sta prejela občinski odbor ZB NOV in svet Svobod in prosvetnih društev, toda ti zneski so daleč premajhni za izredno obsežne naloge.

Zanimivo je, da kljub skromnim sredstvom večina društev napravi veliko.

Lepaki vabijo v Boštanju

Zadnje čase v Boštanju pogosto opažamo lepake, ki vabijo na različne prireditve. Marsikdo se sprašuje: »Kdo nas bo spet razveselil?« Z veseljem smo ugotovili, da bo to boštanjska mladina!

Mladinska organizacija je pred kratkim spet oživela. Največ zaslug za to ima Dragica Volčanšek. Tako so mladinci pod njenim vostvom 22. januarja priredili veseli večer.

Do nedavnega v Boštanju tudi proslav ni bilo, šele za Prešernov dan so mladinci pripravili res lep kulturni spored. Žal so prireditev obiskali samo nekateri vaščani.

V kratkem nas bodo boštanjski mladinci ponovno presenetili. Tokrat bodo zaigrali ljudsko igro »V Ljubljano jo dajmo!«. Mladina pa ima še več načrtov. Naloge, ki so si jih zadali, bodo končali le s tako vztrajnostjo, kot so jo imeli doslej.

M. T. M.

Iz Suhe Krajine

V žužemberškem obratu IEV presenečata čistoča in urejenost ter stenčas na hodniku, kjer je prikazan delovni razvoj kolektiva. Člani kolektiva se ukvarjajo s kulturnoprosvetnim delom, urejujejo okolje svojega obrata, razen tega pa se izobražujejo, saj je tretjina slušateljev večerne politične šole članov tega kolektiva.

*

Strelska družina na Dvoru je lani malo počivala, na letošnjem občnem zboru pa so se pogovorili, da bodo spet poživili delovanje. Na zadnji odborovi seji so si člani porazdelili delo in pri tem upoštevali pionirje, s katerimi bo strelska družina delala.

*

Na zadnji seji predsedstva občinskega odbora SZDL v Žužemberku so sprejeli sklep o združitvi društev Ljudske tehnike na Dvoru in v Žužemberku. Razširjeno društvo bo imelo sedež v Žužemberku in bo zajemalo več delovnih sekcij. S. M.

Vzgledna marljivost

Člani SZDL z Lukovca pridno delajo na cesti Log—Lukovec. Cesta se prav dobro vidi že iz Sevnice, saj kot vijugava kača seka pobočje onstran Save in so kupi izkopanih kubikov vsak dan večji. Pri delu jim v okviru možnosti pomaga tudi občinski ljudski odbor. To je lep primer, kako si ob pravilni razdelitvi dela in organizacije lahko prebivalci sami pomagajo. Tudi vreme jim je skrajno naklonjeno. Večina kmečkih del sedaj počiva in je zaradi tega čas primeren.

Vrtnarija na toplo vodo

Kmetijska zadruga v Brežicah namerava graditi pri Čateških Toplicah velik vrtnarski obrat s toplimi gredami, ki jih bo ogrevala termalna voda čateških vrelcev. Objekt bo precejšen, saj je zadruga zaprosila za 114 milijonov dinarjev posojila. Načrte že pripravljajo, več o tem pa bomo še pisali.

Pisemce iz Zabukovja nad Sevnico

Iz Zabukovja se nihče ne oglasi, zato sem se namenila, da Vam napišem nekaj vrstic. Sem učenka VII. razreda. Napisala vam bom nekaj o naši šoli in povedala, kaj vse smo delali lani.

V naši šoli je 120 otrok. Lani smo imeli na šoli mnogo dela, saj smo pospravili in znosili vse kamenje od nekdanje stare šole v gozd. Tam smo skopali jame in vanje posadili razna drevesca. Ta kar lepo uspevajo, saj smo jim dobro pognojili. Tudi okrog šole smo zasadili okrasno grmičevje. V šolskem vrtu imamo vedno dovolj dela. Pri vrtnarjenju in urejanju šolskega vrta nam pomagajo učitelji.

Tudi za alžirske otroke smo zbrali precej denarja. Za sedaj dovolj, drugič pa bom napisala kaj več. A. J.

Kostanjevica potrebuje zobozdravnika

Kostanjevica ima zobno ambulanto, toda je brez zobozdravnika. Po odhodu zobozdravnika dr. Severja so bolniki od Kostanjevice pa vse do Novega mesta in Žužemberka prepuščeni bolečinam. Sedaj mora v nujnih primerih posredovati zdravnik splošne prakse tov. dr. Furlan. Zobozdravnik iz Kostanjevice je ordiniral tudi v zobni ambulanti v Podbočju. Nadomestila tudi za to ambulanto ni. Prebivalci upravičeno pričakujejo skorajšnje rešitve in so hkrati prepričani, da bo imel zobozdravnik za tako veliko območje dovolj dela!

D. K.

POZDRAVLJAMO DELEGATE MLADINSKE KONFERENCE IN VSO MLADINO NAŠEGA OKRAJA!

KERAMIKA NOVO MESTO

Pekarija, Novo mesto želi mladinski organizaciji in mladim proizvajalcem kar največ delovnih uspehov

Vključujmo mladino v organe delavskega samoupravljanja in pomagajmo ji pri delu

OBRTNO PODJETJE »ELA«. Novo mesto

Novomeška kronika

■ **Pretekli petek so** v kavarni na Glavnem trgu »mladi umetniki« iz Novega mesta uprizorili tekmovanje v razbijanju kozarcev in žarnic. Pobili so dvanajst kozarcev in eno žarnico. Eden v skupini se je celo postavil z grizenjem steklenine. O njihovem »kulturnem« obnašanju in junaštvu govori vse mesto.

■ **V petek, 8. marca,** bo Ljubljansko mestno gledališče uprizorilo v Domu ljudske prosvete »Zakonski vrtiljak« v režiji Igorja Pretnarja. Gledalci se bodo lahko od srca nasmejali. Za prireditev je veliko zanimanje. Vprašanje pa je, kako bo z vstopnicami, ker je zaradi njih pri vsaki uprizoritvi mnogo negodovanja.

■ **Pred nekaj leti** so se v mestu pretepali fantje, zdaj, ko so ti prenehali, so se začele tepsti ženske. Skoro ne mine teden, da se ne bi dve nasprotnici zlasali in pretepali na javnih mestih. Minuli teden je bilo precej meščanov priča takemu boju pred živilskim trgom. Menimo, da je k temu vsak komentar odveč.

■ **V ponedeljek, 6. marca,** je bil živilski trg dobro založen. Naprodaj so bila jajca po 15—17 din; radič, regrat, motovilec in špinačo so prodajale ženske na merice po 30 din, za 1 kg orehov so zahtevale 200 din, za kislo repo in zelje 60 din, za jabolka 80 din, za fižol 100 din, za smetano v skodelicah 70 din, za mleko 40 din in za razno zelenjavo v šopkih 10 din. Prodajali so že orve pomladanske rože in drugo cvetje, pletenine, otroško konfekcijo, okraske. Okoli možakarja, ki je nudil za 100 din univerzalno čistilo za vse madeže se je zbiralo staro in mlado.

Gibanje prebivalstva: Rodila je Frančiška Golob iz Šmihelske ulice — dečka. Porok, smrti in nesreč te teden v mestu ni bilo.

Običaji ali...

Pomlad je pred durmi. Še nekaj tednov, še nekaj dni in bo zelenelo. Toda...

Že od nekdaj so drevesa in grmičevje mestni okras. Prav tako zeleni pasovi ob cestah, med bloki in drugod v mestu. Skrbimo zanje in se trudimo, da bi bilo tega kar največ. Že dalj časa pa lahko opažamo, da otroci lomijo veje, hodijo po travi, da ne ostane drugega kot blato. Posebno nad novomeško vajeniško šolo se skoraj ne pozna, če je kdaj rasla trava.

Pred 50. leti je poseben zakon prepovedal puščati kokoši na cesto. Zdaj jih lahko vidimo v več predelih mesta, kako brskajo po gredicah in uničujejo mlade nasade. Ljudje se sicer izgovarjajo, da ne vedo, čigave so putke, toda če so brez gospodarja, bi bilo prav da bi zanje poskrbela dijaška kuhinja

Marsikdo tudi ne ve, zakaj visijo na drevesih pločevinasti in leseni koši. O tem so premalo poučeni otroci, saj se večkrat zgodi, da zamenjajo koš za odpadke z nogometno žogo.

Ker se to ponavlja, bi bil res že čas, da bi otrokom nudili dovolj igrišč. Naloga hišnih svetov je skrbeti za primerno razvedrilo najmlajših stanovalcev, posebno če ne želimo, da se bodo širile govorice: to so razbili otroci iz... ulice, iz... bloka, v.... naselju.

Pomlad je pred durmi. Še je čas, da preprečimo nadalnjo škodo. Odbor za olepšavo Novega mesta bo imel manj dela, vsi pa se bomo veselili novega nepolomljenega zelenja v parkih in drevoredih.

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

Tedenski koledar

Četrtek, 9. marca — Frančiška
Petek, 10. marca — Viktor
Sobota, 11. marca — Krištof
Nedelja, 12. marca — Gregor
Ponedeljek, 13. marca — Kristina
Torek, 14. marca — Matilda
Sreda, 15. marca — Klemen

KINO

CRNOMELJ: 10. in 12. III. ameriški barvni film »Največja predstava«, 14. in 15. III. italijanski film »Zaseda«.
DOL. TOPLICE: 11. in 12. III. jugoslovanski film »Viza zla«.
KOSTANJEVICA: 10. III. mehiški barvni film »Godba v noči«.
METLIKA: 11. in 12. III. ameriški film »Drevo življenja«.
MOKRONOG: 9. III. francoski film »Zaklad z obale Durance«; 11. in 12. III. angleški film »Nevihta«.
NOVO MESTO — »KRKA«: od 10. do 13. III. ameriški barvni film »Gigi«; od 14. do 16. III. francoski film »Past za dekleta«.
NOVO MESTO — DOM JLA«: od 10. do 12. III. italijansko-jugoslovanski film »Kapo«; od 13. do 15. III. indijski barvni film »Večna žeja«.
SEMIČ: 12. III. franc. film »Dvigalo k morišču«.
SEVNICA: 11. in 12. III. nemški film »Prfoks«.
TREBNJE: 11. in 12. III. angleški barvni film »Španski vrtnar«. — Predstava v soboto ob 19. uri in v nedeljo ob 14. 16 in 18.30.

MALI OGLASI

PRODAM trilnpolsobno komfortno takoj vseljivo stanovanje. Naslov v upravi lista. (162-61)

PRODAM 50 arov gozda, 6 arov vinograda v bližini Brusnic. Martin Murn, Dolenja vas 4, p. Otočec.

PRODAM žensko kolo z dinamo, v dobrem stanju. Naslov v upravi lista. (157-60)

KUPIM stanovanje v bližnji okolici Novega mesta. Nagrada! Naslov v upravi lista. (160-61)

KUPIM dobro ohranjen moški šivalni stroj Pfaff ali Singer. Naslov v upravi lista.

ZAKONCA iščeta zaposlitev na državnem posestvu. Naslov v upravi lista. (158-61)

NA DRAŽBI bo v nedeljo ob 9 uri na Brezovi rebri pri Semiču prodano posestvo po parcelah.

RAZPIS

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij podjetja ZADRUŽNIK, Novo mesto, Dilančeva 5, razpisuje naslednja prosta delovna mesta:

RAČUNOVODJE
pogoj: ekonomist s 3-letno prakso ali srednja strokovna izobrazba s 5-letno prakso na vodilnem mestu

DVA TRGOVSKA POMOČNIKA ali POMOČNICI
pogoj: kvalificiran trgovski pomočnik z enoletno prakso ali polkvalificiran s 3-letno prakso v trgovini

FAKTURISTA
pogoj: znanje strojepisja in nekaj let prakse

NOČNEGA ČUVAJA
prednost imajo invalidi.

Nastop službe takoj ali po dogovoru. Plača po tariftnem pravilniku. Prošnje pošljite na gornji naslov najkasneje do 20. marca t. l.

—

Občinski ljudski odbor Novo mesto — odsek za narodno obrambo — potrebuje

10 PREDAVATELJEV predvojaške vzgoje za leto 1961.

Prijavijo naj se tovariši z odsluženim vojaškim rokom, ki imajo veselje do dela z mladino.

Prosilci morajo imeti najmanj čin vodnika in ne smejo biti starejši od 35 let. Pouk bo trajal 30 dni.

Pogoji: dnevnica 1500 din, hrana in stanovanje brezplačno.

Prijave pošljite najkasneje do 13. marca na gornji naslov. Informacije vsak dan od 7. do 14. ure na Odseku za narodno obrambo pri ObLO Novo mesto.

—

Občinski ljudski odbor Trebnje sprejme v honorarno zaposlitev

7 KOMANDIRJEV-PREDAVATELJEV za predvojaško vzgojo na logorovanju v Velikem Gabru. Pričetek logorovanja konec maja, pouk bo trajal 15 dni.

Pogoj: rezervni vodnik pehote ali višji čin, lahko tudi desetar s prav dobro oceno.

Prošnje, kolkovane s 50 din, sprejema Odsek za narodno obrambo ObLO Trebnje do 1. aprila 1961.

OBVESTILA

Društvo knjigovodij v Novem mestu prireja knjigovodski tečaj višje stopnje. Kandidati morajo izpolnjevati enega od naslednjih pogojev:

1. uspešno opravljen knjigovodski tečaj osnovne stopnje, 2. popolna srednja ali njej enaka šola ter dve leti prakse v knjigovodstvu, 3. nepopolna srednja šola in pet let prakse v knjigovodstvu, 4. osnovna šola in sedem let prakse v knjigovodstvu, od tega pet let na samostojnem delovnem mestu.

Pravilno kolkovane prošnje je treba vložiti do 15. marca na naslov: Društvo knjigovodij, Novo mesto, p. p. 87.

GIBANJE PREBIVALSTVA

NOVO MESTO

V času od 27. II. do 6. III. je bilo rojenih 24 dečkov in 21 deklic.

Porok ni bilo.

Umrli so: Ivan Pucelj, delavec iz Kremena, star 35 let; Anton Zagar, upokojenec iz Žage star 74 let; Franc Podržaj, upokojenec iz Smihela, star 74 let.

GRADAC

Februarja je bila rojena 1 deklica.

Umrla sta: Jože Starašinič, posestnik iz Cerkvišča, star 54 let, in Marija Kure, užitkarica z Grma, stara 74 let.

VIDEM-KRŠKO

Februarja so bile rojene tri deklice.

Poročili so se: Mujo Zukanovic, uslužbenec LM, in Frančiška Arh, vrtnarka, oba iz Predoselj; Stefan Omerzelj, delavec, in Ana Degen, upokojenka, oba iz Ravn; Anton Ožura, delavec, in Marija Grubič, posestnica, oba iz Raven; Anton Vodopivc, varilec iz Bučerce, in Ivana Vahčič, poljedelka z Libna; Franc Umek, šofer iz Bojsnega, in Jožefa Krošelj, poljedelka iz Zdol; Pavel Krošelj, traktorist, in Angelca Les, poljedelka, oba iz Zdol.

Umrli so: Janez Molan, poljedelec iz Anovca, star 67 let; Elizabeta Libenšek, užitkarica iz Dolenje vasi, stara 89 let; Janez Gorjan, čevljar iz Vidma-Krškega, star 51 let; Karel Stancer, posestnik iz Vidma-Krškega, star 82 let; Terezija Črnoga, gospodinja iz Sp. Starega grada, stara 71 let; Franc Alegro, posestnik iz Gunt, star 80 let; Ana Ostrelič, užitkarica iz Pesjega, stara 79 let.

BREŽICE

Februarja ni bilo rojstev izven bolnišnice.

Poročili so se: Maks Zorko, laborant, in Ana Novak, upokojenka, oba iz Brežic; Franc Meke, zidar iz Gorenje vasi, in Terezija Fišter, gospodinjska pomočnica iz Brežic; Vincenc Černelič, knjigovodja iz Zagreba, in Ana Levak, šivilja iz Brežic.

Umrl je: Vincenc Cverlin, upokojenec iz Šentlenarta, star 64 let.

METLIKA

Februarja je bilo rojenih 5 dečkov in 2 deklici.

Poročili so se: Jožef Namanic, poljedelec, in Bernarda Kozjan, poljedelka, oba iz Božakovega; Edvard Kostelec, cestar iz Drašič, in Milica Puškar, pletilja iz Metlike; Janez Hudorovac, delavec iz Lokev, in Olga Hudorovac, delavka iz Grabrovca; Anton Suklje, poljedelec iz Bušinje vasi, in Terezija Gornik, poljedelka iz Grabrovca; Rudi Vraničar, poljedelec iz Rosalnic, in Ivanka Dragovan, poljedelka iz Grabrovca; Jože Suklje, poljedelec iz Dol. Lokvice, in Antonija Porebar, poljedelka z Božič vrha; Slavko Vraničar, posestnik, in Olga Kremesec, poljedelka, oba iz Rosalnic.

Umrli so: Anton Rifelj, oskrbovanec iz Metlike, star 90 let; Franc Benkše, posestnik iz Gor. Lokvice, star 73 let; Marija Nemanič, užitkarica iz Drašič, stara 73 let; Ana Škof, užitkarica iz Bereče vasi, stara 90 let.

Iz novomeške porodnišnice

Pretekli teden so v novomeški porodnišnici rodile: Jožefa Nemanič iz Božakovega — deklico, Marija Novak z Otoka — dečka, Frančiška Regina z Dol. Kamenc — dečka, Julijana Kočevar iz Crešnjevca — dečka, Ana Hlebec iz Gribelj — deklico, Ljubica Vrlinič iz Paunovicev — deklico, Ana Kovačič z Golobinjeka — dečka, Ana Avsec z Dolža — deklico, Ana Kofalt z Osojnika — deklico, Elza Smrke iz Irče vasi — deklico, Pavla Blas z Velikega vrha — dečka, Anica Jakše iz Uršnih sel — dečka, Katica Brunski iz Berčkovega — dečka, Ljudmila Kovač z Loga — deklico, Frančiška Blatnik z Vel. Lipovca — dečka, Veronika Klobučar iz Gor. Mraševega — deklico, Jožefa Jakša z Zaičjega vrha — dečka, Ana Hozjan iz Jarovskega broda — dečka, Ljudmila Vrtar iz Otovca — dečka, Terezija Pakiž iz Rodin — dečka, Marija Novak z Mirne — deklico, Fani Kostrevc iz Vel. Bučne vasi — dečka, Jožefa Smrke iz Vel. Loke — deklico, Slavka Zurga iz Dol. Sušic — dečka, Lojzka Marolt iz Stranske vasi — dečka, Ana Bakše iz Šentjerneja — dečka, Dragica Bobič iz Zapuž — dečka, Branka Mlakar iz Krškega — dečka, Antonija Cimerman z Gradišča — deklico, Anica Ivanetič iz Semiča — deklico, Marija Bartolj z Laz — dečka, Albina Selak iz Dolenje vasi — deklico in Majda Kastelic iz Smihela — dečka.

KRONIKA NESREČ

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoči v novomeški bolnišnici: **Martina Ivanetiča,** sina kmeta iz Omote, je stisnil voz in mu poškodoval levo nogo. **Jože Avbar,** delavec iz Daljnjega vrha, je v gozdu padel in si poškodoval glavo. **Marijana Poje,** sina cestarja iz Koprivnika, je podrl avtomobil in mu poškodoval glavo in levo nogo. **Jožica Gole,** hči kmeta iz Starega trga, je padla z voza in si poškodovala desno koleno. **Jože Štefanič,** sin delavca iz Dolge vasi, je padel in si zlomil desno nogo.

Gasilci z gospodarstvom!

19. februarja je bil v sindikalni dvorani tovarne celuloze in papirja občni zbor občinske gasilske zveze Videm-Krško in Senovo. Kot gostje so se ga udeležili predsednik republiške gasilske zveze Matevž Hace, predstavnik okrajne gasilske zveze in brežiške občinske gasilske zveze ter drugi.

Delo obeh občinskih gasilskih zvez je bil v preteklem letu zelo uspešno. Prav tako uspešna je bila tudi razprava na občnem zboru. Prostovoljno gasilsko društo v Senovem je bilo za 75 obletnico obstoja odlikovano.

Prostovoljno gasilsko društvo v Podbočju praznuje letos 60-letnico, društvo v Krškem pa 90-letnico.

Predsednik republiške gasilske zveze tov. Matevž Hace je pozdravil občni zbor in poudaril, da je presenečen nad velikim številom podčastnikov v društvih. To dokazuje, da so gasilska društva pravilno razumela politiko usposabljanja strokovnih kadrov v društvih. Navzoče je seznanil z akcijo za združevanje gasilskih društev. Šibka društva, ki nimajo možnosti obstoja, naj bi se združevala. To narekuje tudi naš gospodarski razvoj. Če se je društvo sposobno samo vzdrževati, ga nihče ne sme siliti k združitvi. Društva morajo skrbeti za naraščaj. Zato naj vključujejo v svoje vrste mladino. Najboljše gasilsko društvo je tisto, ki ima dobro preventivo. Vsem društvom pa toplo priporoča, naj svoje najboljše člane pošiljajo v podčastniške tečaje. Vsako društvo naj bi imelo strokovnjaka-inženirja. Ob 20-letnici vstaje naj bi vsako društvo imelo vsaj eno predavanje o naši borbi. Na koncu je društvom čestital za dosežene uspehe.

Zatem je tov. Hace izročil predsedniku občine Stanetu Nunčiču in poveljniku okrajne gasilske zveze tov. Selanu odlikovanje.

Občni zbor je v imenu občine pozdravil Stane Nunčič. Na kratko je govoril o gospodarskem programu občine in poudaril, da bi se morale gasilske organizacije v celoti vključiti v gospodarske načrte občine, ker se bodo le tako lahko razvijale. Z zastopstvom v upravnih organih si bodo društva laže ustvarila materialno podlago. Gasilci ne bi smeli stati ob strani pri gospodarskem razvoju občine. Če se bodo množično udejstvovali na zborih volivcev, bodo tudi gasilske organizacije dosegle zaželene uspehe. V vsaki komun. naj bi se osnovala samostojna gasilska enota. Ta bi morala biti dobro opremljena, da bi lahko v vsakem trenutku stopila v akcijo. Društva na vasi bi v glavnem omejila požar ali elementarno nezgodo. Samostojna gasilska enota v središču komune bi morala biti tehnično opremljena, strokovno sposobna in imeti plačanega šoferja. Zato bi se društva morala potruditi, da bi zajela v članstvo tudi tehnike in inženirje, ki jih je pri nas dovolj. Občinska gasilska zveza naj si sestavi stvaren program in ga predloži svetu za notranje zadeve pri ObLO. Na ta način se bodo tudi gasilci vključili v celoten program občine in bo možno ustvariti tisto, o čemer danes razpravljamo, je zaključil tov. Nunčič.

Drago Kastelic

SPORED RADIO LJUBLJANA

SOBOTA, 11. MARCA

5.00—8.00 Dobro jutro! (Pisan glasbeni spored) — 5.10—5.30 Nekaj domačih za dobro jutro! — 6.30—6.40 Reklame — 8. 05 Glasba ob delu — 8. 30 Violinske skladbe Matije Bravničarja — 8.55 Radijska šola za nižjo stopnjo — 9.25 Melodije za razvedrilo — 10.15 Silvije Bombardelli: Tujec (Baletna glasba) — 10.40 Angleščina za mladino — 10.55 Dve ameriški popevki — 11. 00 Po svetu jazza — 11.30 Pionirski tednik — 11.50 Otroci izbirajo pesmico — 12.00 Beneški fantje — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Zabaven opoldanski spored — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Pihalni orkester JLA — 13.50 Od arije do arije — 14.20 Sport in športniki — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.15 Obvestila, reklame in zabavna glasba — 15.40 S knjižnega trga — 16.00 Popevke in plesni zvoki — 16.40 Poje Ljubljanski komorni zbor — 17.00 Lokalni dnevnik — 17.15 Po kinu se dobimo — 17.45 Četrt ure z ansamblom Jožeta Kampiča — 18.00 Jezikovni pogovori — 18.15 Zdenek Fibich: Pomlad — 18.30 Sovjetska zabavna glasba — 18.45 Okno v svet — 19.00 Obvestila, reklame in zabavna glasba — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Domača mešanica za sobotni večer — 20.20 Henry Cecil: Obe plati poplave — 21.00 Za prijeten konec tedna — 22.15 Oddaja za naše izseljence — 23.05 Do polnoči v plesnem ritmu — 24.00 Zadnja poročila in zaključek oddaje

NEDELJA — 12. MARCA

6.00—6.30 Nedeljski jutranji pozdrav — 6.30 Veselo na pot! — 7.15 Reklame — 7.30 Radijski koledar in prireditve dneva — 7.35 Križem po Jugoslaviji v narodni pesmi — 8.00 Mladinska radijska igra — 8.45 Iz albuma skladb za otroke — 8.55 Z zabavno glasbo v novi teden — 9.45 Zbori in samospevi Danila Bučarja — 10.00 Se pomnite, tovariši..., 10.30 Zabavni orkester RTV Ljubljana — 10.45 Spoznavajmo svet in domovino! — 11.45 Robert Schumann: Koncertna skladba za klavir in orkester v G-duru — 12.00 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Za našo vas — 13.45 Koncert pri vas doma — 14.15 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.15 Reklame — 15.30 Kar radi poslušate — 16.00 Humoreska tega tedna — 16.20 Iz dežele v deželo — z orkestrom Richard Hayman — 16.40 Peli so jih mati moja — 17.00 Majhna prodajalna plošč — 17.30 Radijska igra — 18.10 Matija Bravničar: Belokranjska rapsodija — 18.20 Mali ansambli — 18.40 Ljubiteljem domače glasbe — 19.30 Radijski dnevnik in športna poročila — 20.05 Izberite melodijo tedna — 20.50 Mandoline in godala — 21.00 O Verdijevem življenju in delu — 22.15 Ples ob radijskem sprejemniku — 23.05 Nočni koncert — 24.00 Zadnja poročila in zaključek oddaje.

17. Najbrž bi vso zgodbo povedal doktorju, a prišlo je drugače. Moj ubogi oče je še tisti večer umrl in ta dogodek je potisnil vse drugo ob stran. Drugo jutro je kapitan že prilezel po stopnicah k nam. Kar sam si je točil rum in ga pil več kot sicer. Vsi smo se zgražali, ko se je drl v hiši žalosti in pel tisto zoprno staro mornarsko pesem. Doktorja so poklicali k nekemu bolniku, mi pa smo se ga vsi neznansko bali. Kazalo je, da je pozabil, kaj mi je pred dnevi zaupal.

18. Dan po pogrebu se je oglasil tujec. Moral je biti popolnoma slep, zakaj tipal je s palico pred seboj in bil je ves spačen in zgrbljen. Povprašal me je, v kateri del dežele je pravzaprav prišel. Povedal sem mu, da je prišel v naš zaliv in v našo krčmo. Prosil je, naj ga popeljem v krčmo. Iztegnil sem roko in pograbil jo je kot s kleščami. »Zdaj pa, fant,« je rekel, »me vedi h kapitanu, sicer ti zlomim roko!« Šla sva skupaj v sobo za goste in moral sem ga peljati naravnost pred kapitana.

19. Kapitan je bil pijan kot klada, toda ko je dvignil oči, je bil hipoma trezen. Zganil se je, da bi vstal, pa ni imel toliko moči. »Le sedi, Bill,« je rekel berač. »Res, da ne vidim, toda zato slišim, če s prstom migneš. Iztegni levico, Bill!« Kapitan je ubogal, približal je roko in slepec mu je stisnil nekaj vanjo. Slepec se je neverjetno urno obrnil in se spretno izmuznil skozi vrata na cesto. Šele čez čas se je kapitan zavedel in pogledal v roko. »Še celih šest ur imam časa,« je zaklical. Zdajci se je opotekel, čudno zastokal in padel z obrazom na tla.

20. Kapitana je zadela kap in to je bila že druga smrt, ki sem jo doživel v tistem tednu. Materi sem takoj povedal vse in v naglici sva pohitela v vas gologlava, kot sva bila. Tekla sva vso pot. Toda živa duša ni hotela z nama nazaj v krčmo. Vsi so se izgovarjali, da morajo čuvati svoj dom in domače. Ime kapitana Flinta je med njimi vzbudilo strah in grozo. »Pa pojdeva sama z Jimom,« je dejala moja mati, »rešiti morava naše imetje.« Dali so mi pištolo in nekdo je odjahal k doktorju po oboroženo pomoč.

Potovanje na obroke

Italijanske državne železnice so vpeljale novost, kakršne doslej še ni nikjer drugje v železniškem prometu: potovanja na odplačilo. Ta kreditni servis za potovanja z vlaki zajema dosedaj le mesta Milano, Rim, Firenze, Bologno, Neapelj, Torino, Genovo in Benetke.

Premog – najvažnejši vir energije

Na sestanku Mednarodne organizacije dela v Ženevi so ugotovili, da bo premog še dolgo najvažnejši vir energije in najvažnejša surovina sodobnega gospodarstva.

Najlepši nakit

Aristokratske žene starega Rima so se zelo razkošno oblačile in zaljšale z dragocenim nakitom. Izjema je bila mati znanih rimskih reformatorjev Tiberija in Kaja Grakha. Pri največjih slovesnostih se je vselej pojavila skromno oblečena, čeprav je spadala v najvišji sloj rimske družbe. Skoraj zmeraj sta jo spremljala sinova. Ob neki taki priliki jo je neka razkošno oblečena in z nakitom ovešena Rimljanka vprašala, kje ima svoj nakit.

Mati Tiberija in Kaja se je blago nasmehnila, pokazala na svoja sinova in rekla: »Ta dva sta moj najlepši nakit!«

En dan na indonezijskem polju

Indonezija, republika na jugovzhodu Azije, je kaj svojevrstna dežela saj ima okrog 3 tisoč velikih in malih otokov. Na skupni površini 5 milijonov kvadratnih kilometrov živi skoraj 80 milijonov prebivalcev. Avgusta 1945 je Indonezija razglasila neodvisnost in se je iztrgala iz oblasti Nizozemcev. Glavno mesto republike je Džakarta. V Indoneziji je močno razvito poljedelstvo, zlasti na Javi in Sumatri (sladkorni trs, riž, čaj, kava). Iz neke indonezijske revije prinašamo opis dela n apolju.

Dolgo prej, preden sončni žarki obsijejo vzhod in pordijo obzorje pri vasici Tatelu, zavije skupina poljskih delavcev na riževo polje. Skupino vodi trobentač, ki ima namesto običajne kovinste trobente posebno morsko školjko. Danes bodo kolektivno obdelovali polje nekega člana te vaške skupnosti in pomagala bo vsa vas, vsi za delo sposobni vaščani.

Indonezijska plesalka

Vesele volje in v dolgi vrsti po dva in dva stopa kolona po vijugastih stezah. Po nekem nenapisanem zakonu nihče ne sme kvariti dobrega razloženja delovne brigade in izpodkopavati delovni polet. Če je kdo pri delu len, če godrnja, nezadovoljen z delom, ki ga opravlja, če kvari vedro razpoloženje skupine, ga počasi odrivajo, nazadnje pa mu sploh prepovedo prihajanje na delo. Takega človeka potem prezira vsa vas kot neproduktivnega člana skupnosti.

Da bi bil uspeh dela čim večji, je pravilo, da gredo na poljsko delo pari — fant in dekle, ki sta zaročena, kar ima velik psihološki vpliv, kajti mladi ljudje se trudijo, da se pred svojo zaročenko ali zaročencem pokažejo kot delavni in veseli mladi ljudje.

Na delo in potem domov nosijo fantje vse orodje, da tako razbremenijo dekleta in jim pokažejo svojo vdanost. Dekleta pa nosijo rute in lahke obleke svojih zaročencev, da se domov grede lahko preoblečejo. Na tak preprost pa učinkovit način pokažejo ljudje tega kraja svojo vdanost in spoštovanje. Kdor teh običajev ne upošteva, ga prezirajo in odbijajo iz svoje družbe vsi drugi člani skupnosti.

Na polju je vsakemu mlademu paru dodeljeno delo, vsako skupino pa vodi poseben vodnik, ki skrbno pazi, da vsi enako pridno delajo in da bo gospodar njive, na kateri ta dan delajo, popolnoma zadovoljen z njihovim delom. Njegova dolžnost je, da opoldne pošlje delavcem kosilo, ki ga prineso na polje otroci in mlajši člani družine.

Za kosilo imajo velike količine praženega riža, meso, posušene ribe, zelenjavo, veliko sadja in slaščic. Kadar je skupina delavcev zelo številna, kuha gospodinja kar na polju pod kakim drevesom. To je potem prava gostija, ki je ne moti niti pekoče tropsko sonce.

Delo je zmeraj polno veselja, pesmi in šal, bodisi da v blatu sadijo riž ali pa ga žanjejo v tropski vročini. Posamezni pari tekmujejo, kateri bo več naredil, in lastnik njive je zvečer res lahko zadovoljen.

Okrog štirih popoldne zategli glas morske školjke razglasi konec dela, ki se je začelo ob sedmih zjutraj. Prostovoljna skupina se razide na domove. Do zahoda sonca je še dve uri, dekleta bodo ta čas pripravljala večerjo, fantje pa nakrmili živino, nabirali palmino vino ali kokosove orehe, nasekali drv in podobno. Domov grede mora fant nositi kako stvar, ki je koristna pri hiši: naročje drv, sadje, ki ga je spotoma nabral ali kupil, kako orodje. Važno je, da moški nikdar ne pride z dela na polju praznih rok, saj bi ga vsa vas imela za človeka, ki ne skrbi za dom. S tem bi osramotil sebe in svojo družino, nazadnje bi ga pa pustilo še dekle, ki si jo je izbral za življenjsko sopotnico.

Lovski domislek

Kmetovalec Milić iz Žitišta v Banatu lovi zajce na precej izviren način. Ko gre z vozom na njivo in opazi v grmu ali kje drugje skritega zajca, začne z vozom počasi voziti okrog njega vedno v manjših krogih. Zajec se konja ne boji in ves čas lepo miruje, tako da mu Milić pride s puško povsem blizu.

Jeseni lovi ta domiselni lovec po »starem načinu«, vendar z eno razliko: nikoli ne jemlje s seboj psa, češ, da »noče z drugim deliti lovske slave«. Vendar z vsakega lova prinese najmanj dva, tri zajce.

Šakali tudi pri nas

Šakal spada v vrsto psov, katerih domovina je Azija, v Evropi pa živi največ na Balkanskem polotoku. V Jugoslaviji je bil včasih na nekaterih področjih v Dalmaciji in Makedoniji, zdaj se pa pojavlja že tudi drugod. Tako so bili pri nas silno presenečeni lovci z Vrhnike, ko so pred nekaj leti na področju svojega lovišča ustrelili šakala, potem pa naleteli še na cel trop. Šakal je izredno škodljiv, napada živino in perutnino, uničuje vinograde in njive, mimo tega je silno spreten in mu je težko priti do živega.

Čeprav leži Komen sredi Krasa, ki je sicer brez vode, ima vendarle izredno posebnost: svoje jezero. — Na sliki kraško jezero pri Komnu

ANEKDOTA

Slavni češki skladatelj Bedřich Smetana je proti koncu življenja oglušil. Ko je nekoč povečerjal v neki praški restavraciji, vstal in se napotil proti izhodu, je ravno zaigral orkester. Neki gost je skočil za skladateljem in mu jezno šepnil v uho: »Dajte klobuk z glave!«

»Oprostite,« se mu je vljudno opravičil Smetana, »nisem vedel, da igrajo državno himno.«

»Kakšno himno... Ampak moj klobuk ste odnesli!«

PREKLIC

»No, kako vam ugaja moja slika?« vpraša slikar na razstavi kritika.

»Hm, lahko bi bila še slabša!«

»Prekleto ste nevljudni. Takoj prekličite!«

»Prav,« odgovori kritik: »slabša sploh ne bi mogla biti!«

NEPOPUSTLJIVOST

»Veš, žena je hotela, naj bo sinčku ime Tonček, jaz pa, da mora biti Ivanček. Cel dan sva se prerekala. Žena ni odnehala, jaz tudi ne, niti za dlako!«

»In kako je zdaj sinčku ime?«

»Ivanček...«

PREDNOST

»Imate v vašem hotelu kako prazno sobo?«

»Imamo — po 500 in 600 dinarjev.«

»Kakšna pa je razlika med njimi?«

»Sobe po 600 dinarjev imajo mišolovko.«

OGLAS

»Turisti in izletniki! V naši gostilni ‚Pri treznem bratcu' se lahko poceni napijete!«

SUMLJIVO PISMO

»V bolnišnici lepo skrbijo zame. Sem še slaba. Rodila sem dvojčke, jutri nadaljujem...«

PREPOZNA PRIVOLITEV

»No, fant,« pravi oče petnajstletnemu sinu, »zdaj si že kar možak. Dovolim ti, da včasih katero prižgeš.«

»Hvala očka, ampak že eno leto ne kadim več.«

MLADI ZAKONCI

»Micka, jaz moram zvečer na sejo, zato vi poskrbite, da bodo ob devetih vsi otroci v postelji!« naroči gospodinja novi služkinji.

Ko se vrne domov, vpraša služkinjo: »No, so ubogali in šli spat?«

»So, le najstarejši, tisti s svetlimi lasmi, se je nekaj upiral.«

»Za božjo voljo, Micka, saj tisto je moj mož.«

Ali poznate domače kraje?

DRAGI PIONIRJI!

Na zadnjo slikovno uganko smo dobili 32 rešitev, med njimi pa je bilo nekaj nepravilnih. Odgovoriti je bilo treba takole: 1. Tončkov dom na Lisci; 2. 947 m; 3. imenovati vsaj tri naštete vrhove: Kum, Gorjanci, Bohor, Mrzlica, Klek, Snežnik, Pohorje, Triglav.

1. nagrado (1000 din) dobi **Milan Malešič**, Radna 18, p. Boštanj; dve **knjigi** pa dobita: **Zdenka Jeraj**, Smarje 49, p. Sevnica, in **Dušan Kolman**, Cesta heroja Maroka 12, Sevnica.

Na, zdaj pa vam bomo predstavili nov oreh. Do torka 14 marca nam odgovorite na sledeča vprašanja:

1. **Kaj predstavlja slika?**
2. **Nadmorsko višino točke, kjer stoji ta biša?**
3. **Povejte na katero mesto in pokrajino, pomembni za naše ljudstvo v nedavni preteklosti je izpred stavbe na naši sliki lep razgled ter povejte tudi, kako se imenuje gora v bližini in kaj pridelujejo na njej kmetovalci?**

Na ovoj, v katerem boste poslali čitljivo napisano rešitev, napišite SLIKOVNA UGANKA. Ne pozabite: zadnji rok za sprejemanje rešitev je torek, 14 marca 1961!

Lepo Vas pozdravlja Vaš
DOLENJSKI LIST

Kolja je spet pogledal Gorčakova in se nasmejal.

»Praviš, da nič ne dela — poglej, prišel se je kopat.«

Gorčakov je opazil dečka, ko sta prišla iz gozda. Začel se je slačiti, v glavi pa so mu rojile misli. Spoznal je, da ga Saša zmeraj gleda nezaupljivo, zato je v njegovi navzočnosti bil nalašč hladen do Galine Arkadjevne.

Nenadoma je blizu Gorčakova nekdo kriknil. Ozrl se je in videl, kako z visoke skale pada v reko neko dekletce. Saša in Kolja sta skočila iz čolna, toda bila sta predaleč od deklice. Gorčakov se je ugriznil v ustnice in rekel: »No, zdaj je lepa priložnost, da si pridobim zaupanje!« Stekel je po obali in skočil v Donjec prav takrat, ko je deklica drugič zginila pod vodo. Gorčakov jo je zgrabil, dvignil nad glavo in zaplaval proti obali. Ko se je deklica osvestila na pesku, je bridko zajokala. Gorčakov se je sklonil k nji in jo tolažil.

»Stric Georgij, kako je lepo, da ste jo srečno rešili. Če bi plavali od tam, kjer ste se slekli, bi prišli prepozno. Tako pa ste skočili v reko s pravega mesta in bili takoj pri nji!« ga je navdušeno pohvalil Kolja.

»Midva nisva mogla priplavati o pravem času,« je zadihano rekel Saša. »Zakaj pa lazíš po skalah nad reko?« je strogo vprašal deklico. Ta se je ustrašila njegovega hudega glasu in stekla po stezi ob obali. »Saša, nikar ne povej moji mami. Bi me zmerjala!« mu je zaklicala nazaj.

Gorčakov je pogledal na reko in opazil čoln, ki je sam plaval po vodi.

»Fanta, čoln. Za njim!«

Pognal se je v vodo in zaplaval proti čolnu. Kolja je hotel skočiti za prijateljem, pa ga je Saša prijel za roko:

»Za menoj!« je rekel pa sta oba stekla po obali.

Ujela sta čoln in sedla vanj. Kolja je veslal, Saša pa krmaril proti Gorčakovu, ki je plaval.

»Aha, sta me ukanila!« je rekel Gorčakov in se prijel za čoln. Nato je vprašal zaskrbljeno: »Pa bo tale vajin čolniček lahko nesel vse tri?«

Saša se je zasmejal in ponosno odgovoril.

»Ta čolniček nese tudi pet ljudi. Le brez skrbi se vkrcajte vanj!«

Gorčakov je zlezel v čoln in pohvalil dečka:

»Čoln je dobro zgrajen. Se vidi, da sta ga delala prava mojstra!«

Saša in Kolja sta se spogledala, vesela te pohvale.

»Ali vesta, kaj mu manjka?« je vprašal Gorčakov in se usedel na klop. »Jadro. Čakaj, Kolja, bom pogledal, če bi ga lahko postavili.«

Kolja se je umaknil, Gorčakov pa je z dlanmi izmeril klopco, na kateri sedi veslač. Zamežikal je in rekel: »Bi šlo!«

Kolji in Saši so zasijale oči, saj sta o jadru že dolgo sanjala, samo nista vedela, kako bi ga postavila.

»Stric Georgij, ali veste, kako je treba namestiti jadro?« je Kolja vprašal Gorčakova. »Z jadrom bi se vozili kot po morju.« Obrnil se je k Sašu, toda ta ga je jezno gledal. Kolja je začuden skomignil z ramo. »Zakaj se ježiš, saj nisem nič takega rekel.«

Gorčakov se je usedel in prijel za vesla. Globoko je zajemal vodo in čoln je kar letel po vodi.

»Oho!« se je začudil Kolja, »to je pa hitreje, kakor če veslava midva.«

Saša mu je pokimal.

»Vesta kaj, fanta, če hočeta, vama pomagam narediti jadro. Imata kako orodje: kladivo, žago, sekiro?«

»Imava,« je odgovoril Saša.

»Potem pa obrnita proti domu! Takoj se bomo lotili dela.«

Ko so prišli pred Sašev dom, je Saša pomislil, da ni pametno pokazati tujcu, kar imata pripravljeno za ekspedicijo. Toda bilo je treba poiskati les in orodje. Zato je odklenil shrambo, v kateri sta imela s Koljo svoje stvari.

»Oho!« se je začudil Gorčakov, ko je opazil postavljeni šotor. »Glavni turistični rekvizit. Ali je vajin?«

»Da,« je pokimal Kolja. »Midva tukaj...«

»Spiva,« mu je Saša segel v besedo.

»Saj imata pravo delavnico! To je dobro. S takim orodjem naredi človek, kar si poželi! Čakajta no, fanta: da nista vidva sama naredila čoln, a? Priznajta!«

»Sama,« se je nasmehnil Kolja.

»Ne!« ga je zavrnil Saša. »Midva sva delala, delo pa je vodil ded Ilja.«

»Da, da, pomagal nama je ded,« je potrdil tudi Kolja.

»Ni pomagal, temveč je vodil delo!« se je ujezil Saša.

»No, poiščimo jambor,« se je vmešal Gorčakov.

Našli so deblo in dečka sta obsekala veje. Nato so ga pritrdili na mizarsko mizo. Gorčakov je pritrjeval železne kavlje za jadro in rekel:

»Saša, vem, da sta poleti vidva brez čolna kakor brez rok. Jaz pa strašansko potrebujem čoln. Rad bi plul po Donjcu...

Dečka sta prenehala z delom in čakala, kaj bo še povedal.

»Kaj če bi mi vidva pomagala, da si tudi jaz naredim čoln, a?«

»Ja... midva...« Kolja je pogledal Saša in utihnil.

»Nimam desk,« je rekel Saša.

»Jaz jih bom priskrbel,« je odgovoril Gorčakov, odložil kladivo in si potisnil kapo na tilnik. »Tako, jambor je končan. Zdaj je treba dobiti jadro, samo kje? Kaj mislita?«

»Prosil bom mamo,« je odločno rekel Kolja, malo pomislil in nadaljeval potrto, »toda ne bo mi dala blaga, vem, da ne.«